Kəndime

për

Shkollë të parë

të Shkyporiosë.

Libri I dytë.

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

Kəndime

për

Škołə tə para

tə Škypənəsə.

Libri i dyto.

BKSH

BKSH

Kreu i parë.

Mbësime e kałdzime.

1. Të madit Zot.

Kahdo ki sçtë t' i shëlì,
Zot i amaănoëçm, t' ăot:
Mbë ška kan ë toka e kielì,
Mba vedvëdì, o Zot, n të ńot.

Per tỳ flet toka e dëdi,
Fluăn' per tỳ kyj plot:
Ti jé n' gip né, e n' vëdì
Né t' gip na nban, o Zot.

2. Nádja.

Të zkurdmana drita, bálku del me panue tokena.

Zanatlija čilë dugăjen' e ńon me panue atë zanát ki ká.

Dalets dalina prei vaţit e škojnë nse kalotë në fušë; dňotë čilenë në špat e maťňnë malina.

Kiéta véhenë nen xgedë, e káli del në pana të vet.

Bleta škon tuj fluturue lulë nbë lule, e pipë prei tyne e e čon na xgue ňatë lang ki hábetë njalta. Zgoni ášt špija e bletave.

Panegala del ne kerkue uškimin' e vet, e e nholed nder bára tə tokəsə ne e ruejtə per prëndavëra.

Zoġtə nisëno nse kəndue e dulino edë atà ne kerkue ne se ne ju ðano ne hangera zoġve ki kan nə šërðe. Tə ġip zġodieno; ndjerz e štazə, tə ġip bhjno panena e vet.

Zoti e ká ðanə natena ne pušue proi nafindit tə ditəsə, e ne nata fóresə e fukia per ne punue ne e nesre ne ena.

Ġip i eili, t' u ċnemeno nə nádje, ċon nċndena tə Zoti e i porosíteta, nanadej lan na puno tə vet; pse pá ndino tə Zotit nuk nanðena ne bão kurġəə sënd.

Puna e fanjave tə školasa ñët; ne luto Zotino, ne ndigjue e ne ðaña.

T' a lusimə prá tə madina Zoz, tə ndigjojnə e tə ðaña; e ñištú kena ne e škue mirë ditena.

3. Lëci.

Lëci u ċoše nádje heret; e, si e kište nbosne nana, ju falte ndërasa Tenzot per ndëro ki i kište bão ne e ruejta šondoš atə nata; nasandej láte sytə e fukətə ne nja šuna, edë ne këna nə pika tə dinanit; u krehte, ju bite petkave nə bruko e šite kundruta. Kištú prá i ðano bezdia kerkúi delte proi špijot i lánas e i krehuna per fuko tə barda, sá ġip kuš lakmote ne ju avito e ne e ðnëto mira.

4. Agimi.

Baba. Ċou, djalo; šët alá teř, por due ne tə kalðzne ñi bukuria, ki nuk e ká šokena, kúr zbarða drita. Tə nisena perpara se m' u bá dita. Oh ë' nata

e ḱotə? sə́ kp̈ltə ᾶšt! ᾱi rə̈ə nuk šifetə kerkund. Sə́ fort ta kanaḱə zə̈narenə ky paḱ i ruzullimit mbarə. Nata tə ðon ᾱi mᾶl ḱi s' ta šperbllen zə̈narə. Sə hyjə tə pə́ ᾱolinnə džidžilojnə pernuḱ krye t' onə. A kenə nu nə šp̈ə ᾱi mbaloje kaḱ tə p̈jermə e kaḱ tə bukurə? Sə́ i kandaᾶem ᾶšt ᾱikỳ frosk ḱi ndlibetə g̈p̈kah! Por ḱo ja mbesijnə koderesə: tə ᾱitena kadal ḱndᾶl; prei nndej kenə nə pasə g̈p̈ska, pə́ na prᾱtə gᾶə, edə̈ pse jena prei sə lergut.

Djali. Kakyr, baba, si ᾱlon nj' n zhurdə ḱiselə mb' atə ᾶnə.

Baba. Ńaj, o bᾶr, ᾶšt tə zhurdonitə e dritasə, e rəš ᾱlon ndalja. Vên orse sə neᾶ nj' n ajve ḱiselə mbə tə vᾶrd e mbə tə kuḱ; hyjtə mbə ᾱi ždukenə; nuk šifenə nᾶ; dita nuk na lên me pasə hyjtə.

Djali. Ńiketə punə nuk e nᾶr veᾶt.

Baba. Me ndeza ᾱi škrepsesə nə dᾶel, nuk bân drita e gsdi nuk ja šoᾶ ᾱukenə, pse drᾱta e dᾶelit, ḱi ᾶšt nᾶ e fᾶrtə, s' e lên nj' n paa: ᾱiᾶtᾱ ᾶšt edə̈ punə e hyjve; tə zhardonnə drita, ždukenə, por nuk ᾱikenə; aḱ sə́ edə̈ nə pikə tə mjesditasə me ᾱi turbiə tə mirə kᾶše me unjtə nu i paa hyjtə šeᾶ.

Djali. Aᾱ tə ᾱuketə se ḱə́ mᾶə zjerm ḱieli mb' atə ᾶnə?

Baba. Ńajə drita nᾶ e nade ḱi šifetə atjᾱ ᾶšt ngimi; ngimᾱ dᾱiton se ᾶšt tuj lea dᾶelí. Kakyr sᾱ ẽoheta me tə špejtə e me nadnia! Ḱykurətə atᾱ ḱi prᾱtojnə nj' u ẽne herret me pasə ketə fᾶrə bukurijet. Teš toka nbarə zgoheta e zhukuroheta: luleve ju ndlibetə ᾱru kand e kand; gepta e pᾱnave, ᾱholinë me voesə, ḱi ḱə́ na natena, šndrisinə si me pasə sypri ᾱa sernit; zunatlija e bᾱlku dalina nə punə tə vet; zogtə, tuj kondue aḱ permᾶlšem, ju fulenə ditasə ḱi ᾱilaj. Sə́ i

nasd e i dəštunə ššt Zot' ynə ki na šalə ditenə? Gip natyra tə pueš i fuletə ndérosə per ketə tə mirə; tə ja dinə per ndérə prá edè nə, e t' i kuštojnə mènd e zènərə.

U kuk šiseli prei aginit — Fryn proi bjoškət ér' e lètə.
Prei katí prosət, ki ðoj dita; — Ñnzolinit i ndatrou fyrn:
E kudál tə' u ritun' drita — E prei šendit gip natyra
Fuš' e male po lukron. — N' duk'e n' petka pogazroon.

Áti i jynə, ki ri nə šiel,
Pernit gip ska kə krijnə,
Êmin t' nod tuj e bəknə
T' a pernəndin' šiela e dər.

5. Nata e Košndelavə.

Išinə tuj ardə Košndelatə, e ni ditə Silja rite tuj luejtə e tuj šalə nə ni šokə tə vet, ki i pošinə Knšə. Prindtə e Silesə išinə tə pasunə, kišinə ni špia tə bukurə e gja sá uji; e prindt' e Knšasə išinə tə vorfənə e išinə nə ni kasolə.

Silja i ja Knšasə? „A e di, noj Knšə, se junə tuj ardə Košndelutə; oh sá s'ndə tə bukurə kan nse nə prie nuse ntəherə. E ty ška kan me tə šalə?" „Mnə tə škretosə kurgja sènd," i porgegi, si tuj kjasə, Knša, „babenə e nanenə i kam fukarnə, e mudjè mirə, me na fulə Zoti ni kašatə buk." Silesə ju dinit Knša, o ë' ntəherə nendoj se si me ja ngušəlsue zènərenə.

Erd nata e Košndelavə, e baba e nanə i fulnə Silesə dantie šnuə, e'u bàə nə sènd sá s' ká mà. Por nb' atə ëns i rsə nə mènd per šokə tə vet, Ki ndošta šte me duer pàtə e nuk e ndiete šèndinə e asaj natə. Silja tuj narə ngryk nanenə i ju: „Ti, noj nanə, nə

ké falə ǧiþ kato téša, e nə ké hûə nə šênd, e falənsi ndéresə þrei tejet fort e fort. Por dička kam nangut nə zémerə, e due me t' a lypə. Kuša e vocerə. Ki ri kətu nšer, nə ká þanə ńi dítə se e ká balsenə tə vorſenə, e s' nandětə me i fálə kurǧão per Kočndeša: une kam plot, a nə lên prá t' i čoj ndoj sênd tə škrerəsa, tə ndiejn edê njò šêndinə i kəsnj natə?"

Nanəsə i pelkyene fort ſjalatə e šilesə, pse dáto zémerə harda; prandej e nuer ugryk e i þas: „Žgiš ška tə dneš e čója Kušəsa s' ntə, se nne nə kənukétə zénsera."

Silja muer ńi petk tə hukur, e štini nə ńi špórtə me do moka, aša e ambəlcinə, e ngau me vrep te Kuša. Oh si ju bûə zénsera e asaj vajzesə tə škretə kûr pso kətə dantia! Silja kþej nə špia: nuk kištə pruvnə kuf nə zénserə tə vet ǧiþ atə šênd ki ndiet atə natə, pse bûni atə faro mošíret me ńi vajsa tə škretə.

6. Tə mirətə.

„A ké prei tjetar kûi kaš tə mirə sə prei mejet?" i þa ńi dítə bleta nierit.

„Po si jo?" i þa nieri.

„E prei kûi?"

„Preî deljet; delja nə nep lešinə ki ašt kaš i nevojšem per mue; e ti nə nep več njaltenə ki, pós štjinit, dobia tjetarə nuk ká."

„Por a do me e dítə edê nâ mîrə pse e nbájə delenə nâ bsamirəsə sə tý? Pse delja nu nep lešinə pá kuf faro tə vštiret; e ti kûr nə nep njaltenə, do tə rubenə ǧîpmonə nos tə nu ńitiš kund atə þinþinə t' ând."

7. To naltita e kiekəsa.

A do me e dita sə nɛ̈lt ə kiela?

Po tu pam me ˈj hera. Me pasa krahta e ti zogat e me fluturue me ta na havna si fluturon ti zog. na nuˈjə me mbərta te ti hyl e me pveta ti ˈəjəl atjè: „Sə nɛ̈lt ə Kiela?“ — kisto me tə pərgegə: „Lam djali, as une nuk e dia. Por hyp mə nɛ̈lt te tuj hyl natjè; ndoshta aj e di: nuk kə ruga shum pər tə bə, sˈjam veˈ se tikˈind mə mira ruga.“

Por edè me mujta mˈu ˈtʂə ti dəri te aj hyl, Kushtə se Kushtə kishina me tə pərˈpeqə: e me fluturue prap mə nɛ̈lt prei ti hyˈlit mba tjetərina, prei kəti kieˈlit mbˈata kiel, kurgia mə teper sˈkishe me dita, pse veˈ Zoti e di sə nɛ̈lt ˈmi kiela.

8. Dy e ti.

Dy veˈ na kena, e veˈ ti goj tə vetme;
Se kam shoke me ndie i dukeˈ tˈ vrtit,
Por fjaloˈ me i kpraˈ per sˈ flurtit.

Dy ze prep kena, e veˈ ti goj tə vetme;
Se kam shoke me kokyrinˈ ə nevoja,
Eˈ pak me falinaˈ goja.

Dy duer na kena, e veˈ ti goj tə vetme;
Se dy oyla sˈ se tˈ eilinˈ lyp punimi,
Eˈ veˈ ti tˈ vetme ulkimi.

9. Harapi.

Ne spia kena ti harap ki mundesh me e pas nata e dita, e ka do puse to veta per tˈ u binda. Ka tri kambe, e, o sˈ ka kraha, o ka veˈ ti, e ma ta shumena e harosa to gjata fort.

Dimanit, kûr gip tjerətə nerdusinə, aj kâ tə dəətə; vêrsə, kûr âst šegu mâ i fört, e gën fiofte si akalî. Dîsâ hera e nəř ûja sâ s' þohetə; por nuk ha as mîš ne buk as barîštə: več ruen drû e kynalyr. Ndo 'j hera i âkon mêndja sî ne pîə duhan; por kak tə kek e kâ duhanina, sâ na duhetə ne čilə ne tə špejtə 'dritoret (pedžeretə) me dalə tymî jašta.

10. Mâ e para lule.

Jetə nə prêndavêra: bôra â âkrîə. Nêper livadə mungulon barj e filon me êne kryc; hulatə e gêmsve jana âjə e po šperþejnə.

Bletə zgohetə prei gumit e ðon šokotə tjerə, e ju þotə se tek mâ erd stina e bukurə. Me gozim e ne hitîə dalinə prei zgonit, dəlirina krahotə e fluturojnə.

Pika sə parit fluturojnə mbi moþə e pvesinə: A tə kîlon gâə ne nə dinə se u fikəne ûnit? Koni ardə tepər špejt, ju þotə moþa, nuk po nə kîlon kurgâə; luletə e mîja nuk kan čilə endê, škoni tə feršija!

Lum pênə, i þonə feršiosə, a kê lule per nê, nə kâ nâčə ûja. Šot nuk kanə, por eni nesrə; nə kak kan me čilə luletə e atahera keni me getə me se m' u uškve, e nirə se ju prûftə Zoti.

Šofinə per sə lergut ûi tulipa, lašohenə mbə tê, por nuk ligôjnə as êrə as mubeleinə, prandej donə ne dredâ nə âpîə: kûr ju škon sêri mbə ûi lule tə kâlpertə nen ûi kačubə.

Iste vjoleu e bukurə mbêthə nen atô feîə, e kište lapə kupozenə e vet plot me êrə ki šperdâte andej e kandej. Vjoleu ju da bletave aubeleinenə e vet: e þîpne, e čuenə nə zgue njaltenə e para.

11. Delja e dalondyša.

Ńi dalondyša škoj e ndéj pernalë ńi dele me i ndukə ńi fiec leš me godítə ǒérdenə per zoǵ tə ves. Delja u ïdhnae, e kocete andej e kondej. C' ñ kajə punə, i pa dalondyša, pse več me mue e ñuła dorenə kaǩ šort? Burisnə e lën me ta Ǩepə lešinə krejt, e me mue ïdhnohe pse tə mora ńi ße tə škretə.

Por ti, i pa ðelja, nuk di me ma ndrə lešina me atə ndjerzia si ma meč burïja.

12. Kaldzitə.

Ńi bůlk škoj ńi ditə me djalə ta ves Markunə me punə u ïßte hanə grunǩ. Si mbotitne n' ora, púne se do kaldzə ïßina perkalə dëri na tokə, do tjerə ńiščnə ndréjtə. Djali, ǩi nuk ja ditə mirə punesə, i pa t' et: kokyri, baba, ńikoitə kaldzə sů nolt kan škue e sů ndréjtə ńiçə; dam se mů e šumu jana ulə per toka. I jatë muer dy kaldzə na dora, e i pa ta birit: po kokyr ńi herə kosh: ńiky kaldz ǩi ïßte vjerə e perkalə per tokə si no pervůjtania, ßst plot me grunǩ; por ky tjetorí ǩi ïßte ngreha, nuk ků kurǵa mbrëndə.

Nieri i lëta
Mba kryet' perpjeta.

* * *

„Po pse kaǩ krut e průjtun'
Po t' šoć, ham vlau, nu tyə?
Ǩyr si ßi ndréjt', pů m' nůjtun'
Ǵůa n' bukurie n' ket' fušə."

I ɲa ũi kálldz pá krye
Káhdzit me kokña nbuša.
Ju priti ky pá e fye:
„Bunu edë tine i plotə,
Ké m' u perkuł' at' botə.“

13. Mini i škaɲto.

Ši nt duel proi biret e pun ũi kurɲə. „F. dia, e dia, ɲa nse védi, ke ška kan ngrehə me mə ðzanə, Šá naiə! Ngrehino ũi ðaə nə mandə, e gështno mbë tri spilen, ndënasə i vëno ũi grimə lard, Ki e dino se na k' ãndə nó ntve, e kurɲa ãšt gëdi. Po, me kënə se nn nũ jena ak' tə naiə. Na e dinə se me škan me preko lardino-patapunt? Ngrehetə kurɲa, hje hoa e štrydə ninino nen të. Por i lãftə naiə ati, se nane nuk nə ën.

„Por me i naiə ðrə,“ ɲa nini me védi, „s' ká per tə lnejtə ðaa; e nane ðrën' e lardit na k' ãndə fort.“ U avit pri nini, ngrehi tarinina, e tui naiə ðrə ndeši ũi grina nə lard. Kurɲa ãšte ngrehə lnira, e, tə hanana-patapunt? — ðaə nini nbrénd. — Kuš e lypə e gën.

T'epet pə i sõele fluturin kandilit,
Moj flutur' zeza, e pə dige nbə të;
Ndrú tuj ndjekun' driten'
Šum e šum tjer' lafiten':

Deh! largoju
E nə mũnd nbasoju
Proi ča s' ën
„Se kuš e lyp' e gën.“

14. Trumcaku e zogu i puləsə.

I.

Trumcaku edè aj lypə me hangerə. Nâdje kûr del šerbatorja e ket krûnde nd' obor, ngusinə pulatə tə tuna, nget ǵeli i mad, e me bâ n' ă avitə trumcaku me mâtë ti dromocə, ǵeli i jet na kafa e e bân me ika.

Ni dîtə trumcaku ište fikə ûnât, s' kishtə stîə na gojə ərə sêndit. „O more ǵel," i potə „tə pača, mə lên ti nâr tri kokəlu e jo mâ: ay tə jesinə prep mâ šum se 'j kind."

„Jo," i potə ǵeli, „ti jê ti špênd ki nak vin kuǵa, largou." E i kəcetə me e hangerə, e tə škretit trumcak ju dešt me ika.

„Edè me pèš do tə rnoj gâl!" potə trumcaku i škretə. „Lypə ku ta dua, na unjê me getə ǵa" i pergéǵtə ǵeli me îdhim, „e hîkmu sys!"

Ni xog pulet i kištə ndê tui folə; mbəlod tri kokəlu, e tinə tjerəvə, muer e ja ôj trumcakut ta ugrîtə. Trumcaku nuk ja harôj kûr ket ndêrə zogut tə pulosə, e nbâjti mîkasiə ǵipunə me tê.

II.

Corka e vogla rasə e liga. Kêni i pânafikə i kištə kapə na dunbə ti krah.

E škretə â strukə mbas ti tuč drueš e â širtə per tokə e nuk mûnd tə losə vêndit. Korkuš s' e kafyrə, e e njeru kâ me eofə ûnit.

Trumcaku flutunon nd' oboč. Kû âšt corka? E korkon andêj e kondêj, dêri sâ e ǵûn n' ata skutmlîk; fâletə me tê e e meč me tə mirə.

Teto dit ɲešt trunɔsaku i bjê ne hangera eorkasa kokaŧa, kû ɨšino mâ to mîra, e ǧeþ salâtet; lâu tinas nd' oda to zjernit, meŕ buk e ja bje eorkasa; flaturon nd' ara e mbaled grunɔ per tê.

Corka, si u šondoš, nuk ja haŕoj kuŕ keto ndêra trunɔakut, e nbâjti ǧiþmono mîkasia ne tê.

15. Puna.

Tuši e Marika, to bîjt' e ŋi bûlcut to pasaŝeno, u merzitašino prera, pse ŕišino pâ puna. Ši dito tni u sjela andej e kandej nqeŕ ara pâ puno e pâ kujdes, ndiene per sa lergut ŋi fomio tni kandue ne ǧiþ zêmera. Atahere Tuši i þa sa motarasa: „Šikŷ do to jêta ŋi fomio školet, ki sot šît lir." „Naštû do ta jêta," i perǧeǧi e motara. E škuane ne ndesio mbo tê. Por a e di kuš ište? Ište ŋi katundâr i vogeŕ ki rito tni bâa športa, e kuk e kište mêndesa na puno, sa nuk u kajtue aspak kûr ju avitue. „Puna e mbara," i þano „sa fort kênko na šênd. Katundari meŕ kryeto ne baza na gaz e i kokyrl. Kûr kam puna, jam giþmona na šênd, ju þa. Po a merzite tni panue? — Po Kešni, kiše an' u merzito ne ndêja pâ puno. E ju a punoni? — Jo s' kena nqvoja ne panue. — A bâheni þrâ na šênd ndo j' here? — Jo kuŕ. Anâ prâ meŕni ndo j' puna per doret e keni ne pasa edê ju šênd e gazuênd. Kata famio ta pasuna bokna do nûnd sa parit ne ju mbasue punasa; por s' ngjatue šum e e prekue ne doro ča ju pat þano aj katundari, se mendyra nâ e mîra ne e pasa ǧiþmona zêmorêna na šênd âšt nos ne ndêja pâ puna.

Merzija âšt ŋi languto, e hari i saja âšt puna.

Lisi me ñi tə rúse s' kaputeta.

Fílesa âšt e vështíra: por mbas mündit âšt i ambël pušimi.

16. Kali e mozati.

Maje ñi kálit sert škote tuj ngão ubə tə katerta ñi djalo i ria. Atəhere ñi mozat i eger i pa kálit: Máre per tý: une s' kíše me lanə me ma kœeye tə špinə ñi famia, e me ma sundue kəso doret. — Une prá e lá, i perğegi kali: pano e nadə me i pye kuçenə jíi famiesa sə voceŕ!

17. Vlaznija.

Zefi ište ñi famia ki ja vête guximə ğip kúi. — E ditne na škola, e si hini pun ñi famia tə škjepra ki vite me furkoza nen sjetulə. Ta pánsena, filoj su' u šperpyra na gux nder sý t' ati tə škretit: por famija tjera i dnelne perpara kotí tə gyamtesait, e ñëni i mner fesána, tjetari i hok mabotena, do tjera i ndimuene me hype na bnuke. Ky i škreti ju fali ndëraso tə gipve, e pupi nuk tə vogalina nder ata famia zëmara burda. — Zefit kak fort ja preku zëmarenə urtija e katyne famiseve e kajo vlazuia e bukura, sá t' atý e mbrapa nuk keši nuk kat per gyamtyne tə lneja.

18. Pušimi.

Me pak u' zëmer' si do Zoti,
Me kuz' u' gaz per bukurí,
Kúr vjen nata, i dashuí j'mi
I typ' gusait pak pušim.

Her' me kndime e her' me lojna
I škoj dita tai ndigjue,
E prep ucer me punue
Gumi i vatë i nep forcina.

Për pá e mdrau' dhè gjumi,
T' naltit Zot ki e ruejti t' dalë
Mëmë e zëmr' me dilë
Fmdija i dnëtun' ja kuiton.

E, t' ja mjknau' gjumi zëti,
Perëndija vë' prei lëlit
Ni nder Ëj', si 'j jetë dielit.
Afer dioues' ja rëndon.

19. Drandofilja e bóra.

Ište noji i Mareit; dieli kâšta filue me deve ñi grimo nâ fort, e ñi drandofilë ište mbolue alâ me bóra. Prandej u mbkote, e ñi dita i ja bóres: „Pse me kë mbolue ko-o doret? Spoëu me jet e ma lën ti čili lulets e mija."

Bóra u hok e škoj.

Mbas pak dit ri ñi brima e dog e e perdíti krejt drandofilen.

Mos i kini rândë, o fanie, prindenë e të pavëto ki ju ñna sypni me ju ruejtë e me ju mbrenë.

20. Krénarja.

Kuša kište dala ñi dit me šetitë me t' menë, e kište vše me garzem ñi drandofile të bukurë. Tui škue rugoes hasë mba ñi zotonie; e zotanija tui kalýra ja: „Sâ e bukurë!" Kuša filoj m' u krenue: por aj zotenija, ki u kujtue, ja priti; „s' po ja per tý, mos vajsa,

por per ðatə drandofšle ki paske no parzem." — Atahere Kuša u kuč prei nâčjet, e e nna i ja: A e šeč, moj bia, se šmu here gindja nuk na levdon né, por petkato ki vešina, e tešato ki bárima.

21. I šə Mertini.

Ište ñi dita e fiofta dimənit: kište ènə nnelâ i fôrt e hiđte gipkah éra e pjalm. Kúr ja nbarijnə tre kâlora nə də kunl ki fleturošina. Išina pâtjeh nə malota tə nuka e nuk e ndiešina tə fiottina, e škošino ragosə pâ kučfurə kujdesit. Si nbatine te dera e gytetit hasnə nbə ñi plak vešə nə žələ ki s'ja nbəlošinə statinə krejt; ky plaku štrini dorenə nî driđə e ju lypi ñi lemoždə. I puri ndər nđ kâlorə kaloj pâ sjelə kryetə aspak kah plaku i škretə. Naštê kaloj edê i dyti.

I treti ndali kâlina, kəkyrî tə škretina plak, ki ište tuj u driđa prei sə fiottit, e i ja: Mua pare s' po nə kilojnə, pə ška kam pə ta nap nə gip zêmerə. Hoč malorena, e dan per gysə nə špatə, ki kište ñešə per bri, e gysenə ja da plakut e gysenə ja lašoj vêdit nbî kraha e lihi nə gytet kondênd.

Šaj nieri ište ñi nštarə fomak, lea n' Ungerie, e nî vonə u hîa i kaštênə. Ište i šə Mertini.

22. Ši kaš' e 'j laša.

Kyri prei s' nêltit e nuk šoč kurgša;
Edê pse vjernu', jam nə kung' e fônd;
Pâ đuer tuj kêmnu', bia nb' čakič pâ prša:
Pâ prša tuj ecnu' e pâ ndernemnu' vônd.

23. Vllet' e rušit.

Disk dit para šanu Prëndjet Silja kište dalë ńi hera me šetitë: sk erd no špie, gjet ńi športo puš. „Kuš e kë pûe kete puš kuk to mire?" pveti Silja. Ta kë ûne ńi šoke e jote, Lizu, i pergjegji e nusë: ûšt më i pari puš ki à šëja, e tu kë ûne me e bâ me šondet. — Falemi ndëroso prei sujo, kjofte fuke bardë, ki nu kë kujtue kuk mire; s' kam me ja hatue kuf kot ndëro; e ńitës due me i škrue ńi gjšt letera. — Po nu vjen mira, i pa e ama, se po ja di ndëreno kuk mire Lizës; por a s' kena pase pënë to zëjn per gjpenuej nu kopëto t' onu? E prë kuf s' to kam pa se jë bâlë ndëroso Tenzot së po i fale ńitës Lizës. E prë gjp hinota e gjp pënata na vinu prei dorës to madh Zot. Dzëu, o bâ, me ja dito per ndëro më paru ati to Lamit; se prei ti më paru se prei ndjerxve na vjen ç' faru do to miret.

24. Prindja.

Ta humu ńiza fanie ki kan prei Tenzot fatin' e bardë me pasa ndînsenu e babës' e to nanës. Kerkuš nuk na do më fort e më me zëmëro se prindja.

Dzenî horet, o fanie, me i ndërue, me i dašto e me i urue ór' e ës.

I madh Zot na pot: „Mos mbumi uzdajo nb' atë ki nuk do prindi' e vet. Kuš nuk kë kujdes per ta e per gjnd to špiro, i bje mohit fesës, e â më i xi se i pâfun. Ńi fanie, ki i bân zëmëra me kokyro prindenu me sy to fëlta, lypa me ja dzjetë škypja atë sy.

Na ligë to hershme pat urdënue Zot' ynu me i mbyto, si bâu t' egra, ństë ki i pona ndo j fjalë ta rëndo prindve.

Ndigjonju gjɨmonə prɨndve nbə gjɨ̈ška ndonca i mudi Zot, se ńiśtə e lypə ɨuga; ndérənə bohen' e nanenə nə daši me e škue nirə e me jetue šumə nbi toko.

25. Tə ndéruemit' e prindve.

Genovesi ište ńi nɨeri i dišem fort. Ńi dítə tai nbosme gjɨ̈p ata fonio tə nodaj e bara ki škoźinə nə škubə tə tí, ja behɨ̈ i jati. Atəhera ky u ẽnə nə kandə: e me krye zbolnetə e ńaštə na kambə sí ište, nbaroj nbresimínə e vet. Ju lutne tjertə n' u nlə e me ndẽja, por Genovesi ju priti: Nuk nə ká hie me u nlə unə e me ndẽja nder sy t' ems et.

26. Daštontja ndej Prindenə.

Me sy ẽlun' nfer djepit,
Me kujdes e me daštnie,
Per vaj t' ẽnə tai hjẽkun' zio.
Tuj šẽndue kńi n' ajíši n' šẽnd,

Bab' e nun', sá kemi dẽrdə
Mbə šteg t' ẽnə e hire e drito!
Ah! sá mir' n' kemi gatito
Per ẽ' do kob' e per ẽ' do vẽnd.

Prei juš Ẽmnin' s' parit ndjeva
T' nti Zot, ki ńi na kšel:
E verteta, porsi diel,
Nder sy t' ní prei juš n' veton.

Ju n' a ndezt' ńi flak' na zẽmer'
Per pun' t' nẽlta e per Ẽmnio:
Per jú prá, o Prindt' e mia,
Mẽnd e zẽmer' na lakmon.

27. Stuhija.

Ši mbasdite nə vëra, do rëa, zi ši ẽulĩ, u mbəlidšina e mbəloština kielenə; éra edë ajò ẽote ñi rëə pluhum neper arə e neper ŧuga, e vetima e bumbulimi šperþešino mbə kater muətə e kielesə. Zina kaḱyrte kielena prei balkonit, e per gíþ vetim' e bumbulimo u dridte.

„Bábo," ju suel e i þa t' et „sot kena me pasə ñi stuhio tə made!" „Kujtoj se þo," i þa i jati. Zina u zbesa, e s' ju mbəšelbi t' et se droste fort kůr veton e bumbulon muoti, þse kište frigo se e vret refẽja. Baba i škretə i nepte zënerə sə biesə. „Mos dranei," i þoto. „Nder ñi mi herə ki škrepə muoti, s' di a bje a s' bje ñi rafesə permbi špija; ma me ju ruejta mëro, muk bje aspak. Na e kena mbi kulm tə špiesə refëprojsina; e prandej muk do tə kena kůr farə friget."

„E dxã besa," þote Zina, si mi mëro fryma; „por gíþñi zënaera n' a do mos me tolodə kůr stuhijatə."

I jati s' bàni zë: e žite tui kaḱyrə kah vetote kieh. Ishe ñi bukurio me e pao. Kůr ii drítə e made ju met syte; gimon muoti per ẽuda, e ii ši i rebtə šperþen prei sə máltit. „Ah kyḱja" bertiti Zina, e u mbəšeh mbə ñi skamliḱ.

S' ngjati šuma e stuhija mbaroj. Duel na kiel voji e ufulu e ñi rëə muk dukej per bënd. Baba e muer atabera tə hiana per doret, e u ulne buška nə kopëtə.

Zinaza i kište dalə frigu, e me zënd na zënerə þote: „Oh, ẽ' ërə tə mëro ká mëro kopšti! Ši ká mëtë hojə bari, e jana zbukurue luletə! Kekyr, kaḱyr, babə; gíþska dán ma hiešem teš. Sot mádje luletə išina veška e mbəlue me phuhum. Tes à tjeter."

„Po ŏa i pertrini nbə kətə mandyrə?" ə pveti i jatí. „Ňaj ší ki rasə ə ňajò-struhiə," i pergégi Zina. „Ani prá," i pa baba, „edè struhija mundetə me i vjetto kopštit, ndonsè duketə aǩ ə ŏebta. Mos i gikò prə kaǩ lətas panət' ə Zotit! Ňajò struhia, ki ta štini frigenə aǩ fort, i da fóreə ə tuǩiə bimasə ə ə lulzoj kištá. Do t' ja dinə per ndérə tə madit Zot, sə nuk rnə brešen.

Zina u turpnue per frigə ki pat posə, ə dzúni mos me draštə nă struhionə.

28. Syni i Zotit.

Me mendimə ə me ŏeprə kənd me ŏbit,
Sònə t' ndrit ja mbləbə ə jo t' Natijo.
Ki prei s' ŏiltit gjithçka ěaf ə ndrit.

29. Ndéronі pleǩniənə.

Elisea profeta hasi ňi dit nbə do fsmiə ki išinə nalsàrda grumaf; ə kətə fsmiə tui pasə atə plak tə ndérənə pa ftoko nə krye, i vúenə gazinə ə i škodinə mbarpa tuí ə kestisə ə tui i britə: tulsə! Zoti ćoj atə herə prei ňi gýlet, ki ište afer, dyə harruša ki hangernə ə perpinə katərdetə ə dy siš.

Duketə me ndérnə pleǩtə, me i draštə ə me ju bâə ndinə. Ňaj ki perbuzə o kestisə plakunə o ňšt i pənćnd, o i keǩ fort.

Nə draštə Zoti, kəni m' u plakə edè ju; ə atə herə u kištə me ju pasə ňnde me ju perbuzə ə me ju keša gjindja? Pleǩtə kan njeft tə zezat' ə vetə; tu kónə prǩ ndo j' farə gazinit prei ndéret ə kujdesit ki kan per tu tə rftə. Juno štegtarə tui dalə me škue; tə jau hieŏojnə

ñsto grînə mot ki po ñnə nə nê. Kâ nə ərdə ditə
ə kenə nə škne nhas tynə.

Veš' nə t' ərtə, o žele t' škretə
Ndêrən' plaku ə neritən:
Dun' ə kôrə, po, i škoft' jetə
Fakəzîut ki s' ə ndêrən.

30. Zot' ynə šef gipška.

Ġoni ə Çilaku kišinə nbetə ñi ditə vetnə nə
špia. Goni i pa Çilakut: „Eja ə kerkojnə a nunə tə
gêjnə ndo j kušatə tə mirə, ə tə hânə boška." — „Po
mirə," i pergegi ə motorə, „no anjšinə nə škne kâ
nəs tə na šofin kuš kûr tə nâtinə ndo j vênd, ki ka
nbəhue nanə." — „Po sê tə dneš" i pa Goni, „po
škojnə tə čuruška: kâ tumblə ə rafzə n' ə ngjə." —
„Jo," i pa ə motorə, „aj puntorî ki âšt tui ênə drû nə
fugə teš nə šef ə nə padite." — „Mirə prê," ja pret
i vhaj, po škojnə nd' odə tə zjernit; nə rafî kâ vâə
nunə ajaltenə, ə kenə nə langerə sê tə duenə."
U nisnə tə dy boška kah odə ə zjernit, kûr Çilaku
ndêndeu ə pota: „A s' e di se ajò grueja ki ti kotû
ufer, A ni rjeta nə pedžerə ə nə šef êa po bâjnə
mbrendа?" — „Hajd prê tə škojnə nə burg, ku janə
mešatə; atjê A šef ə nuk na šef kërkuš," pa Goni.
Por Çilaku ja kpej: „A s' e di, more Gon, se sŷni i
Tenzot špon murinə ə šef edê neper tê?" Goni u prea
nbas kətyne fjalve ə u kuk; mendoj ñi grînə nə
vêdi ə i pa sa motersə: „Mirə po pse; Zot' ynə âšt
neper gip vênd, ə na s' nunə ti pêtojnə kerkunë. Teš
s' kiše nə dnêtə nə bâə nâ ška dešta perparu. Çilakut
i erd mirə se edê tə vhât ju nbuš mêndja, ə nə ə bâə
nə šênd i fali ñi fugure kû šte škrue Sŷni i Tenzot

rɛɲue me ɾeze, e nen tê kiŝte úikatê ɟjalə: O i mudi Zot, sɣnî i yt. Ki ŝef gipkmud, tə nə presinə nəs me hûə kuɾ ndə 'j punə tə keke.

Ta mbajnə mênd pə dan ketə tə vertetə: Zoti nə ŝef; e kena n' u forcue me ŝkue mbarə e nos me punue mbrapŝtə; e ataberə tə lumtə na nə ketə jetə, e tə lumtə nb' atə ɟjetərenə.

31. Tə perkurmitə.

Galeni, iû ujeka nder mâ tə madəj, Ki kan kêqo motit, ɾnoj ñi kind e katerdetə vjet. E ne se e pɾuĝti dekenə kaĸ mot? Ndienje e mbanje mênd! Kuĸ fort e ruejtî vêdinə nə lue, si kuɾ nuk u ênə prei buket ngiesem krejt. Prei dréket ruejtê ñi grinə û per durkə; e nbas durket, kûr ŝkotə me ra, kiŝte ndalə do û prep per ne e nesre. Kâtû, pə u ŝkatərue kurvesi, maroj prei plekñijet, si 'j kandil ki i mungon voji.

32. Mbosime.

Mâ e ŝumə e langatave, Ki kenə nə trup t' onə, na vlnə pse teprojnə nə hae e nə pie.

I perkurmi âŝt i ŝêndoŝtə, nə ŝênd gipmonə, i ndenuenə prei gipkti, e ɾnon ŝumi. Ngoposi e surahoŝi ankonə gipnentə ndə 'j sênd nə trup tə vet; rât se e ŝef nə ŝênd, i ndyheta gipkti, e ŝkurtoə jeten' e vet.

Kuŝ do me ɾnue ŝumi, do tə hân ¦kâ pak; hueja ki lên mbas tə ngrenitə, tə hân mâ mîrə se hueja ki ké hangerə perpara.

33. Mêtə huvaə.

Tukja âŝt ñi djalə i lsbitunə, si nos me i pusə dalə gruni mîrə: gip ča tə hâjnə e hân pə mêndue.

Vën kəmlémə nə vónd tə ndýtə. Natémə haŭon pədžéretə ə dérən' e ohórit čílə, kúr škəu nə školə ká haŕuə nə špiə libratə e školésə; e kúr vjeu nə špiə i bje nə méud se ká lánə nə školə mostrén' e škrimit; ńíkind herə haŭon fiəoletén' e húndəve.

I patrə fálə do fárə lulés nə núm: nuk i rəə nə méud se duhej nə i njelə nə Príl, e nbet pá lule.

Vúni nə þəə də pémə, pá kəkýrə se atý afér kišínə hérənə þəneglatə. Ki mbəlhémə pématə e i hangérnə krejt.

I darə nə čúə ńí letérə, ki ýpej fort; u luatə tugəsə e haŭoj letórénə; kúr i rəə nə méud, aj nieri ki də t' i epej, kište škúə.

Ni herə kje ndyə dúerš: škoj n' u hə nə légen, ki pá híri kišínə þəsə kíta nbrénda nja valə; nuk e kəkýrri e u doj e hríš ahí! ahí!

Škoj nə hung tə pjésə nə dzjetə vénə, nuk uyli kuléłénə míri; e u derš vénə žúnə.

Lén čílə dérénə e kjurít: e kéni e vaícə híjnə e perkájnə gípəka.

Ni rətə e nnər gúni pá fíkə kírinə: u nburnə kíri e pəs se kuloj e ndyu gip tryésénə. kje edí nə rezik nə náfə zjérnə.

Nə livad kíroj nə brísk ńí darlə, e haŭoj atý briskénə čílə; duel atý pari ńí katundár nə kambə dapə e u prea.

Tretí do lakúrə pémoš e do berþánə pjepənáš e šerkíjš, e dikuš tuí dalə ndej, ńškiti e u ədzúə.

Prei májesə tə nuđit fokuloj poštə ńí gúr, ki vojt e i rəə ńí katundarit tə škrétə, ki ište tuí punúə nə fúša.

Dešt me ŧšĸita n' akul tə ŋi kanetəss, e nuk ja vûe mẽndena se akuli kište plusə; humboj akuli e aj u žyt mbrẽndə. Dešt Zoti e kiloj dikuš ngjat se ište mbytə krejt.

34. Pštjeĸimi.

Morika vjen ĝipnonə vonə nə školə; kuř nuk i del ngne, e kuř nuk bân ĝâə sẽnd.

A e dini pse? E kam pse nə špiə: nuk â punə me e bkə me i mbájtə tẽšatə e vetə nə šest. Nâdje kûr do tə vešetə, iẽnenə kapuss e kâ nə ŋi skâj, tjetrenə n' tjetrinə; ŋi čarap mbə tavolinə, tjetrinə mbî štrut, petkunə nə kuřigə, gryksseenə kuš e di kû.

Ñîstu, toj kerkue tẽšatə, ngjuto m' u vešə; e kûr lypə ndo 'j sẽnd, sâ punə me e gezə me tə špójtə.

Prandej bier mot šunə m' u bûə gâdi, e nuk mbərrîn kuř me kohə; nuk mund tə mbulsetə pester si duhetə, e ĝipnonə i mungon ndo 'j sẽnd.

Kûr do Zoti e mburon sə vešunitə, i del punə me mbəlsetə librat' e školssə, ki i kâ hapkatə neper odə, o per tokə, perzie me kukələ e me lojnə.

Šiehu andej, siehu kandej, mbas ŋi vjetet bahetə gâdi: škon nə školə gỳsə sahatit mbas šokeve, e prep dička kâ harrue.

Lotsmtə me škrue i kâ bkə žubel ki s' durojnə me škrue gâə mbə tə; librətə i kâ ndye per šnidə.

Kâ ŋi vêâ ki i gjân krejt; edhe aj punon ñištû per sə mbrapoštit, ki tə bân me dalə nôč. Ta njerətə fomio! Ju kâ deke nana e nuk kâ kuš i mbəson me ndêja pester e me punue si duhetə.

Kuš do me i dalə ĝip punəss me kohə, si' u mbájtə pastor e mos me bjefə mot, tə mbájnə ĝip

dëšat' e vëta nə ẓ̈ëšt, e tə nəkájnə qúnd úškëtə nhəsim: úi vënd per se tə cilinə sënd, e gjẓ̈ sëndinə nə vënd tə vet.

35. Vaien me kënə i ndérəšem.

Nə ẓ̈i kutund t' Italiesə ïšinə dy kəmundra, butə e grue, e kïšinə ẓ̈i djalə, ki i ẓ̈ošinə ẓ̈onanit Bardi. Ky djali ïštə i hoẓ̈ə fort nə nënd, por prei tə pápəsunïtə e prei novojet, ju dëšt nj' u ẓ̈ïtə nə ẓ̈ogo e nə škue nse ruejtə ẓ̈iotə. P'rindja e došinə fort, e ẓ̈ortəšinə, e šnu hero i ẓ̈ošinə nə kënə i ndérəšem me gjẓ̈kënd, e nos ne prinə ne i xjeftə kti. — E dhetə ne e dïtə se famija e kəmundit e kestïšinə tə škrtïnə ẓ̈obunin' e ẓ̈iave, e ïšinə gjdi tə tanə tə trnïə e tə pá dëndunə.

Ni ditə Bardi kïštə hïə ne kulotə ẓ̈iotə nhə ẓ̈i pýlə, kër ja nhoẓ̈ni ẓ̈i frut, e lypi ne e perojelə pak neper atə pýlə, deri sá tə bïtə nə dronə. Ïštə notí i keq, e famija tjerə, tə pándérəšemə ki ïšinə, bëtrunnə tə tunə, ne nuk vi, ose nuk vi.

Atohera u avit Bardi, i nner dorenə fratit, e ne udjerzis i ja: eja se po t' a kaldzoj une ẓ̈ugensə.

Ẓ̈ugensə fratí, tui e prekə ne fjalə atə famïə, e pra se ïštə i ucëgun fort, e u vû ne e ndinnə sá kú unjtotə. E nner nə kuvënd: e atý djali filoj ne dzënə uira panotə e meštiricso, e nxendej, ne vulandet tə prindve dïnï frut.

Bardi dzëtə pá prña ne cénə tə nadë: e edë pse nuk vona duel ẓ̈i nder nst tə diašnitə nder fretesə, nuk u ngreh nə nadëtio, por gjẓ̈nonə nhet i pervüjtə, i anubal e i dashtunə ne gjẓ̈kënd.

Me kətə punə tə uirə tə vetə ju bleu zënaxenə gjẓ̈kti, e prei kandinesë, ki kïštə, ju hup zëni gjẓ̈kah.

Prandej pena nbas punet e bâne Ipeškev e nandej Kardinâl. Ne e nbrâna kûr dik Šêjti Ato Papa Gega i trenbâdeti, kardinajta, te tana ne dî goja, zgodne Bardîna per Papa me 24 te Prilit te vietasa 1585, e ja iiti vêdit Sixti i pêsta.

36. Kuš e bân e gên.

Ni katand îšte šepse nbe gip nasta ne pêna, ki na prêndvêra čilšina per bukuria, e hapsina kand e kand dî êra me ta kanaka zênarena. Neper genba te pêmave e neper gardîke velošina gipfara zogš, tuj kandue e tuj čila šêrdet' e veta. Ne vješta pênasta išina plot me mola, darda e kumbula. — Dê šenjave te kakia ju kseej me škue ane emna êêrdeta, me nbaše vocta e zogt' e vocera, e ne î bâna ase esha te tana. Špendt' e škreta, ki ju kišina nâše zogta, kenkošina dî kanga te nadenyešanse, si na vâj; e ká pak ká pak u bokne prei ase vêndit e nuk kpyene nâ.

Nuk u ndiete nâ nâdje e nbrâmje ajô bukuria kanget, e nuk ngjati šum e atô vênde nbetne šurda, kryebata, brumajta e vémeta, ki perpara i kišina pasa dolira zogta, u pertrône, u šunuene e bâne nâm nbe gep e nbe hûe te pêmave, aš sa u sterkeline te tana e u rapne si me kêna ne dimen. Ne vješta dî kokeša mola e darda nuk u šifte me sê. Vêndi u bâa krejt škretiâ; e atô šenja te kakia, ki perpara kišina pêna me hangera sá ujî, nbetne me goja pâta. Kuh ord kaja e zesa? Kuš e perfuj?

37. Kapurdata.

E sana čoj ni dita Katuna n' ograja nse kerkue kapurda, pse ja kište ûnde fort t' et. Škoj vajza pâ

pritue, e nuk ngjati šuaj e prûni na špia ñi špórto plot. „Nanaj, ţa Kata, keto hera kam ģeto do kapurda to bukuru, ke šifi.“ Kan ñi hoja to kuke e dâjna si me kêna to kendisuna anave. Išina edê do ta muzue e to sykuna, usiš ki ké paso mboleda ti purdjè, por u' u dukue to kokija, e i hâča. „Budalies,“ i ţa e ana „ñikato kapurda to bukuru, ki ta mbušina zýnino kak fort, pse to dukeso ta hieśame, juaj helm, e me bâo me i hangere, to mbysina me j' hera. Por ata tjerata, ki tý t' u dukue to kokija, e prandej i he, ata juaj hnaso e mâ ta mira. Ñištû, naj kêa, ndodo šuaj hero na kero šekul. Ká šuaj to mîru ki mbahena mbašcha, e kerkuš nuk ja vêr mêndena; e kâ do puna to mbrapêtu, por se kan nâmina, e i nâri škon mbas tyne. Edê mkari namdolseta me na nâfo mêč e me na ñêjta; por panasa ta keke, hikju, sâ do e ambela me t' urda: ambelaina e sâjo me j' hero bâheta zeher.

38. Ģama e malit.

Lipi ište ñi fanuša i voģel, e ală nuk dite ška âšt ģama. Ñi dita mbo ñi livad muer me brita: „Oh! oh!“ e prei pýhet, ki ište rândza malit, udjou ñi zâ tui bâa: „Oh! oh!“ Lipi u bind prei kasaja murekulijet e pveti: „Kuš jé ti?“ E aj zâ i murekuluesem perģeģi: „Kuš jé ti?“ Lipi ja priti: „Do ta jés ñi fanuša i kek.“ „Fanuša i kek“ ju duk se perģeģi zâni. Atahera Lipi u idhme e filoj me šâa: e ģama ja kpete ata ta šâuse ñêmema mbas tjetersa. Lipi u idhme edê mâ fort e hîni na pýlo me ju vhe mbrapa ati fanuese ki kujtote se e šua ñîtû; por nuk mund ta hasî nha tê kerkund.

Kur škoj na špia, Lipi i kaldzoj nanase ket puna per fil e per pê, e i ţa se kište bertita afer malit,

e ńi famio i keĺ mbaśeho na pýlo, e kište śno. E muna e muer veśt nja puneno e i ja: „Jo, moj hace, ti nuk ké ndźo več zanîna t' and. A s' ta kâ kîne kuŕ me śkue afer njit e me pso mbo tê fatyreno t' ande? Ńiśtu śât edê kojo puna: prei pýlet ká kpye zâni i yt. Me pasa fola fjala ta mbara, ta kišina kpye fjala ta mbarn.

Ńiśtú nâ ta śumen' e herośe śât kah ta śkuenita t' ona me tjera: si ta ju hâjna, na hâjna. Na kjośima ta ndérašem' e fjala ambelo me tâ, edê ntà kan me kêna ta ndérašema me mé. Por na kjośima t' śita e e fjalo rândo me ta, kema me i ģeta edê ntà na ministero t' ona.

39. Kroni.

Dêelî îšte čue nźlt, e dîgta me nta śezo ta veta. Nuśi, ńi famio i vogel ište ta katund, e s' mund t' a durote ģîp ata ta dźeta, ište djerso fund e maje, e pelsitote edit. Por kâ me ģeta ńi hâe ta freska e ńi pîko nja me kjeka edîne? Śikjoj andej e kandej e i vojt sýni nâa ńi śkau veśo ģipkuh me duśk. Śkoj andej e pau se nen ńi lis ta mad delto prei plasave ta śkonit ńi krue, me nje to fiofta si ukuli, e ta kuluota si dêmi. Nuśi, ńiśtú djersuno si ište, u śtrio ub' ato hâr, rêta prei njit ta kronit, e pêu no krue sâ ku mujti. Por me 'j hero ju rândne stati e i rso ta fikta. Mbas ńi copet hero, erd na vêdi, por me si mujti me śkue na śpia kadal kadâl. Kište rso i lig, e e kišino dzana do epe ta fórta. „Ah! i njerî ns, pote kah 'j hero me vêdi, mi langue na ta śtrsene, kuś e kište kujtne se ńi krue aś i freska, kâ keto fura beluit mbečuda.

I jati i pergegi: „Nuk e kâ fajino kroni, nsore hîr, por nśndja e mîño e jotja."

40. Afa.

Šakja e Liza ïšïno tu luejta no kopëto. Pà hïri pòno to dÿja ńi kokerə afə ki kište mə prəi pémet', e u dzñene šoke me šoke. „E kam pao me mñ parə," pote Šakja, „âšt e ênja." „Jo" ja prïtte Liza, „âšt e ênja, se me e kam pao perpara." Mbassi s' ište pano m' u vše per fie. Cini, i vlai, me i dao, ju pa: „Škoni to dÿja no fund to kopëtit: e mbassi ta pam me: ńi, dy, tre, lašonju vrap, e kuš to mbarïjno nik e para, ká me fitne afena. Por mos ngani pà mënd: nuk mbarña perpara kuš nget nik fort, por knš nget nñ mire."

Motrato i ndigjuene Cinit, e škuene ta dÿja no fund to kopëtit.

Cini ðehi: ńi, dy, tre, e to motrato u lašuene vrep me mñe afena. Šakja e mbajti mënd fjalen' e Cinit e šikjote ka vëte kambena, mos me hnsa mbə ndo j gür e mbə ndo j bûsa. Liza ngitte kofas e s' šikjoto me zndej as kendej, por eÿte i kište n' afa.

Liza ngitte nñ fort se Šakja: por, pà prito e pà kujtue, hasi tə-ńi gëmb lisit, ki ište per tuka, e u ndzue no kokerə tə špinosa. Perpara se m' u ênə Liza. Šakja kaloj e škoj e nuer afena e u bâə na šënd.

Lizaso i ərd mire e filoj me kjuə: por i vlai i ja: „A s' ta kata pano me perpara? pse s' ké ngha me mënd? Besa del kek gipuena.

41. Kaš e lašə.

1. Ulem tepëti si vrula
Tuj kaš e tuj kendue;
Por mbassi n' fund se ula,
M' ðeša' tuj perlotue.

2. Žytet' e mbytet', del mbi krey e kotet'.

3. Nuk kam gój' e prí perýtji;
E kat' mir' mbíshem nder špíja,
Neper mal e s' špéta t' tíja,
Ki s' ú kuš, Ti no dáktor.

4. Une nder t' gíp e para jam e vítem,
E Mbret e Paš' e Búk pá mue s' mund t' ríno;
Por meuš doren' mue gípkuš na' u ftinój
Un jam e zbrúeme.
Per nderën nd' uj' e n' zjerm m' u fut' s' kandrejo
As se píka m' copton nuk bój andrim,
Dëri sa t' gíp t' mburrejno me nii kopím
Ket' t' zezen' loja.

42. Kuleči.

Ni vjetò ki ište zia buketo, ñi bujár mbolidte no špio to vet famiato e gyzetit ki išino pá buk. „A šifni" ju ja ñj zotonija, „ñitù keni ñi špórto plot me kuleča, ká ñi per sok; e kištù keni me i pase per gíp dita, dëri sa t' i pelkejno to mudit Zot me na sjelo pamato mburo.

Famiato u lošuene halagrep mbi špórto pá urtia me máta se i eši kulečino mã to mal. Ne e mbrum u nisnë pá i puno fulemi ndéraso bëmiresit to vet.

Čilja, ñi vajsa e vogelo, me petk t' armem, por to dalíta, kište ndéja mbrapa, e muer kulečino mã to vogel, ki mbet no špórto; mbasandej i pupi dorenë zotaniase e ikoj no špio.

Ne e nesre famija tjera, mak kjeno mã to mëčem e mã t' urto se perparu, e to škretese Čile i tokoj ñi kuleč ki ište sá gýsa e tjerave. Por kúr škoj no špio,

e ânsa, ki ište e ligo, unter me pye kuleçina, get mbrenda: âum pare te rgjanta, te gjpa te réja.

E ânsa u čudit e i pa so hiaso: „Meri kotu pare e čoja te zott, se gabim kan mbeto katu mbrenda."

Čilja ndigjoj e ju čoj te zott. Por aj zotanija i pa: „Jo, moj bia, nuk i kam šitë gabim kato pare ne kulač mâ te vogel, por postafat, me te mirutme urtiano t' ande se nuk kó škue njhus lakuriasa. Ftim gjpnuene e urte, e ndigjuesome e ndaluna nder puno te tua, e i nodi Zot ká me te prie mbara.

43. E vertetа.

Motit ni mbret idhtar, ki mundote feuna e Krištit, čoj ilizet uštaro me dzuno Antimina Ipeskvina e te Košenove e me e mbyta, porsi čyla feojet ki ište. Ustarota tuj e kerkue i hine ne špia pâ e ňofta, e i lypne buk me hangera. Antimi me gjp xenero ju kpej buk e ju ndêj veta ne kambe e me kak dištania sâ u bindne uštarote. Tuj hangera buk, nder bisede tjera, uštarota, si kot, e pvetne mikrua a pse ňihe ni fara Antimit, Ipeskvina e te kastênove, pse mbreti e lypte me e mbyta e i kište fue me e kerkue. Ato hera Ipeškvi bani me doro e pa: „Antimi jam â." U preane uštarota e u čuditne tuj pas sâ trim e i drejta ište aj plak, e ju ced vâtra me dzâna: prundej ndarekne me šoki šoju me škue e me i pano mbretit se s' kena mujta me e geta kund. Por Ipeškvi, si tuj ju bertita pa: „Jo, mos kjofto pano! Na te kôštêna nuk mûndena us me rêjta, as me ju kašihe rênena kni. Eja e ta škojme te mbreti, se une due mâ parë me pas vêdina deka, se jû ne rêna." — E škoj me ta perpara mbretit, e get ata deko ki deši veta ak trimništ, per mos me i rao nolit te vertetoa.

44. Rëna.

Çiko mâ e ndyeto e mâ e mamiesâme se rëna nuk kâ. Rëna dmon to madino Zot, mâstron nierino, e nuk â gâo e keke ki lën pâ bâo. Inglizato kan ii tjalo ki pote: „Mo kaldzô ii rënoak e kam me to kaldzue ii lajn," e do me pano se aj ki nuk i vjen ta vëtiro me bëjta, âit i zoti me bâo gij to zonata.

45. Rëna.

Femija. Rëna, moj nan' si a bâo?
A âlet'? A perkitet'?
A pue prei gojet kinet'?
A i gjâu asaj' ndo j' gâo?

Nana. A e di so ç' âet? A kore
Âit ii gâo sfud i ndyte;
Nuk mund t'a âofin' syte,
Nuk mund t' a prekâ me dora.
Por kâr trapton t' vertetën',
Sâ do ki lyp' tinzimin',
Ja ndion gëpmon' kelkëmin';
S' mundet' me o nholme kur t' veten'.

46. Gomari e luani.

Gomari tui dala me gue ii dita me luanina, e i viate me lâno zâ, ndofi nbo ii gomâr tjeter ki e kiste ta âofuno, e aj ja pret koti: „nâdja e miro, o vlau i êm." — Mo nâfi to kekeno? i poto tjetari. — Po pse? e pveto i pari. A kujton pse jê bâo me luanina, se jê dicka perubi nue? nok se ii gomâr?

47. Gurtə e pâčmuešema.

Ñi zoj' e nade porosîti te ñi kujdžio ñi kolano me gur tə pâčmuešema (idžia, dževahira) e i ðu sâ gur duluešinə per ato puna.

Škardi (šegerti) i kujdžiasa, ki i pošinə Vasə, s' i dâte sçtə kuf prei atyne gurve, ak tə bukurə ja dukošinə. Kûr tuj punue, nieštrit i mangojno dy asə gurš. I vojt mêndja me'j herə tə škardi, e škoj me runu nd' odə tə ti, ga le a i kište nâftə aj; e ñimênd i get ato dy gurtə mbə ñi bâro nzurit permbi ñi arkə tə vjetera. Vasi bâte bea se nuk i kuno nâftə vetə; por nuk i eci, e nještri i briti ñi hetə mir' e mirə e nunbej e perdzûni prei dugâjet.

Ne e nesre i mangon prep ñi gûr tjeter, e kujdžija e get per so ri nb' ata bira se nb' ato bira. Ata herə u vûe nə prigûne kah i vite kajo loja.

Ñi grizolə ki nâstə Vasa me luajtə, ord nbi stol tə nještrit, nuer ñi asə gurš e vojt e e nkaščhi nb' ato bira.

Kujdžija e gau atahera se ja kište bâo kek Vasəsə, e e kište ñndjerzue tuj e dzietə prei dugâjet, e u bâo me plasə prei idhimit. Čoj e e pifi prep, e nuer me tə mira e ja prênt ndêrenə na vênd. Mos tə gîkojnə kênd me hâmêndaje, e nee t' i flasinə kûj, as nos t' i hâjnə gjo sênd pâ pasə na dorə per ñimênd provetə e fajit.

48. Ñi šetiə.

Ñi zotonia duel ñi dito ne šetitə me djalə tə vet Pietrina; e tuj škue rugasə hasine mbə ñi pênsə tə holə e t' ulta ki e kište perkula êra e dzêtə ndena.

I jati i ɲa Pietrit: „Meč e ndrejtoje ńatə pêmə!“ I bri e kapi e pâ kuč faro mũndit e čoj nə kambə. Pak mã andej husnə mbə ńi pêmə tə močsme, tə trnšə, ki kište škue štrêmbtə, sî gâdi perkitte tokenə nse gêmba. I jati i ɲotə prep tə bârit: „Meč e ndrejtoje ńatə pêmə!“

U čudit djali prei t' et se ča po i ɲotə kštû, e me tə mirə i pergegi: „Kojə pêmə ške teper e močome.“ „Mirə“ ja priti i jati, „maje mênd prâ se n' i ndrokšimə veseto t' onə sâ jenə tə ria, nândenə nse eçə ndrejto, m' u bâ tə mirə e tə vjeršemə; por n'e laçinə rugenə nə tə riatə, n' i dačimə lirin nê veseve tə kokija, kûr to plakenə s' kenə me kênə tə zotə me i hjekə, e kenə me i bâjtə me vêdi nə vor.

49. Cirikoka.

Ni gnetûr mbsue nə špio ńi cirikokə, e e kište mbsenə ač mirə, sâ dite me kpye do fjalə. Kûr gneturi, po e dennə, i potə: „Cirikokə kû jé?“ cirikoka pergegtə: „Tek jam.“

Cinit, djalit tə ři kojšiasə, ja kândtə fort ketə zog, o škotə nse e pâ špeš.

Ni ditə gjet cirikokenə vetunə, se i zotî dikû kište škue.

Cinî me zi ê' priti me kihue vetunə, nuer zogunə e e štinî nə gi.

Tuî u nândue Cini nse dalə tînəs, ja behi gneturi; e ky i škreti kujtoj se po i bân ndêrə djalit me ndie tui folə cirikokenə, prandoj briti, si kište zakon: „Cirikokə, kû jé?“ E zogu, nə gi t' ati famiçsə, pergegi me sa zâ pat: „Tek jam.“

Ôâoja e vjedunə, sâ do t' a mbošehšî, unk ři pâ dalə.

50. Panegata e patumbi.

U ndal pucila n' buz' t' di kronit
Fikun' edit per me pis;
Uji u tund jaša zakonit
E tui dalun' permbi vis
Dšûni pucilen', e e ngrata kot
Mi kap' brejun' u lûe not.

Si di vide pau ?ezikun'
Zgulî špejt di jice sdrus,
E kadâl, me pâtumun' mikun',
Pucel' zezo' ja nkoi mô dus,
T'u' u dît' barit pucila e ngrita
Šendat te bregu mâjt me mbo?ît.

Kok' vuncat, jo, nuk dît
Kûr ki mbo?tun' pika n' ât.

51. E drejta.

Goni e Kuša do të škoŝino ti dita me bubenë me pâs ti kopeta lulet. Gonit i erd mâro, e tui kocye prei šëndit ndoŝi mba ti kyp biluri e e ?dzoj prei lpîzet e ne toko, e kypi u bâo cop' e grimc. Kuša e škreta u mjerue e u vše me mbolebë kočatë; kur ja mbo?tuâ i jati, e tui e pau me koša ne dore i beriti: „Fâlezeza, mo ké pye ti kyp ki kuštote ak fort: sot prâ ké me ndêje ne špia e s' te mat me vêdi." „Jo, babe," ja priti atahere Goni, „kypina e kam pye une, e mue mo perket me ndêje ne špia." Baba, tui ndie kato fjalë, u zbut, i muer ngryk fsenatë, e ju pa me dašonie: „Keni me ardë të dy me mue, se të dy jeni të mâro! Ti, moj Kuša, di ne durue e mos me bâo zâ;

e ti, Gon, di me kalldzue fajtnə t' and. Dne me ju dašta mirə; e edè ju dzeni tjerətə, se tə gip jana vlazamitə t' nej.

52. Krymbatə.

Šilja dael ti ditə mbetime n' ogrojə me nanen' e vet. Tni šotitə pau do hipa, kū išina mbaledə šatu krymbat. Kačyr sa tə kačija jano kata tēša, i pa Silja s' anasa. Nuk jano tə bukura, i gergegi e nana; por nuk jesinə gipmonə ništrū. Motre me vedi ndə ti no špia, nepi me hangerə e ké me pas si kan n' u ndəmə. Silja štrini dorenə nder hipa: por mandej e dzuer me tə špejtə tui bertitə. Nuk ja kištə vūe mēndenə se hipatə djegina. Prandej hūni mbrapa ča i ištə dašta me bāə perparə; dzuer fasoletenə, pētael dorenə mbə tē e kaputi kadal kadal ti gōmb. Mandej e ōoj ne špia, e me gip hipa e štini mbə ti gotə, e mbaloj me ti letera bira bāra, ki tə meršina trymə. Per pēsa dit ju erd tep me hipa tə ñonə, e šifte se krymbatə i hašinə e i perpiašinə tə tanə. Tə gatenə ditə, tui hjekə letarenə me ju dano me hangerə, pau se disa išinə ñitə mbə tē, Šilja u habit, e tui kačyrə mirə, pau se disa kšinə vūe šikə; huešinə e u sielašinə mbrēndə. Mbas disa javəs Šilja škoj prep me kačyrə gotenə, pos ča me gas? Gotə ištə mbuša me gip fara fluturak tə bukurə. Nēna s' kištə dalə endè mirə prei šiket. Krahatə i kištə pēpelə si ti letera, e tui u ñitə neper gotə u kap per mbaloja tə saja. Ka pak ka pak ju štielne krahatə, e sa mbera u hāə edè ajō fluturə si tjeratə. Kār u pertartinə tə tanə mb' ata mandyra, Šilja muer gotenə e e ōoj ne kopētə, mandej hok letarenə, ki kištə persypri, e i lašoj. Mbrapa, gip sa hera šifte ti fluturə, pate me vēdi: Ti do tə jēš ti asō fluturak, ki kan dalə prei gotasa s' ūnə.

53. Darda e madhe.

Goni plak fëte ni dito nd' oborr nen hüe to ni dardasa ta mnde, e nipata kišëna hypa no pëmn e hašëna pë prho nsò dardhë. Atohero gyši ju pa: Dhe me ju kaldzne si ë fito kojo darda.

Geġni (ndigjoni). Teš pësadeta vjet mne ihe kë ë sot kajo pëmn. Atobota troll ište i pë pamsem, djer. Une i ankoše ta pàpasunito t' ëm ni kujurit, ki fite afer. S' kishe nse dašta tjetersa gha, pohe ë atohersa, več me mijta me pëtjelo ñizet napoljonn.

Aj zotonija, nieri i nëdëmn, m' a priti: E pri, nse dašta, i hin: edë pë mnnd šum. Po šikjò, mbas fiketa truel jano mbošcha kinda napoljonas. Mandon me i geta.

Une ihe i ri, e muk dishe ška hšt šekull. Mëndova: i dzuna besa ati zotonisa, e pë prita, nto nato čila ni gropa ta mndë, por muk gesa as ni dyš.

Zotonija kur pan ndje nto gropa u šperpye gozit e mo pa: Šë i mhto jë: ë s' e pata nëndesa per koštë. Po s' sp ni pëmn. Ki me e vàn na keta gropa kë me ta kito napoljona njeft.

Edë nne e vëna ni darda ta vogela, ki u fit e u bà sh po e šitnë sot. Me darda ta pë šoke ki kë hàn sot e si vjet kam fitne në šum e ñizet napoljona pë u ðarto mpak kryeta e gjasa.

54. Mini.

Ište n' katund ni mi,
Ki me šum pak jetote;
Me mhto ni fjeter' špia
Kuč neper nkud s' i škote.

Ńi šoḱ po i por' ńi dita:
„Bašk' do t' kalojm' n' gytet;
Kanundi fort t' nxirzita
E špeš me hanger' s' ket."

„Hajd, se po škojm" ja nxni:
E u nierne bašk' tai ngla;
Por nb' ńi sá i škreti nboŕini
Nder joj t' ńi dnoit rna.

At' fuga, kú nir' jetoń,
N' e ndroš pá xraeye, gahon.

55. Dardata.

Ńi nëeri i urta kište ńi djala ta vetuna, e e dote sí dritena e sýve. Mbassi kiš dašta Zoti e edè djali ište i urto e i pá ta keḱ, i ati u nuŕndota pa prfio me ja nbájta sýnino mos t' i ńitoj ndo'j ves i keḱ, e mos ta šmangata kund. E šuna hero bito na hësed me tá, e i pote ni' u nxjto prei šokve ta kaḱia; i pote se ńaj e ńaj bâjna keḱ, e i kaldzote edè pse bâjna keḱ. Djali i vête ves fjalave ta t' et, por ńi hero gudzoj e i pa: „Pse me dnašto kak fort? Veset' e kaḱija ta fjerave nne nuk na ńitena; por nbáj nzdaja se une kam me kpye fjerata prei vêdit; tai nxa pxa nne ta nira, kun ni' u bâa ta nira edè atá."

Baba škreta tai pxa se fjalota nuk bâšina dobia aḱ fort nse djala ta vet, sendergoj ńi tjetera puna; zgod do darda kú išina nuš ta nirata, e nbuši ni špórta me ja fala ta birit. Nder ti get disi ki išina nbreta ká pak e s' nanad ta ngjatešina pá u čarta; edè ata i perxiu me tjera.

Djali u bâo na šênd per darda ki i tâli baba, e, si bâjna fomija, dxuer me i ieba sá kokota išina; tai

i ńeha e tui i kakyra, i sielete t' et e i þote: „Baba, ča ké bâa koštû? Pse ké perzie ńitê, ki jana mbreta, ne te mirata?" „Nuk ká ĝâa, more bir," i þote i jati „katê darda kan ńi te mira, ki te šandoštate šandošina te čartunata." „Ké me e paa," ja pret djali, „se edê pak dit ká me kena ndryšej." P' aj po, p' aj jo: fundi i punoše, i jati ju lut te birit ne i lâna edê atê me tjerata per prova. Djali, si per dûni, i la mbrêtda.

Ndryena špórtena ne ńi arka, e baba mucr čileina. Ka 'j hera ka 'j hera djali i vite þeþ t' et me čila arkena e me dzieta, por i jati štrêgete dita nabo dita. Ńi dita i þote: „Sot âât dita me čilo arkena, ke čilcata. Fanîsa ju ngjat sá sillej čilet ne drç. Te čilmena arkena, i raa barku per toka; dardata kišina mbarne, te tana išina kalbe e i kište mbolue nyka. „A s' to puta þana veta, bertiti djali, se kište me dalo puna ńištû? A s' duel ĝuha e čue. Ti veta, o baba, e ké lypa."

„Moa u îdanê kak fort, birê" i pergegi i jati, tui pupa djaline me dashtenia. „Ti po ankohe se nuk te kam dzhina besa per darda. E pse s' ma dzôše besa mue kûr te poše se šokat' e kakia čarsina te mirota? A s' mundem me t' i šperblye une ak darda sá te kan škue dam tý? Por mue kuš ma šperblen te zezena me škue dam ti prei šokve te kakia?"

56. Pumbi i patkonit.

Ńi katundâr bâni gâdi kâlina ńi dita me škue ne gyret. Sá i hypi e paa se káli îšte lirue kamboš e i lota ńi patkue: „Nuk kam ngao," þa me védi, „me ja šterngue teš. Ńi þumb mâ pak o ńi þumb mâ šum nuk prišo puna; te ž mbaþi ne pazâr." I grahi kâlit e tym ne gyret.

Hajd, hajd: kâlit i rao patkoni. „Me paso afer nalbanîno" škote ni þano katundari, „kîše me e nbaþo kâlino, por kû e mat? Por edè me tri kambo do t' ecino."

Hajd, hajd: kâlit ju þér kamba e fibon me škjepno.

Hajd, hajd: nhoftis no njedis to ûi pýlsa. Ikalino cubato prei pritet, t' armatisuna dôri no fyt: katundari i graho kâlit, i bjo no þupero, e kâli eco sû eco trok, mandej ndalet e škon kadâl. Ato hero cubata i dalino para, kapino kâlino per frênit. ôlina katundarina e i þano no kestîa: nda e nbaro to kjofta? e mâčino me vêdi kâl e frê e šalo e dýki.

Katundarit ju dešt me kþyo kambo na špia; e tui škue fugoso þote me vêdi: „Hej! more hej! per ûi þumb me ma škno kâl e frê e šalo e dýki: mo Zo' mâ kek."

57. Krupi.

Mûje yorat pelkatari,
Tui gue n' Buen', e dzuer ûi krup:
Si ?erikun' pao kyčuri,
Pelkatarit i þa vrap:

„Jam i vogel, s' kâ ûi mûj,
Ki prei vojet dola n' drîto,
Por me m' kunger' s' i vij kêi,
Kîo z' fitua ole me m' šilt.

M' kuà pré n' Buen', se por ûi vjet
Kam m' u ?itun' porsi blizi:
Mbas ûi vjetet ke me m' get
Kû me Bum perpilet' Drini."

Pelkatari: „Mô mir' set"
Pa „ûi me se ûi put' mot".

58. Ndjerzija.

Maria Antonietta, e bija e te lumnueshmes Perendore Maria Terezja, ishte e shoqja e Luizit te XVI, krajlit te Frances. Ni dite krajl e krajlica shetitshin nbe do kopshtije te bukures, ju fort larg prej Parigit, kur del nje pari ni vaje' e vorrese me ni vekic e dyer lugu. „Ca ke nd' ato vekica, moj bac?" e pyeti krajlica. — Do pasha per baben' e mbrenu ki jano mi punue fushe te ara. — E me se i keni bam ata pasha? — Me buk, me uja e harrishta. — Pa lang mishit? — Oh! zojat falemi nderuse Zotit ki na ka falu ni kacuta buk, e ti po jue per lang mishit! — Te shkretata! ju bani krajlices . . . . . meri dikuto pune e bani ni sila ma te mira. Ajo vajza i pupi dorenu krajlicesse, pa e shofte, e shoj te ara me ju cue bukenu prindese. Krajli e Krajlica ju vgjenue mbrapa per se larguet me pase padeli e' po ndoda. Si mbaruen ne fund te kopshtit shofinu dy katundara, burra e grue, mi punue nd' ara, e kur e bija ju kaldzoj pareta ki i kishte falu ajo zoja zemres burdu, u ulne ne gjuj te dy, cuene duerta kah Kieli e lutne Zotinu per te.

Ju konak zemres krajlit e krajlicesse mi pas shtrydinu e atyne te varfanuve, e u gazuen per ato puna te mira ki bane.

59. Truesa e made.

Nana kishte shtrue bukenu e ju duate bucmato te bijve; e keta i shoshinu te tana, pse fanija e ka gadi fino gjithnona, por edhe ni tjetren aksye, pse i jati ju kishte jana: „O djelnoca, mbas buket due me ju kaldzue ni truesa (sofera) te made sa s' ju met mendja, shtrue me gjith furo baenas ki mbastojnu per ni morie gjind.

Mbas buket u ẽne babu me djelu, e muerne me ju ñito ñi malit ki nuk iste fort lorg. Si mbertne mbo ñi shj vënd, getne bleta tui shkue lule mbo lule, e tui pipo prei tyne njaltena; zogto o kishina mbolue ñi pëmo e hashina kershijata kû ishino mâ to mirute; no ti kopëto leperi t' i iste vûe ñi lakonoso e ta rumbubakto krejt: nder livade lop' e kit e dele.

Na prohem mâ nêlt, getne neper bar dreqa si ajt, to kuke e me ñi shijim ki me ta muf mâfi. Por kûr mbertne no muje to malit, bukuria me pas! u kapte syni knad e kand; ñi fuhs, ki s' marote kuf, shifei nen të me grusa, kalamok, elb, tershana, me vemëta, uhista e me gip ña ká fal Zoti.

Atahere i jati ju pa djelmve: „Ke truesa ki ká strue i madi Zot; ke sá kujdes ká i lami per lato to vet, e si mûndoheta pá prko me i ushkye e me i gezue."

60. Mos e bân gýgina veta.

Vasa i kishte vjedo Nushit Salterino. Si u kujtue Nuši, ja dypi Vasoso me potêr Salterino e vet. Vasa bûte kin se s' po ndiej. Atahere Nuši i dzuer Vasoso prei dhorš rizeno e i pu: „kûr to n' apš Salterino t' ên kam me ta dano une rizena t' ande."

Vasa, famdo i kuk e mbosno ñugave, prei idanimit ki i kaoaj, hok i no grusht; Nuši, mb' ato to vetena, s' diti me u prita e ja kpej uhaano, e tyn djalë e no školo.

Kûr i vojt no veš mjeshtrit kajo puno, pifi Nushin' e e nderškoj si duheta.

Djali kjâte pso e mûndoj mjeshtri, e ju dukte se ja kishte bâo pá fuge; e škote tui puno me vêdi: „Vasa no ká vjedo mâ puno e no ká no grusht!"

E mještri ja pritotə: Vasa kâ me ə maŕə edhə aj tə vetənə; ə ti nuk kiše me kênə ñištû mos me pasə daŕtə me ə maŕə vetə uhasənə. Ñištû ndoštu pâ u kujtue ə kê bâə vêdînə fajtuer. Mbâjo mênd se nuk ə nep ŕuga me ə bâə nə ġ'ġ'inə vetə: tə njerətə na me mûjtə me ə bâə ġip i eili ġ'ġ'inə prei vêdît. Kišinə ni' u grtə ə n' u ecptue gîndja pâ prâə. Kûr tə vod Vasa Salterinə tə na kiše punə nenə, tə ja kiše punə prindve, ə na ja kišinə dzietə per hundəš; ja kišinə dernənə briatə ki s' kiše gudenə nâ kuŕ me bâə kəsə panəš. Mbassi s' kê punue me artio, do tə nderškoj Vasenə pse tə kâ preka na gâə ə nə trup; ə do tə nderškoj edhə tŷ pse ə kê preka edhə ti nə gâə ə nə trup. S' mûndemə me tə pague tŷ ndryšoj veç se me tə dzietə gâənə t' ande; por edhə ti do tə ja kpejš rixenə ati."

Fjalat' ə mještrit ja mbušinə mûndemə Nušit ə ə pâə se prei shoninit kištə kalue, ə me ŕugə ə mûndatə mještri. (? atə dita ə mbrapa u perbetue mos me ə bâə kuŕ ġ'ġ'inə vetə, ə mos me špague kâi, me duer tə veta, tə kekenə, ki t' i bâte kuš.

Tə Škrumitə Šejt pəsə: Fjala ə butə pen idoninə, ə fjala ə egenə ndezə furianə.

Huŕə tə kečenə, ki tə kâ bâə kuš, ə mos ja kpe.

Me mûjtə, ško nirə me ġip kênd! Mos bân ġ'ġ' vetə, pse š' škrue: Mue nə perket ġ'ġi, ə mue ja bâj me ŕugə ġipkâi, pəsə Zoti. Ne ə pâšə prâ ananikunə t' and se ə kâ maŕə ûja, nepi me hangerə; se kâ ed, nepi me piə; tai punue kəsə doret kê me mbolesə pruš tə ndezanə mbi kryə tə ti. Mos lên me tə mûjtə ə kekja, po mûje tə kečenə me tə mîra.

61. Hyp ky zdryp aj.

Ndër do ‚t' vorfen' katundura
Ñi bari ë fal-lum po lëte,
E pse fati po i vjen mbara,
Mbë shkam krajlit e vëndon.

Ngjat selisë' e me lusnì'
Ñi djal ë regit lëu fat-zi;
E pse fati ju snel mbrapsëta,
Me rnejt' bebet i tokon.

62. Šoku i mirë.

Çuši kishte dalë gjithmonë më i parë në shkollë, prandej nana e la me shkue per festë në katund. Çuši dote n' u bë në me Nushën, pse dite me vlue gindena në gaz: por e ana i pa: „Jo, moçë bir, mik n' a do zëmora me ta pasë me ate djalë; â ñi fomë i keq, e dzëbeta me gjith kënd. Më mirë shko me' Kelina; edë mjeshtri na ká pasë se âsht i mirë e i urtë." Çuši i ndigjoj s' ëmës, e mirë per të, per shka ndodh mandej.

Çuši e Kelì n mësne per katund tui kacye prei shëndit, e mezi ë' pritshin me pas festen' e asaj dite. Ñi rrë mik ishte në kish, ruga bite ndermjet ta do kodrave të vështa per bukurì; e fomja u kamashtna tui pas gjith até lulzin. Por vapa e madhe, se ishte zog edë, e pluhuni çi çoshin rrugës kaçocata, tui bajtë gjind per festë, ju shtini ed, e doshin me pi në nja. Kakyroshin andej e kendej hondikeve a mënd të hasshin kund mbë ñi pika nja të pastër: por s' ishte gja: veç do borraka ki s' ta bate zëmora me i avitë bukurë.

Të njerët ishin pa odit, e gjëdi ishin pëndue se muerme até rugë: kur ke mbarijnë na ñi kopshtë të

bukur fort, e dera ište ẽilo. Hiane mbrênda, e tai šetitə pəone do kunuda. Ki išinə mbušo me kokaša sá i šte dašto tə zott me ju vûe ka j štylə nen tê, nəos ni u þye gêmbata. Ĝuši, si i pau gip atə pênə, þa: „Miro se ardhši: nə nəos tjeter, ńikoto kunuda teš na hjekinə edinə me at lang t' ambəl si njalta. Kətú s' kênka kerkuš me na pəa. Po kəpuêmo ńi gêmb me kunuda, e po ikimo."

„Məs e fol," ja prîti Keli: „nuk mund tə perkasimə nhə kato pênə, pse nuk jamə t' emnə." — „Po anì ča?" þa Ĝuši: „ńi kind kokaša me hangerə, nuk kište ni u kujtue kuš i zoti. A šuf sá jamə! Kuš mund ti ńelhne?" — „Gip ńi, nuk â miro me grekə gâni e huej" ja hân Keli „sá do pak me kêna. A tə bje nə mênd ška na þote mještri? — Djelmoča nəos u rêni kuš nhas gâjesə tə huej: nəos prekni ńi pênə, o ńi lule nə tə huejenə: nierî filon me pak e sos me šumi," e kašti ja štjete nə mênd tə štatînə mrâmîm tə Tenozot.

Ĝuši u pò ńi herə e mêndoj, nhausandej muer e i þa Kelit: Mirə jé tai þamə, eja e tə škojmə. Me pasə mâzə edê ńi kokaša tə vetâmə, me afrəye na kîšinə þamə hramə."

Ĝuši kište kênə nə zgrip me hâə ńi pamə tə kelə pes: se s' dote me durue zîen' e edit, e feškenə per pênə tə huejə. Sá fort i vejtî ńi šok i miro me ńi tjalə gojer. Ška kište kênə per tê me pasə škue me Nuêno?

63. I drejti.

Drîm vjen me âr nə gojə, þote ńi mjester drûnit. Ki, neper agîm tə drîtəsə, kište dalə nə pamə e ište tai mâro zdrukþîno nə dorə. Tuî pamue, ćote mêndenə

te Zoti e ju lutote me i dasë hîrinë shîjt, shndet e pasë; mbasandej zdrukþit e kângoso, kû jê morë djalë.

Si mb' ato paradite i prûenë nse arsenë ñi tavolinë. I hjok gosdatë me të špéjtë, shkepë dafasatë, e, mbrapa ñi syezetë të pá gjë, sef ñi send të mbosehtë. E sperþen e çilë e sef do letera. I mek, i kakyrë, kandon. Ishin ñimbedetë nisë fjoritë mbë letera. Konson prep e gjëu ñi lâš pëtjelë na letera. Ça nse kênë? Sprazenë ñikind napoljonë të kuk . . . . . Ñi e kakyrë habitšenë gip atë morië pare, ki per gjâl të vet s' kishte prekë sk. Ne e mbram pšiel pare e letera e shkon e ja kalëzon të šokesë. Ska kâ atý, i potë plaka . . . Oh sá pare! A janë të tsatë. — Nuk â t' êmtë, veç ska fitoj vetë: ja bân ky katë pare nuk i kam fitue ñ. E i kalëzoj si i kâšte getë.

— Prá nuk janë t' oratë katë pare! . . . . po a s' kishinë me nûjtë nse i mbájtë e me i štië na pasë, deri sá t' ju dalë i zoti?

— Mos e þašte Zoti! Ç' s' dûe gjan' e hueja: nuk âšt gâja e êmë. Ç' s' jam hajn ñ!

— Ma ti se ké vjedë.

— Mirë se nuk e vjedë: por, a e geta? prá dikthi ðo t' i kétë tretë: gâja e ti âšt.

— Mirë po pue. Gâja e hueja þoret të zonë; të bâheta zjerm; nuk ðon, por ndzon.

— Kuš e di? Ndošta katë pare janë të ndokûi ki âšt nga në nevoja se nne. Un prei Zotit krahtë i kam e jam šandoš si ujku: nse zdrukþ e me teskë (keside) s' lâ me në ju xvitë sknni špiesë s' êmë. Con e të ja čojnë gjanë të zotat!

I hjeð dšurdisnë krahve e del prei špijet ne ato pare në gi. Punetori niseta me škue fil të špija e atí ki kište čue tavolinen. Ngase škon tui mëdnue:

E mos me kënə kətə pare t' atë, ki mə kë çue tavolinenə? . . . . . Kotë duhetə nse i pasə mëtə fort. Tui rəmne nepër mënd kətə punə, mbasëlli te dera e shpisë; ngrehə kmisbonenə. Kuš â? — Çile, i potə, jam njeshtri i lëndesə. U çil dera; hin. Lëinə do anə per tokə, e dyə grasə mbrëndə; ndëna shtë e ligə ne të shtrenë; tjetra, më e rrə, rrite tui kepə e me zi u fal mu punëtorinə. Ky u ul e ndëj, e dzunë me folə per tavolinə, ki i kishinə çue, per të vëtëm ki ne kan mbolë . . . . E mbə ti kalyrtë andej e kandej; por ça me pe, ti shpi të vorfenish. Prep dëtë hisedə e potə: Si ki urdə dita sot, â vëtëm me fitue bukenə. Kuš kâ pare i mbështelë. E škotë tui prekə per sə lezyt a po del ndo j fjalə per ato letera e mupoljesa.

Më e resja ja prot: F'jalə jé tui punə, e shin. A e shef? Êm' anə shët rrëtë e ligə; une punoj gjp ditenə, e s'na del me hangerë të dyja. Zoti e bâftë mirë, se nuk di si kenə me škue. Kah flitetë rishtë i ndafetë fatyra.

Mjeshtri škotë tui vûe oroë gjp kotə punə e gjp kotə fjalə. — Me pasa kënə mbesnë nadjë nse punə kyš na kohë, disi vjen më mbarë; por, oh Zot! na patnë kujtue gjpnonə se kishinə si per nevojë t' onë. Êm atə e kâ punə ti kind herë se nuk kishtë per të na mungue buka kur? . . . . Aj dik e né, me rrnue gjal, na u desh me vûe peng e me shtë . . . . Nesërə kenə me shtë tavolinenə.

Mjeshtri s' nujt m' u mbajtë më, e i rasë në fjalë: Si nujt me punə shtû yt atë, mbassë pare nuk ju kâ lanë?

Vajza i pergjegji: Êm atë kishtë pare në letera e n' ar. Sa kje gjal e kishinə shpiunë me gjp të mëru, si mali me bórë. Dik pâ mënd e pâ gojë, e kû kan škue

pareta s' kenu mujta me e diktue kuř. E i pëtuene ta ăuemeso dy lot prei sýš.

Lăndotarit i þéri zĕmsera. „S' mujt m' u prite nă. Lenu' vajza, þa, nos u njerò. Ato pave nuk kan hupa, Ke tok i ké. Ne e dă sá jana kĕne ńchi. Ńi nuk e ké nsugut.

Cuca u čudit; nuk i dźŏte besa: e anua miser me ńne kryet prei neukrejcet (jestekut) e þa: Kjaš bĕkue, move bér, ki ni ké geta ńimbodete mia fiorintsh? e u duk si m' u ukaubo diš.

Lăndetari, tui þao šŏndino e atyne gruove te škreta, ju dukte si me kŭna na darsem e i fihte zĕmsera proi galdimit. Ju kaldzoj si e tok i kište goto ato pave. e ju þa: ńikajo ăăi dita nă e mĭro per nane. U þa lnatu mĭro atyne gruave e vojt no špia giþ šend, e si þao te šokena, i þa: i geta ta zonet' e pareve, jau dač e fitova urinet' e do ta škretove. Ki hikasino kok pá faj. Me pasa vaune me i kþye ato pave, ndošta kišino deko ŭnit dva grasa te škreta, e fajino e kišino pasa na; e me na pasa rno na veš mandej kojo pena, na veta e kišino mbajta vedino per hajna e gukosora. Kþej prep na pane, e ne e nesre ju čoj tuvolinena godita e nisarne si duhej.

61. Kujdesi i to madit Zot.

Zog i voceť, pá gĥa jé,
Ti nuk koť as mial nht dé;
E prá ti, pá váj pá idhime
E škon jeten' plot me gezĭme.
Zog i voceť, kuš t' kà nhosne
Tý kak puksem me jetne?
„Nelt na kiel, per nevoj' t' mĭja,
Kà mĕndue Perëndija."

Lule e voceť no šnã,
Ti nuk tier as s punon gja:
E prá ti mã mir' jé veso
Se mã e nadja Perëndeša.
Kû e ké muť ket' mënde t' dëšome,
Morì lule, lule e hëšome?
„Me bâ vek', as me tjer s' dia,
M' veš' i madi Perëndia."

65. Vincenci de' Paoli.

Vincenc de' Paoli, ki jetote na Frëmo mbo ta gaštonbedetenc fuke te nierit, kje paskyrt e dashtuiasa per šoki šojno. Sk e sh nanu mû' ato dit zijet lëšimo famiat' e vet no ruga, te dyerta e kišave e ta kuvendeve pse s' kišinc me se mo i mbajta. Vincenci, mi kjas, mbaliđte ato famio te škreta, ju ejte do grsave t' orta me i mbajta, deri sh bâni odë ši špia per ta.

Ni here shdrita prel Zotit, ju doj letero gip zojave ta Parigit m' e mbaledo mbo ñi kish. Mb' ato ças ki kište dha, ju koldzon atyne zojave ši morio famioš ki kište mbaledo rugave, e i kište reštue nen kênêr ta Kišesa. Fjalato e koti nierit te Zotit e nguštimi i atyne famiove kuk fort ju preki zênsrenc atyne grsave, sh hokne te tana hêst' e arit, ki kišino no fyt, e gurt' e pačmuešem e ju vuene perpara Vincencit per mâje t' atyne ta škretave. Vincenci, me lot per fuke, ju fil ndêvasa Tenzot e atyne zojave te perëpërsome, e me ato ndima ju erdhep atyne famiave me i mbajta gjâ, me i fita e me i mbasme.

66. E dielja.

I madi Zot mbassi krijoj mbo gjâ dit kiel e toko, te stateno pušoj. Dešt me ju mbasmê ndjerzve se mûndi

i krahve e djersat' e bâfit do te kêna ûi pašim. Popuđi i Ierushlit, mbas mdanit ta Tenzot, jat dha per dîta pašimit, e ungurue mbrenda e veprave te špirtit, te shndena. Apostujta na vênd ta shndesa dasne te dielena, pse ne e diele u ñâf i humi Jezu Krisi, e Špirti Šêjt erdh mbi ta.

Kje lida per ta kështêna mb' ata dita ê fut do puna ndore, pôs punosa ki dubesa me ju vajta te vorfaneve, me ngushtue ta trishtuemita, me mbarështue fangat' e špîrsa, e ndo 'j zyre ki s' dasnin vanesa, lje fjala, me pêtue prei shut a prei njnaš frytin' e tokasa o me flka ûi zjerm.

Mbreti Kostantin, si u kpye prei foto se Krisit e dha me to prême n' u mbajta dita e diele neper gjp dêna ki sundote aj veto, mos m' u kakyra puna shdit, e shtarota me ulo armata e me luto Zotin.

Ne e diele popuđi mbledhdeta na Kisa me pro Meša, me ndîe prei gojasa ta Meshrit fjalen' e Tenzot, me mâta Sakramendeta, e me buskue zhuin' e vet, ki kambon kieshen neper Kisa e Ejat' e Patrait e ôojna para Sdisse ta madit Zot.

Edê jashta Kiset dân shndi i kështênimit na ket dita ta bardo. Ata dita veshina petkate mâ ta mîra; škojna ndo 'j kse ma neper, škojna me ndêja mber mâk e te ata ki i kenu nget per gak e ginia.

67. Gipkusë me kryqin.

Me kêt' prei se mend t' i kndshen'
Gipkusi t' vêtvet t' shrueme n' kôl,
Ah! per sê, ki na lakmohen',
Me ndie kitim' t' med trishtim.

Kët me dal' si kjell ju strukel'
N' zëmer' t' tyne asnjëhe i mbështet,
Se s' a tjetër, por se dukel'
Vet per jalta do lulzim.

68. Urata e famiasa.

Mo kan þano so lavdin' e to vreaŕove t' a knude nuă fort, o Zot; e to mbarîn no veš luta e tyne. O Zot, m' a ruei špirtino mos t' a perlyej me nkat. Ma nep hirino e pervujtanisno me ju ndigjue prindve e njestrave. Ma fit no zëmera hîrisno me punue per so mbarit, e me nbajta urdhnimet' e tesa s' ate.

Bjesna t' ambla kandimin' e mundin' e punesa, to dâj to mireno prei so kolesa, e nos to ti kuĕ kot e pâ puna. Une po e šof veto se i prihets mbaro več nuti, ki punon per so mbarit. Na kjoša edhe une i miro kâ me ju konaka zëmora nanaso e bubesa, pse nusa e baba jano to nâra e to drejta, e me þoma gîþmone: O bir, rueju prei se kokit! Bir, bânu i urta. — Ma nep prî hirina, o Zot, to pmoj gîþmone me rugo, e nos t' a ndyej gojen' t' one me fêna. Bân t' i pergjoj me urtêsi e me pastrio nuti kerþinit ki na kisa ja šof ugryk Zojasa Bekuene, e me kakyro si mi koša.

69. Zëmer' e pâ ngieme.

No mul iste nji lânda ki s' mekte vesht as per to þâta as per to nona, e fund e maje iste vesa me fêna. Fêmto þeršino e lânda u nukote: Giþ šokat' e mi jano vêso me gep to bukura, e une s' kam več nitô fêna: kerkuš s' gudzon me me preka. Me nâjta me lypa ška no do zëmana, kiše me dašto gep arit.

Erd natə, lândenə e nnuer ġunə e n zĝne nádlje heret. Išə veśə krejt me ġeþ nrit. Marśalà, marśalà! — U bâə na śênd e þotə: Teš nuk n' a del kerkuš; nuk ká lândə nbə tunə nalinə ki â veśə me ġeþ nrit si une. Nə per nbux duel nrŷ pari ńi lypse. Lypoi kište ńi þes nə krul, e tuj paə atu ġeþ nrit, ĵ nholed, e ik' e škon, e lêu lândenə pienk.

Lânda na n idənse, e þa: Kyčja ú, č' nə ġet? bora ġeþt' e nrit, e po no vjen náńu me no paə šokeťa. Atà i kan alâ ġeþt' e vet. Me e ndigjue kuš luteno t' ênue, kište me lypo ġeþ dźamit.

Lândenə e nnuer ġunə per so ri, e nádlje heret n zĝne: ište nholne krejt me ġeþ dźamit. Tə kjoša fala! — Þotə lândə: teš n' â ngjə zênorə: nuk ká lândə ki šndritə si ú. — Con ńi stuliše e nadə ne brešen. Dulsonə del neper lândə tjorə, e si nhoŕini te kajo lândə, ja škundə geþtə krejt e ja ket per tokə nbə gur, e bâbenə cop' e grinə. Lândə ulə kryet' e þotə: Dźamat' e mi kan rəə nə baltə, e bimatə tjerə kan nhájtə ġeþt' e vet tə blérə. Me e ndigjue kuš luteno t' ênue, kište me lype edə une ġeþ tə blérə.

E nnuer ġunə prap. Si gdini no nádlje, ište veśə ne ġeþ tə ġunə e tə blérə. Lândə tuj ķeśə þotə: teš edə une jam si tierotə, me ġeþ tə hieśenə, e s' kan pse tuponohenə.

S' ngjətə sunə e vjen ńi dia ne ġip edə ne kulotə. Si pat ntə ġeþ tə bukurə t' u ləšue nbə tə e i repi tə tanə. Lândə nbet prep pienk. Atolerə þotə ne védi: S' po lypi nâ ġeþ as tə blérə, as tə vérdə, as tə kuk: kiš tə kémi fétat' e nija, s' kište me daštə tjeterə ġjə.

E nnuer ġunə tə škretenə me birə no zênerə, e me birə no zênerə n ěne. Kačyretə nbə dritə tə dielit, e e šef vódinə veśə me asə fétuš ki kištə pasə

se purit, e gozon. Lándata tjera e kështinë, por ajò nuk ju vën vesh.

Pse â hâo na sênd lânda? — Pse e kan kestiso sokato? E dîti per ndêra me pasa prep fêrat' e veta.

Famia, âko e kife veta, por mos e prek! E pse? Pse to pér.

70. Trimnija.

Ñi barko îste mi hupa na fund to dêtit. Gindja, ki îsino ne kambo, hûne na do hundara e pêtsone. Por na barka îsino edê do te ligz sokato vetê me pêtse vêdina, s' kîsino pasa kujdesin' e tyne e i kîsina lân' e skue.

Lunderato îsina nbusê gâdi me gind, kûr kujtohena se nunogen Prifti i ranja barka. I vlai e nîu e pafasino me sh ni kîsino ne fyt. Vekili i Tenzot ket kryeta jasta e ju pato: Lîra e bêkua, o ju ki po perkujdesani per jeta t' ônse! Une e kam perlin me n ndalo katû. Kjoši jeta gjata! Hini prep nahrênda, ju hâni atyne to ligve veprat' e dekaso e e perpîni dêti me gip ta.

71. Unaza.

Ñi zotania ju dha gâona to tre djelnave te vet. I kîste nbeta ñi unâz' e knêrnesone. „Ñiketo unaza" pa „kâ me e pasa ñaj ki to hâjna ñi hatrnio to mnde."

Djelnato u sperdâne, e erdne prep nbus tre nanja.

I pari pa: „Ñi i perjastasen na la me i ruejta ñi kanaveta plot me pare to vërda, pâ na lypa dora. Kîse nâjta nse ja hupo, por se hâna; kûr erd, ja kheva kanavetena si na pat dona, pâ preka kurgâa." I jati i pa: „Puna ta nâra ké bâa, por kurgâa perubi se ško t' â daâta me hâo. Me i pasa hupa gâo, kîse

kêno fakexin i te tuna šekulit. Gipkuš do te ja kpejtoa te zotat gjoni e vet.

Hin i dyti; pota: „Škova ti dita hregut te ti njit: paš se nse ndrêmda ti famio i vogel: mos me i pase ftite doren' me, iste mbyta ndrêmda: u zyta nd' nja, e kapa e e pêtova." — „Edh si kê bâa ti pune te mira." ja pret i jati, „por kurgâo perndi ška do te bâjnoa te mâa: gip i cili e ka perfun me i ndimue šoki šojt kûr à na rezik."

I treti ja: „T'ni šetita, paš per so hergut ti nieri ki s' dote me mo pao gâl: e kište ndâo guni ne zgrip te ti blêrinit; pak gâa me pase luejta, kište raa te posta pika gâl; e šova kudul kudul e e hoka prei ati rezikut." — „Te lumto" i ja i jati „ti e ké fitue mâzona" —; e e nuer ngryk e e puši.

72. Gruni e egâra.

Proj grunit egâra u sucl e i pa kato fjala:
Mue s' mi' bje mnapa kerkuš; prei vêdit Zot.
E kâl e lule; e ti, me ndihu', kadalo
Rites'. E grunit s' do, ên s' vien, kujdes.

73. Gudzo.

Landortari ki dro prêra
Te po e gôn tufuni n' dêt
Mas t' ankohet', n' kjofta se mbeta
Peskuthr pâ kuhgâo sênd.

Ká j' hero dulset' me gudzue,
E u' dora t' fatit me lkue vêdin';
Pse nder pun' ki kan kihue
Špeš pat fati ti pjes' vênd.

Kreu i dytə.

Historija e natyrasə.

74. Nieri.

Nieri kə kënə krijue prei Zonit. Zot' yne trajtej korpin' e nierit e i frynj shpirtinë.

Korpi nëlobetə, rritetə, shkhet' e mbaren; shpirti mak dos kut', e do me pasə dët i pámort.

Shpirti ë ri frymə e pálindakone; prandej as s' ilfetə ne sy, as s' preketə ne dorə, as s' ndihetə nə trup.

Shpirti mëndon, kupton, arsyjobetə, dët nkasoju e ta ndimitə tə nierit; kurtos sëndë, pazmëndo gjo tə shkonë, kə lirio ne dasëtə tə mirën' e tə këkënë, e perbën korpinə ne kryq kato punə o j tjetrit: do me punə se shpirti i nierit ilët ndihet, dët mëndonë: kə vetëtrim, permëndje e vullonetë.

75. Tə mbasuemitə.

Shpirti kə katë fukia, ë punə. Korpi kə krahë, kambë, sy, vesh etjer.) por ader fundo fukiet' e shpirtit e gatimet' e natyrasə punə tə pëdorvjeltə; e korpi dët i pá tërë së dubetë, e i pá njeshtrie. Tui u ritë, ne të vumë tə korpit e tə shpirtit, gatimet' e fundsë shilonë e zëriviloheni, e del ë nieri i krëanë, i mëtunë vesht, i hudë; i zoti ne fillë bukur' e vet e me ja ndimë tjerave: i zoti ne bën shumë punə tə mira e bukurie.

Ato botə e kə matə mbasimine; dët i mbasuem.

Prandej familja do të ju ndigjojnë prindëve e mjështrave ki i mbrojnë i ždrivllojnë, e mundohen me i ritë të kërmës e të šendoštë. Familja e mirë nuk do t' a harrojnë kuš këto fjalë: Lutu e punó: tuj u luta forcojnë špirtinë, tuj punue forcojnë korpinë.

76. Ndëra e familjëve per mještra.

Të ju, ki lodrua mo nó gjip diten',
Kojò mendë e vorfën', kojò zëmer' škon;
E sá t' këm' špirtin', sá t' šofin' dritën'
Daštonën' e ndëren' gjo s' na pakon.

Ni bir' e vorë, lánun n' škretin,
E pá mir' ritet', gjá fukin t' vet;
Por me o lmue dorn e hulkut t' ri
Sá lule t' bukura e šúmjo ket.

Na jena t' vorfën' . . . . . si me e pagzue
Kot' far' kujdesit, gjip ket' trezën?
Por kena 'j zëmer; ani kat' jo,
O mještra t' dašrun', ja fálim' škin.

Ju edh' ndez koudinë, ju ndigjes' doni,
Ket' ndër' per t' mirn lypni peškoš.
E na mbas koudinës, mbas punës, ki mbosni,
Do t' škojm', si zëmra ju do prei neš.

77. Korpi i nierit.

Korpi i nierit perbáheto prei do pjesave e gyntyrave, ki jano reštue per bukuria. Pjesat' e korpit to nierit disá jano to agurta o to fórta, bjo fjala eštnatu; disá to buta porsi miši e dejto; disá to laugošome o to škriata, porsi gaku.

Lekura mbolon to tanë štatin' e nierit.

78. Ŝtati e ta mirat' e nierit.

Nieri kâ ńi ŝtat nâ' ato mase ki i lypeta. Me kêno mâ i vogel, s' kiŝte mûjto me ŝtruo knalto, mazeloto e ŝtâzato tjera, sa me i ŝtio no puno. S' kiŝte mbeŝis na nâdeloto pêmato. Me kêna mâ gjato s' kiŝte mûjto me ndêja koŕut nho toka aŕ sâ duheto; prandej s' kiste mujto no mjeka gruno, driŋa e perime, ki i duhemo per nâkim.

Nepor tervezio, leêim, to sjeŕuno e fukio to gyratyrevo ta veta, nieri mûndeto me u ngreho ne kumbe: mûndeto me ees, m' u ule, m' u ŝtrîo; mûndeto me lzejta duerto, me ngâs, me kacye, m' u kacavjeto; me kâo mât, me Nâkita. Nieri ôon kryet' e e ule; e ŝiebo ne ta djajto e ne ta frakta; si ta kêno mroja i ŝtrîu o i mbolet krahto, gîŝtato, kumboto, e gernalio ta tuno ŝtatîno.

Nieri nha kryeta nâlt; gjeto i ki ta thakrneŝemo e perfkuco, e mûndeto me i ône kah Kieln, atoêon i verteto i joni. Nieri ki parzuino ta gjuno, krahto ta fuliosêemo, duerto ta fôrta e t' epeta, t' eeunito ta êdervjeto, here no to âpéjto, here no maŕuio e ta kadalŝem.

Gîŋ koto ta mirn, no mrekulio ta trajtinit ta perakrêndêem, e no mûnd, ki i kâ falo Zoti, ta bâjso nâerino mâ ta mireno lnta ki kâ dala prei dheve te Tenzot.

79. Punô.

Bleta ftatren n' hava.
E lulo nb' lulo ŝkon,
Ńi lung prei seé me dus,
Ki mbrapa n' xâne e ôon.

Tokem' me ŝât tai jye
Bâlkom' kreĝt djerse e ŝkrin:
Por toka kâ me i kâye
Me grun' at' mûnd ki ndîn.

Mbassi me ăum to vătira
Kaloj tregtari n' dét,
Ne mbram ader sénde t' mira
Fitim, kúr t' vin, do t' két'.

E n' ajr e n' tok' e nd' aj'
Nep frytet' e ngushdimit
I madh Zot gjíthái
Ki s' i priton punimit.

80. Šiseta.

Nieri šef me sẽ; ndien kundẽmtino me vẽe; zdien lajmtine me goja; ndien érem me hẽnda; ndien ta šortito e ta hatot' e sẽndeve, tui preko me trup ta vet e sidomos me gilta. Nikoha pẽse vegla, me se nieri šef o ndien sẽndeta jano šieta e nierit.

Pẽse pra jano šiset' e nierit. — Cilata jano?

81. To pámita.

To pámita ăšt neper me to gjive. Me ja mbnăs mdudeno vétit sá gũe o kushtoome ăšt to pámita, t' i soylino gjito sá ndora, e t' a dăšno so jena to verbta. — Ç' ter! . . . nuk šef ná kurgão . . . . nuk di ná me pasme éro sẽndit; nuk di ška kom afer védit; sá gurzo bãj, nisem per ndo 'j nezik . . . . Nuk mo hãkena ná as djjeto má to hiešome, as bukurija e nrehállsto Ki hieštjno šiset e toko e dét. Oh! sá i mjer ăšt i verbti!

82. I verbti prei to lémito.

Ndodina.

Ni famãs leu i verbta, e nétú mbet per dasá vjet. Vlazonit' e šokoto i kádzoáina ć' lulzim ăšt me pao dielina, hyjta, arota, ndjerzta, štázota, gyteteta. I pešino se me škrojta t' ahetaresa diftohets fjala e gojes, e gjoš kondẽsina veta

nrat' e ndoßina. I šneni gozote fert tui nëie se kandošina ató sëndo; por nandëj, kah nëndote se, pá prise o pá e mäßo kuš per dorat, nuk nënd to lote vëndit, e so s' kište me e pato kuš ato ta niro me pao hyjt' e kieloso tui dëidëlle, se nuk nënd to kandote libra kuš, aš fort u njerote sá i škošina lobato škajo.

Zoti pat mašloro gor koto fonio to škreto e ëëj so špia to ti úi njéko to fert; ky e kolkyri niro to šaronina, e no vegla to veta ja ëili drituu' e sÿve.

Famiso so parit i no si hablo; e porsin to gënito e ÿjave e to sëndoso, ki perpara nuk i kište dita us so ši. I hihoj si ne paso leo atoboto se parit.

Rao ne gjaj e ju fal ndëroso ti kind e úi mi kero to madšt Zot; nasandëj ju fal ndëroso dé njékut.

Por atohero so parit, mbassi nuk isto mbesue, drita e dielit i nefše sÿto; ju dešt prš me ndëja disá dit no teš, e me ju mbesue dritaso ká pak ká gaka. No šuk fonija u grioto me dzino me kondue; e só ja forcuene sÿto ne šurue niro drituu' e dielit, nuer do libra e dzoni niro fort.

83. Vetuľat' e kapakot' e sÿve.

Pernbí sÿ ngrehen' vetulato. Ňujo hoja e marme o e zezo ki kan, vajin me o prito ká pak egerezimino o drituso, ki škeldzen per so teprit. Prandëj nieri kúr del prei tetšt no drito to dïdit, e kúr i kje úi drit' e mafe, ula e i šudo vetulato. Vetulato pesino djersen' e hilit moe me hie nder sÿ e moe me i hie m' u krue.

Por roja mi e made e sÿve jano kapakota, o dajo lokuro xélt e gaito, ki ôileto e mylete. Kapakote e sÿve jano fert to holo e pak to peršndritšemo; do me jano, ki del ká pak drita noper ta. Prandej nidje, tok šfoto drita nd' oda, nieri šohete prei gjmit, kuen no kam e šhan e del na puna.

Zyrja e kapakeve šit moe me e lano m' u téro e ni' u jao áote lang ki hûjno sÿto; me i nbolne kúr to flëjno; me

ju prits drïten' e fërtu, e me i dolitu prei tëšavu t' ima. Ki mund tu hïju nu sÿ.

Kapakotu kan gïþ reþit du kymu tu kþyenu perjaëtu, ki ju þonu Kerpiku. Kapakot' e kerpikotu s' lënu me hëu nu sÿ gluhuni e mëzu tu vocaña, ki fleturojnu neper kavau. Kotu tëña me hëu nu hëu nu sÿ e penerojnu, ndihënu dinu tu moëau, e škon texik nieri nu verbau.

84. Ujtimi i lotašem.

Sÿni n' anu perparu ri gïþanou lagtu grei ti ujtimit, ki i þonu ujtimi i lotašem.

Ky fars ujtinit dal prei ti špüzet tu mirtu ki gjadetu nu ti špëlazu tu sÿnit.

Ujtimi i lotašem sperdahetu mbaru neper gïþ kokeru tu sÿnit; vaja me i lagjtu kapakotu më špejt, mos me mëtu zjermiu sÿni kah ferkohenu kapakotu nu kokeru tu sÿnit; e prot mos me e ilacue drita e mos m' cþau ajò anu, ki i bje ora mbasandej i mbu zitu edë hajet' e hënoiau, ki kan tu perpjekunu haška.

Vetuhatu, kapakotu, kerpikotu e ujtimi i lotašem kënukan prë roja e sÿve.

85. Sÿni.

Kokoškokatu e sÿve janu gjëdi krejt rambalaku. Sÿni kë dyu përdu tu zgarnemu e kan mbrënda tri fiu laúeš tu peršadritšem, dhu úëni prei tjetorit.

Kocëki e kokerosu tu sÿnit ûët e peršndritšemu, duc me þanu, lën me dalu dritenu. Ni nsë përdoš, ki janu mbrënda, kë ti biru rambalaku, e i þonu drita e sÿnit. Drita hïn neper atu biru, perškon laúetu, e udoš nu fund tu sÿnit. Fundi i sÿnit ë veš me miš tu ti dëlit ki i þezu rexe; mbu të škruhetu fotyru e úati sëndit ši nieri ilkjon.

86. Sjni i Zotit.

N' të' t' ši kurpat e u' škretës,
Mjedis t' pgëtu ku as ëra i ftof,
Mas kujtës, o i ngratë fmës,
Se atj mbretnda kuš nuk t' šef.

Nuk kë të', nuk kë pëtjetime
Sjni i Zotit, ši na orvn:
Aj t' pëmatnant' kpëtime
I' fundit t' dëtit i perëndn.

Šef da mbretnde mb' at' zëmër' mbretënët',
Për da t' dile me kerkënd:
Šef ai her' tj mëndja t' kpehet'
Mbi t' da ërdhe e mbi t' do vlad.

87. To ndiemita.

E kundërmo ăit kënga e bylbylit; zëni i veglavo to mrëzikoso ta kmakës zëmrorme, ta perëndon ano mb' ano, to ăynda krejt; ni këngotăr i miro to bën me koeve prei ăëndit, e mo kjan prei mëlit. Nieri kmaëon' o to ndiemito e kë prei veëvo.

Una e ndij kër mo pafet kuš. Veši ndën kumbimën' e ljalove, e na bën me mëto veët ška pesn kuš. Fmija, ši ja vën veëmo kurdimit to pëmalve e mbosimit to mjeëtrave, dën gjp ška i duhetë me fare gjë na kë ëokul. Veši ebë natenë na prei prei ëisa ëezitëeve.

Šurdeto nuk o kan to mirenë me ndie: pse ju ë myl vija e veëit, a furtë o perfun kuš ndo'j vegelo e paro to veëit.

Atë ši lëjno ëurdë, në to ëumenë jan ebë pë goj, pse gjuhezo ka e dëmë tni ndë tjeretë me fol.

Pastrija e veëevo, to kafeo e to kreas; me ndëjo no havan to ëilt e to ëndoëto; me i ftë na pano veëoto pë

prūs, sidomos tai geigjuo žurnalo mū to lėta, ja Visins o ja štojuo ušerit kol šise kaĺ to vješšanc.

Kuš ši o flīs par to gjato not mbo ūi odo ki mbs lagoštino; o i bjo špeš me nālc krisme to forta, i šartono vešato.

Na kena dy sỹ, dy vešo o ūi goja. Ška kā dašto me na mbsero Zoti me koto pano?

88. Tə mārunitə ėra.

Me hūndə udiejnə ėrenə e drandofflevə, tə jasanīšt e tə sə lulevə tjera; udiejnə edə kelbosinena e ūi stervinasə. Hūndə prə āšt vegla e tə marunit' ėra.

Hūndə ā si ūi səge vue parkryesi e ngjet gojonə. Me ėrə tə kelə, o si də tə veltə, ši kun hucnat' e pešuna, kūndə au vīn ao roja nos ne i štīs ne gojə. Me bāš mbsandej ne i kangerə, kište ne na u ėne tə pītjeltə, e ndošta kišinə ne nə tə lig. Por pīnatə e pješkone e hasnat' e šandošta me ėrə tə mīrə, ki lošejnə, na bijnə per šīni ne ja avitə gojesə.

Hūndə adé heten vīndet' e ligta, e na kaldzon nos n' u štỹe atjé. kah del kelbosina, pse atỹ, də nos də, kište ne na u dašto ne mašə fỹnə ūi luvšə tə priūnə; e kište ne tə šartə šondenə.

Me mbrīti sỹni i nierit ka e' nānd tə mbrītjn, kište ne par se ata ėresina nuk jano tjetera veš si ūi paskāj i šatə ki dahena prei sēndevə ši lošejnə ėra.

Prei ģiļ sēndevə t' ėrošonə prə dahena də si pizulə ki napinə ėrə, edé pe na nuk kujtohena fort se aj sənd šton tui u pakrə.

89. Šisja e tə kerkuemitə.

I mbel āšt šekeri, o jarbtə nfulə, e ūdhnə krypə, o idtə berpanə e pješkavə. Por ne ndie mbaldēnena, jartinīsə, šelmosianə o idtinīnə, šekeri, nfulə, krypə e berpanətə də tə perkasinə gjuhesə, o sə də puk buzatə, mīšn' e dambavə, o šelbosenə; də tə škrīlemə perpara e də tə perzihenə ne pēttymə.

Ñato sõnde ki ãtijmo na gojo e nuk ju ndijmo fara šijnit, pohimo to pákiašomo. Kaso dorot jano, bjo tjala, aji i pješi, gurto, disá dõna, o kooljt' e pazemo. Sëndeto mã to šoišme jano ñata ki škrihomo mẽ špejt no gojo, porsi, bjo tjala krypa.

Kakija, gjonato me spirto o to fõrta e čarsinjo koliniñ' e to kerkumita; o pakojno edé hasnato ki kan per so teprit hyber, spec e specie tjera. Me kota kan edé ki to nezo tjetero pse, tui kõna to dzõta, i bãjno dum šun trupit to nierit, ki nuk ká mbaruo m' a rita; prandej šumája do to ju rakelo.

90. Šisja e ta prekunita.

Špata e kambove nuk vien vet ase mbájta trupin' e nierit, as šplaka e dorave me foka ndo'j gũa sënd. Kamba ndien edé tokeno kah škelo a ãšt e fõrto o e humbto; a ãšt ñaj o rikitue; e nierí ja vẽn mẽndeno, e šum huro, kãr ã štje kuk mbe ñi rugo, kjeu mbrapa.

Dora e ndien se lesi ãšt i hato e grepi i eger. Pučato, lezato, gropizato e ruñat' e ñ' fara do sëndit, ki sẽni ndošta s' nand t' i šoñno, dora i ndieno kũr prekeno me tu1u to gjithnave.

So e dika gyzyre o trupit to nierit kujtohe to per sëndo ñi hiso nẽs ta. Prandej nierí ndien no štat fladino, vapeno, ërtno, lagështinen' e natuse. Me hase na trup t'ono ndo'j sënd, kurpi e ndien a ãšt i lemeto o i eger aj sënd, a i fõrt a i hato, a ãšt i lagto, a ãšt i škrito.

91. Lakura.

Gih šnuši i nierit ã mbulue me ñi mbuloje to kuk e to huto, ki i jona lakura. Ãšt e pá dej, e nuk ká kuf faro vijet gukut. Šperblimi i saje sidomos ãšt nos me lano tẽšata, ki jano jašta nes, me i ngio per so teprit dejta.

Ndernjet ta dya lavorove to lakuroso del pá grão ñi soj undyrot si voj, ki e mba huto lakurono t' ono. Pá kato

ndyro lakura kište m' u pro nk sk, to kpyrnono doren' o to perkulmno štatina, kište ne plaso.

Kûr kajo ndyro del per so teprit, e ndaloto per to gjato mbî lakuro, i bân dam fondedoso. Na pak dit kajo ndyro lyen pesato ki kesa no štat, e pelkurot' e štratit. No daĩno prî m' u mbájto ne šoudet, â nevoja m' u la štek provo, e m' u ndofuc petkuâ špeâ.

Ni faro lakuret to fórto jano odé pojto. Pojto ruejno e fareojno nâjno' e gištave, e ne ndino to tyse nieri nxnšeto ne šterngue e no fase ne mâjo to gištave ska do.

Edé kymeto e flokoto škojno disi no lakuro. Koto leš jano do pej to hodo, ki mbodekîno fundzes' o vet no lakero. Kymet' e flokoto no njoiĩn jano zgnaro, e neper ta eso ñi faro lungat ki ššt mbâja e nâkimi i tyno; e mbas sejinit to si (si to jêt aj lang) ndoten edé e ávemoja e flokove. ki dajno e to zez o to kuk. Tui u zakue ky lang, dalino pjeto, do ne juno: flokoto hâheno to hardo; o ofé bieno. Flokoto e ruejno kryeto zoto m' u vrso e mos-me ndie fort špejt to ndofuemit' e havnaso: ja ruejno to dzétito ki duheto, o i japino bše nieri.

Lakuro kê neper tê ñi morio fješ to hola si kymja e flokove, e disâ juno plot no gak, disâ ne ñi lang to šilto si nji. Koto fie sielen e pordrifteno si no keno ñi het dito ne lakuro; ma perškejno lakurenc, e gjo e cila fie čilo no tê ñi bire, ki nuk šifeto ne sy. Neper koto bira, disâ štejno mbrendo aje e lkúo to hola, disâ kesino jašto djersen, o disâ data ndyro ki zbuto lakurenc.

Me kâo e m' u špriso lakera, atohero koto bira čilen; e ne likše nto bota per fat to zi ne preko jurgun e kênit to terbuem, o zoherin' e garpanit, nta fie, ki jano se pijino kâset' e hola, pipino ofé nto lang to holmatisun, o e čojno no gak; e mâ to šumen' e herseo nieri e gâoja e gâla polset.

92. Nika.

Ndoëima.

A e dini ška i ndoñi të fortës, ši i jošëto emonit Nika?

Ky fakëzin kište mëño vesina me mëndue zogtë e ë' faro do štizet i vito neper dorë. Ni dito šotitoto neper ši pylë, e no bëro to të lisët pra të ëërde mbolue me gep. Nika u kio no šënd e jote: teš po mër ši zog e e jiši per pënit na kumbo t' arkasë, e e lëlej me fluturue kah dera, mbasandej e agrohi. Hypi prë ne pëmë e štrini derenë ne ëërdë. Per ën me kënë? Atý mbrënda ište strukë të gurçen. Sa e prekn Nika gabim me dorë, gurçoni i dënë gëzim. Do me jano se gurçoni me ato fambë si gylpona i špoj Nikës lakuren' e gëzit e neper ato bëra te lakurës, ši janë perpara, i kiti zehorinë, ši kë no më to fambëve. Helmi u derë neper gjak mbara, e Nikën e kapi kuk ngadënë i rëd, sa u klo me deke.

Por nimo per të se šihenë atý do dašmira te mëruno veš, cuenë me te špejtë te mjekë me bleë harinë, e e pëtuenë.

93. Zot' yna, bâamirasi i mad.

Ma e kolyen mire korpin' e nierit, sa njeëtrin diften! . . . . . E prá, kundra fukiove te špirtit, korpi nuk âšt kurjâo.

O Zot, ši jë veto Diela e pá mburuenë, Zot i pushtetšem, sa šoet do ta dinë per ndêre tý!

Zot' yna kë krijue nierinë, me e ëofto nieri, me e daitë, me e uderue, me i šerbye; e fištë me fitue jeten' e pasosme, e me kënë i lum per gjithmonë.

Prei to nëltesë selle te mudniese se vet, kë ajole ajt' e moširrëuse permbi të, e e kë mbušë me gjë to mira. Nierit i kë ištrue štazate e gjë sondet' e kosaja tokuse; dëri hyjt' e fielit i kë vûe nen šerbim to ti; s'ndetë, ši jano jašta neš.

o ăfĕnso ne sŷ i ká ḋano per šerbim to korpit; korpina per šerbim to špĕrtit, ki šăt mĕadnes i pasnosicm, šemboltyrā e kyjnisa.

94. Zoti.

O kŷl i ndritšem, kuš t' ká krijve?
Kuš t' a nep vapea', o Diel ḋrit'-mbelue?
O fuš' lulzimšno prei kŭi e kó,
Ki kesjt ne vjolca, ne bár me' jé?
O ár' kuš' anbel tui fškulue,
O pĕne kuhnešem tui rjell e ḋkue,
Kah ju vjen jûve kja bukuris,
Kuš á Ndertuesi i kesj' kesšin?
Dalondyš' ndtaru, ki s' kerpat ar'e,
N' ket' strehen' t' ône si e ngreche at' ŏŏrde?
Kuš ģip ket' dje, kuš t'a kú mbesue
Lemšn' e šarin me perdorue?
Nistane pvetše. Ģip kuš e kesšnue
M' nepšino di te ģegun' me fjal' t' ninišme.
„Na krijoj Zoti" pos' kyjt' e filit,
Nalta pon' vjolcat', lulet' e Prŭit.
E zogu e dieli e ára e pioni
Me 'j zā bertasin': „O mos kujtoni
Se sa prei vôdit ket' t' kšuar kenu,
Me ģipška keni prvi Zotit jenu."
Aštŭr por Zotin' di tjeter zā
Mŭ fort me e nše na bân pá prâo.
Zĕmoru, tui ŕahun', pot' me goj' plot:
„Besá, rob nierit, se ká di Zot?"

Štázatə.

95. Lopa e kau.

Lopa ášt nder mà tə vjeftəmetə hàktùə ši ⁀ùə fùlə Zoti; ⁀ùə hera, ùi lopə ášt mbája ə mera ə ti špiəə.

Me tambel tə lepəə dzèmə djaþə, bájmə ùiəə ə tàyera.

Káno ə kà fùlə Zoti me ngrehə ⁀ehìnə ə pərmbəjtəna.

Pučija ə trupit tə ti, tə þəejtə (kuhulja ao t' ecuna ə ao tə sjehuaə) kambatə jə fort tə gjatə, ⁀etìni ə durìni ə bájnə mà tə vieftəmenə štázə kah ana ə balčkaə.

Kau muk də tə štìhetə na puə para əə me mbušə trì vjet, as pertè štatə vjetatə; si tə mbetìnə štatə vjet ášt mà mirə me ə hjekə prei puset, me ə mbja ə me ə šitə per ná; pəə atəhərə ə kà mùšinə mà tə mirə; ə sì mà fort tə štýhetə ə mà i dəbtə dèl per kah niši.

Katyne štázavə jə ùiheəə vjetatə na ⁀ùmbə ə nə hrìena.

Miši i vëlit ášt i šiəəa ə ⁀ùhetə pá tə vëtirə; tambəli i lopəə á ni uškim fort i mirə.

Etè kyuet' ə ə lopaəə ə tə kau, hrìenatə, kəcijtə ə vjaai štihenə nə puə.

Lopə ə kau páfuə.

96. Kàli.

Kàli á ai štázə fort ə kandšəme per nieri. Štatinə ə kà tə holə ə tə ⁀ëšim. Kryet' ə tə sjelmit' ə kafəə i mpinə madnia. Sà ⁀ie i kau flokatə ə gjatə ki i derdenə mbì ⁀ofə! Ni kàl i hukur kà kryet' ə vogəl; sə'tə tə zie ə tə ⁀ndrítəšmə; vešatə cil' ə tə voǧelə, hundən' ə gjaaə. Špinə ə kà tə štruemə, viþetə rumbuhakə ə tə kapta, parzminə tə gjaaə, kəcatə tə mbušmə, barkunə tə holə, kercikatə tə þitə, kumbatə veš ne þrudərə tə pá čàmə, ə þundaren' ə kà rumbuhkə, ə tə fórtə. Bjìti me fie tə gjatə ə tə perdredunə i šten bukurìə.

Kualto kun áyje (bojo) šum ndoerš, ki na më to šumra' i ∫ona me ênena ki kena maño prei gjuhaso turkište. Alé i ∫ono kalšt ki kë áyjëna si to kuke; dori i kuk per më i myłto; karat kür ášt i zi; i ∫into kër ki łyne to barda perxie me to kuke o to zeza; gok me łyno to barda; bulo kür ká ái viose to barda ne bál.

Káli škon na t'ennë, *trok, kovsovn, ášt o crap.* Káli hingšon.

Nierit ja k'ardo kalino jo veç per koharis ki kë e per bán ne špína, per edé per nuro to mira ki ká. Káli mbesohet me to špejta. Nieri ja ñet kalocoso o bán me të rugo to gjata; ka 'j hero e vën edé ne parmënda me punue tokën; e vën no kafe ne bájta tëšá; i vën edë buto e kâli i ndigjon gíp se së. Nieri meč kálino no luto; e ko ndiemen zizëno e trumpetoso e žarnoj' e kodertisoj meč zjerm e štyhoto kû ášt lufta më e fortë. As to šndrrohenito e armoso as krisnin e topit nuk o preč. Káli ášt i mbasnësem, i buto e zëmorak.

Por kah ana e punoso nuk jano gíp kualto ši doret; dheto no e dito odit kâl i pelken se e cila puno.

Búlka per puno to rándë zgjed ái kâl ki kë kambot' e forta, parzmina to gano fort, vl∫et' e gjata; e zgjed ne ∫undra to nëlto e na koho to fukioso më to madhe, dao ne puno, prei gjalto vješ e dori ne dymbdeto.

Káleri (bindzija) zgjed kual to lirësimo, to buto, ne łyne to šndritësime, to lëto e to špejta.

Ródi më i mire i kualve jano kualto e Arabëso e to hingliave.

Moša (vjetata) o kualve ñifeto ne dambo; por si to kalejno deto vjeto nuk ñifeto më. Fëmenso to kâlit i ∫ono pelo; e zogve to łyne mâza.

Mâzat nuk lëšemo me ∫ipo më se gašto mrej; mbasandej ju kitsto krunde e sâno e mire, me i mbesim me koha mbo keto kse. Si to mbošim mâzi kater vjet i mba∫em kambot' e para; mâno gašto munjë i mba∫en' edë to mbramto. Atohere šiloheto e filon nieri me e mbesue, du me

jano, me ĵita t' ecuna, no i ndigjue frésit e mamuzave, nko ti fjalo: ne i vjefto nierit.

Kâli ẽo sâno to tërta; o zâ e mira per tẽ âšt sâna ki priteto ne mâj. Kur ká mûnd i fiteto tagjo: elb, terêuna, kolemoš, bajo to jato. Si hneja, i bâu dôsio kâlit pastrija; prandej duheto ne e kašagito per gjẽ nâdje; ne âjeko špeš plehino prei kurgut, e ne e rugjto ne ju lošue unove.

Kâli, edé mbassi to eofina, i vejin nierit. Nieri u repo, i rujo lokurena e e bân šael; me ĵyne ẽo kalit nieri mbaš neukrejca (jesteka) e štroje (dyšeka), e bân ti fare zgunit to fërt e te šndritošem; bân edé toja, bruša e sita. Edé kervi i ti, kocljto e dejto štihena na pana, si jano edé per té.

97. Gomari.

Kuš nuk e ńef gomarina? . . . . Gomari â šmbeltyra e to trašit e to pâdiešmit. Por edé gne âšt i truše e i plajte, i ká edé aj do to mira.

Gomari âšt nâ i pagti i gjẽ štâzave, edé to buta. Luâni, haruša, ujku jana t' egero; mira â truptare e vješ; mozati âšt tšuk, kâli â mašâtaer e kuk i rombyešem kah vrapi ki ká nenoje per frẽ zu i ndigjue nierit. Dešto vritosa; kêni â roje e šenik, per kûr jûnoheto to ha, e ne bâu m' u terbue njero kuš kaso mbo tẽ. Veš gomari âšt i pagto, i pervljto, i perkurma, e punotuer i fërt. Mo e ngurkue per so toprit, zuk e difton ndryšej ankimin' e vet veš se ulo kryeto e vêer vešto. Ç' fare do kaejet i âken, bâr e krûnde, sâno e kâlta. Nuk lypo štroje to buto no rac, bje kû do mbo fori e mbo toka.

No to zi gomari âšt i šëndšem, i špejto, i kânčošem; por tuj u štye ne vjet, o prei so košet ki hjek, fikon e bâheto i prituošem, e krye fërt. Por te zon' e vet e do se e do, sâ do ne e nûndue per so kek; o ndien prei so lorgut, e ńef nder gjẽ fjera. Ńef edé vëndeto kû ká ndêja e rugoto ki ká bâ ti hero. Sy o bind' e vešo i punejso per bukurla.

Gomari šondeden' e kâ čelikut. Eco pâ frige noper štige to ngušta, neper vënde to vëtira, bet bleritneve te mendrëme. Kâli â ferbetori i te pasunit, gomari â ndëna e te pâ pasunit. Kašundari me gomâr ndêš, šet pleh nd' ara, mbolet kuštato, bân drijëno, škon no nuli, no parâr. Magarči čon nder vënde te nëlta zan' e golkore, i bje mâdhe simičisa; vjen no gytet ngarkue me kymbyr e me koša plot me pëme e me bârišt. Ška kyqi nâ prei si? Me i pase kihe ši zot i idhë e i mëre ki e teh pâ dëne e pâ nevoja, gomari nuk ka mbo dambe, nuk šet škelm, nuk mundohet me ja kâyq te kečene ati, ki i bân keq; beštë, duron e punon.

Kyš motit dihetë se gomari i kâ vlerë nierit. Te Škrumito Šëji kaldzon se te këjt' e Jakobit mbo gomaru ngarkuene drijëne ki blëno ne Misir; e se Abrami, Mojzesi, Abigaili Saba e sâ e sâ tjera, gjarë te moçëj, nuk kišin mâre me škue e me arda mbo gomâr.

Gomarete nâ te mira jane gomarat' e Misirit. Te mira gjindene edhe ne do vënde t' Italjese, kje fjala kah Ancona e ne Sicilie; jana tek nâ te nëlta; kan perzemën' e gjanë, vijet' e mbukta, këtin' e škurta e kymon' e ndritšëme. Nâre vënde t' ona jane ne zâ gomarat' e Barbubašit.

Gomari rrahin 25 vjet e dêri ne 30; por nâ te šmoni' e herës mundi i mut e te hjekunieš keq ja škurton jetenë. Lakura e gomarit šet â forte, e prandej nuk ndien ne pajoseu' as mizat' e mbrëlata, si i ndien kâli.

Gomari edhe per te cofuse i vien nierit. Me lakura te ti bâhetë šoka, opunga, e lodertija per ušt'ra. Lesi i hîan se puna me mbuše e per do puno te trasa.

Tanëoli i gomaricese blahete me te špejte e pâ te vëtire, e ja bân dobie šum atyne ki kan longato muskuliš e jane nise per kulifeske. — Mbassi prâ gomari i vien keq fort nierit, a nuk â i pâ špirt ašj, ki e perbuze e e mundon per se keq?

98. Delja.

Delja : á ái baktio nder mâ to vûšeme ši mbahena ne špia; gjiþka ká dolja, hîn ne pena. Me tambel te saja béheta tolyen e ðjaþa; me leš báheno kosula, žgruna e ceka; mišina e ká t' ãadošëm; me vjama te saja báhena Kira; me lokura te saja baheta ái faro letaret ši i þono pergumena; báben' edé kopaca e doca. Bariat' e malcrata me lôkura te pánukmo delget hâjno gažupa; zoheta vijna per teja žakutet e veglaš tjera mužiket; kukerdijat' e dêlena jano plak i mira fort per aro e kopëtije; te krsemet' e þunderuva te saja vijna me ãondoše tokata zálina.

Deleta jana bera te mâra, te ligâ e tubasa. Ni kalyš me lela, iko e špordaheta me 'j hara gjiþ tafa e dêlena, e á vêtira me i prie ne vênd; ái griga e made nuk ãât e zoja me ju dala zot kijava te vet, kûr ái pala rasa nos t' i perkasina kuš zagta. Deleta dzâra me te špéjta me e ãofta te zona e me ju vûe mbrapa. Kah do me ãkua i zoti, deleta nuk i ãahena e ndigjojna kûr i þoret, e i riena te tana reþ e reþ. Kûr te ju prijna barija, kalcina nder aro, nder livade, e hâna ãato bâr ši zatyra ju mbesan me zgjoha. Ne e mbrama lâna me i žua ana i prya. Por dîsi edé cofina pea ju merena nêta e prei ndo 'j dergjet tjetera. Por na Ze' mâ kuk! me kêna ta dergja ši ãitata, se atahera gjiþ griga grudisa. Me freta ndo ái e ka njiku.

Ne zvaj te Mbjât i žojna me i lna nfer ndo 'j njât te knheta e i ieþina. Kû á kolona e mira, e vênd kû e' ju nduka gûa kôlina, prei ái deles te fitšeme merena dya oka e dya ak' e gyra leš. Delja gindeta nder gjiþ ana te rezultimit: nder vênde te dzêta e te ftofta; por si ndaëna vêndi ndaëna adé leši i saja.

Leši mâ i mira ã leši i do deleve te Spajsa, ši ju þena merinos; âât i gjata, i kuta i holo si mondaši, e del ne laša te perdrefta e kacurela. Me kasa lâšit kâlera žala e bazna fort te bukura. Delja merinos dân edé prei krinava te perdrefta ši ká. Deleta blegrojna.

99. Bija.

Bija a šnaso e vjeftonse fort pse šet tambël šum per gjë dito, e ka ška de; e kúr šët stina e mira škon e e gëu veto tui u kacavjerto nëo do vënde ku s' gudzon m' u avito niori. Prandej per gjind to pá pasuno šët pan' e madhe, e ka'j hero ú prera e ñi špiko, se pón nišët e lokuroso di me i ftó no pano edé brénato e loline. Bija ká brinato to gjelbuna mbe gjaso to draponit e kpye per mbrapa; kafen' e ká mbolue me leš to gjato to oger, e ká edé mjekero. N' Asia ú ñi furo dijet, do Kašmirët, ki ká lešin' e gjato e to huto me bá me të sënde fort to kuštuešoso.

Bija šët edé e kándošoma e per gaz. Dli, pá mbuše mire dya java, škon tui luejtë gjë ditero; hidet' e pezdrüeto e koven ki pas se go pas šafero. Šendi i tí me kuyo mbé tuta draš, mbí gramuj gurë, ta' u ñitu nsper škamj, e nsper škala. Bioso nuk i merenë nëto, e prandej eco pá frigo ki do, e let ollé no zgrip to ti blérimit. Per mirakándo syen šoketo e vritoto me ta; por edé pse dzhenë šum hero nuk i gën gjo e keke.

Ni lezliz pasanik, ki kište škon ne vorue so malën, dnel ñi dito me ndéjë nee ñi dë mbí ñi trup e fite tui kondüe ñi liber. Ne kali ñoj me e bjto gami, e tui u kuto pezkruhto kryeto. Kiš kitue atý afer ti skjap, e ju avit si me pao; por sá pan ato zotonie tui luejte kryeto sëtü, kujtoj se do m' u vra kio të. U largue prá ti grimo, u mat si dnbej, e mandej i koeej sypri zotaiuso to škreto me kuk hov si t' a ço me kanabo perpjeto. Skjapi, si tui u dndite se nuk i kitl mënd lufta, kypi maje trupi e kalyrte si per séri at kyšarinë, ji e perpluete per toko, tui nëno si sëp jano ne šokal.

100. Edi e ujku.

Prei dardabot nëë e pas
Edi ujkun' tui u siel,
E me gaz jdej me e dasr
„Ke ká dal' malake n' diel."

Çoj zjet' njeu at' bot' perpjetu.
Prei kah edi lkate zënu.
E tui fet' pu: „i je ti vetu,
A derdaku ki po ni ftau."

N' kjaf vet trim fë i ka vezit,
Me lot zë je fal e mik.

101. Këmt.

Këmi ã pastyrn e besue. Kah to ikojn i zoti, këmi i vëheto mbrapa; sá do i mat me kënu breaku, mik e lokn. Mba mënt mã fort te mirenu se te fahenatë e brimen' e të zotat; e me kënu tai e fshu, fnëto per toka, e tui luejte bëtina, tui perdredh statina, tui u zakue me zã, te bâheto se to lypo te faluna, e do me te pajtue.

Ká këj, ki ja ejtëno zymyline ne fush, e ikojnu te dugijo me mâno mi e buk, e s' perkushin tek mbo sënde, ki ju nep kuç. E me gadenu me ju avitu ndo' j kën tjeter me i mato ta ká ngoje o na zymyl! Atoherro e ief këmu ferbetuer! Fiken me kolyre fabta, ngurcolon dhunbata, luangofun e ti gadi me ruejte gënu, ki ja ã porosito.

Këjta jane fum mdeçi e per fum ferbime te nierit. Âsht këmi ki lidheto ta strei e na rum ipienu moe me ju avitu kuç pá e ndie; e me e lanu lshuta, i kocen kndo te huejit e e grue; ká nesã ki fiau me ruejte vajtue moe t' avitetu njku. Zagari ndien êrenu fort, e ikon ndue gurmet te ipfndit o te ftazesu, dëri sá t' a gën e te ja sëdinu guetarit. Langoni mk e ndien êrenu aã fort, por ief lerg, ká kambet' o gjata, ã i bâ e i fpejto e vien me ndjeke lepurn, delpenn, drëj e kaprej. Këf' e fo Bernardit pëtojnu prei bâcet ftegtarata, ki jane Ndzue e i ká ndelue bora. Këf' e Dvut ta Ri pëtojnu prei njit gindenu, li jane tai n mbyta. Nder do vûnde ta ftofta fort ká do këj ta mshaj ki ju fesinu fã strenu o fã kaçuco fo vogela, e bârinu gind e tën, e ngasinu mã fort se kualta. Prandej fã fonio, ki mûndun keto faro ftâzet, dân se âsht fukesi.

Këjta, ši s' ju hje mbrapa knë, ka 'j herə tərbohənə. Pikə s' parit kajə langat' e ñəbta ə ləfo kënina ə e hën nə ndënjə skubə. Sytə i kë si nə lat; kerkən kë nə ndënjə vetunə; nuk ërje ngojə gjə, hungrëzə ə nuk lehə; viər vəkatə ə e šken nə hišt ndər kambə; kah əs i nəvənə kambatə; pë pritə ə pë kujtun ju kasən gip atynə ši ndeka.

Sə parit ë vëtir nə ə ñafa ñënina a ësh i terbuem; prandaj ë në mirə nəs nə i ngjə këtə kuf, pər në i lënə tə škojnə nə punə tə vet. Pur t' a prëmtənə mëndja, eshë pər sə lergut, sə ši kën ësht i terbuem, dahetə nə ə ndryə nëzə di vënd tə rejëm.

Këni ki ësht terbue pər dëmtim, gərbət, ket gjuhenə jaštə, vlë jurg prəi gejet ə ilə prəi ujët. Hera škau tai u mafə kambaš si nə kën fjetə; hera kasən ə kën fugen' ə ndrejtə. Sytə i kë turbul ə ne glok, gjubenə nhə tə ûyemə (beja) plumbit. Pər gip dit jahet' ə mbaroheta në zi, ə së në fort ə kapə langatë, në špejt safə.

Me tə hangerə këni i terbuem ë bezik i mad, ə dahetə nə i rau mbrapa së në para. Pikə sə parit dahetə nə štrydə mir' ə mirə varemu kë tə ka hangerə, nə ëë gjakunə ə jargunə. Mbasandaj dahetə nə ə lan varemə ne fiə ə ne sapun, ə ne nji gəlkərjet ə ne šolinə; ə nəs pak kuf ni kasə ëradhë, sa ta pak ne nji. Më mirə kishtə nə kënə nə ə djegə sty pər sty varemə nə ni hekur tə kukunə. Pər nəs vanë ne škue tuf ə vrep tə njekn (hekini).

102. Mlca.

Kah ftati, nlcatə ki nlëjnə ndər špijn, nuk ndərojnə ëfun prəi tjeterəs aë fort sa ndarojnə këtə. Ndërini në i mad ndər tu ësht kah tə ûyemët' ə kymesa. Ni fara nlcuë tə sykuna, ši jn jonə nlca Kipërt, ə kan kymonə perzie nə tə hardə, tə verd' ə tə zi. Dëri niest' ə hardə nuk janə pë ndə 'j kyme tə zezə; ə ndə 'j kymə tə hardə ə kan ellë nlcat' ə zezə.

Micesa mbə štat, mbo tə gjeŋma, mbo nare ki kə, i šifeta ne j̈ hora se šət rəd kaplanit. Ditena štrihuta afer veterasa e mbə ni skutulik tə špiasa; kuh mbramja hoena mbə kambə, bahet' e špejta e del me gju. Šət' e saja džidžilajna na tet si dya gaca. Neper mbua tə natasa, kur zəni i jona nuk dan mira sandata grei tetit, mica šet' por fakə tə hanta gjəpka; e por pəzet' e forta tə dielit i natina pak syta. Ne mbramje syzana e ka rumbalak; por sa na fort šndrita čieli, e na fort i ruheta, deri sa n' u duka si ni plaŋ' e ngusta. E šaŋa ne ŋana se na Cina, katundareta ki s' kan sahat na dzep, na dita ç' koha čitet čat, kaqyrisa ayt' e micasa, e kur j̈ a rrefa zəni na fort, atehota jona se šət mjeshta. Kə vešat' e micasa, nuk i lipa gja mangut ayve tə maja. Pak gja ne rrasa mini ndokund, e ne lugjta ni zog na gurd e neper gemba ta pənave, mica e ndian ne j̈ hera. Por per jasa ta nahunita tə ərasa mica nuk šet ak' e vjeršama si lipni; kanaqta i ka ta buta e gištata mbarajna mbə ni špaka tə fuskata. Ka t' ərasa tə lata, ki s' adhieta kur i avitata birasa ta minit e ri e e pret mb' ata šaj vendit ka e di se šət na kati ne e dzana: pra' e vatra, per ta drejta, pec ebe mini šət i vjeršera fort ne kayra e i špejta ne ngja. Kjə e vocra mica mbasahata ne gja na. Si parit šlon ne lugjta na biet ta vet, mandaj ne gjp aka šef tai a lakarda, o j̈ fe kašta e ni taja ki hidheta, o ni top; e ne mbram nef me gja nata, šutura, mi e zoj.

E nata ne sy, pa gabue, vendina ka i duheta ne mata hov; di hera šaŋa skutas, e si ta mbatijna na ouk, hideta e i kasan sypet nčait ne kpetaca e ne dambə. Ta parisa ni, ki dzəa, nuk e mbyta ne ta špejta, por e kapa ngoja e e šon neper špia, ne e kaldasa andaj e kandaj t' a šofna gjindja trimnin' e saja. Disa mica kaukasa ne i lasa nita ka j̈ grina ka j̈ grina, e mandaj ne i kapa prep. Pojt' e micasa jona ta perkjyesema e ta harkucauna; na šata arma kinara na fort; por, ne u dzana ugušt, ta kapa ebe ata dambə, e t' a fet bukur mira. Puna ki ta kanka na fort na tə šət pastrija e nade ki ka; ni šndrisa nuk duran ata

šŧat to vet; kuahet' e kpiheto pá prão me gjuh' e me kpetora.

Iko prêi njit e prei kaltet. Kpetarat' i nlimajso n' u kacavjeto miro. Me 'j hero hypo naje kalmit to špíssa, dheto noper mure, kseen mbí pena pá ju náfo mêto sepak. Kûë n' u fdzue nuk frigoheto, pse sá do prei so nêltit me rue, dí n' u sjelo aue mbaëis no toka mbaro, nho kambë ta veta. Edô micato kun gjuheu' e vet. Šendin' e dítojno tui herûne; idnimine tui frye. Gíjkuš ju ñef njagnlimino e tyna, kûr bertasina, sidomos natena, ne dimen. Mira mbotue dêri mbo 15 vjet o atŷ pari, e, pá o mbyto kuš. Nâ se i gindeto kund trupi mbassi to cofino; pse kûr e ñef se âšt tui mbarue, iko e škon ader vênde, kû s' e šef kuš, e atŷ cofo.

Me i ferkue per se mbrapitit ne tet kymet' e mirose, kesine škondija.

103. Lepuri.

Kuš ká pse gind tui gue lepura de se jéto konako, afe kândošome âšt goja e tyne, e prandej e prei šlndit e prei se kûr vrêteta të lepur, fitoheto ñi rop' e made, gindja e katundarete nuk i lâne me dzâne vlad korkund.

Kuk tutse âšt lepuri e kuk i špejto ki iko perpara se me ju zvito kuš. Kuk i škajto del kûr âšt gzua me iko e me pêtue vêdino, sá s' t'a pret mêndja se mundeto me mbaris ñi kykêr škti i ti. Kûr del prei kačubet, del tui i lejef hero mba ñi krua, hera nho ñi tjeter, me e máfo mêt gnetarine; e kûr škon n' u struko ndo kund, sâsleto sndej e kondej me kapo gurmet' e veta. Disá hera struketa mbo do bár, o' ader do gep ki i gjasino no boja kymeso se vet; aš sá gunar' e zagaro i škojno per bri e nuk e šofine sepak. Na vêro nuk guhera lepura pse nuk ju vino gîo lakura, e kište me škue dua goja mâ vona, kûr vjen koha má e miro.

Kû daheto vlndi i gojosa, lêhera pá preo škuše e kačuba n' u mbošeho lepurito mâ miro e me pêtue prei štazave

tjera, e prei notit to lig. Nder pýlna e xder nale lepurito jano nă to madaj se no fuša, por nuk jano nkî šum; pse atý i farejno ðelpouata, škaŕi e tjera štaxo kî škojno mbas nášit, e ndošta edó pse nder ató vëndo xak kau giþ ato uškim sá no fušo. No fušo šum here hâno bimen' e reo, e šarsino nanda to ri e pëno tjera; e no dimen, kúr s' gëjno tjetero gjo, lavorzojno pëmoto. Prandej bálku nuk i lîn nî u šanue lepyrato per só tegrît.

Me lokura to tyne bûhena gozoša, kosnla to bukura e hîešime per petka dimonit.

Šum fjalo to močome kau mbeto per lepur. Ńiśtî, kjo fjala, kúr dono me jano se ûl nieri tuteto. jano i kâ h i o l e p u r i n a h a r k. Me jano se ûl nieri e bûr gumen' e vet pá u ngrbo, þeno: e d z ê n l e p u r i n o m e k e ŕ.

104. Delpona.

No njedis to ûi pýlseo, veþue me landa e me pëno kâ ngreho špiou' e vet gjuturi. Bor' e mafe e kâ mbolue per giþ azaš. Robt' e nzajo špio, me kîo e me dalo, kau čilo por njedis to bérseo mbo giþ anota do štiğe to ngušta, do ruja. Neper bóra šifono gurma gjþ faro štuzoš e špendš, ši ujs i šou kah njo špio. Mbolue me malota ta kulie to vet, arritetu afatas ngjer kačuta, delpona e škaþto, tui šikjue andej e kondej me ata sý ki šofino lerg sá s' ta pret mendja. E di se nd' shor s' asnjo špioo ká pula, e pula to mújno. Škou tui šikjue, ûi ðoro per so lergut, mbasandej ngjet, kû á furiku; arritetu kudal kadál, pse fso štegut nuk gîn me hîo. Má zi mbasandej me e diktue kend kîejta, ši flojn'e lahino sá me ušta pýla mbaro. Atahero to škrotose i dehetu me iko vrep, e me kþye me goja þáto kah ká ardá.

Štýheto atahero mbrénda so pýlo, kû e di se jano šum lepura to buta ši šino nen dé.

Me hofîn dán gumen' e reo e ši šou fil te hira e tyne; mbašheto nea ši dulio e i vën pribeno lepurave to škreto

Te mbartsmeno ûi ntj̈ pari, kocen jaëta, i pret rugeno e e ëtj̈n mbo ndo j vënd kû moe to mündete m' u mbofioho e e ha tai u konaño.

105. Delpona e bretkoca.

Ni dit' bretkoca kitte dalou' n' diet
E vikatste me zä dëri no fiet:
„I'm dion' gjp kuit', sa jau' ki mëtin' frjmo
Se jam e zoja vet' gjp kqatst' me i skyme."
Delpona provi strojtit t' vet ket jait' turîto
E i fot' bretkocet: „kûe to mûjt me mbërito
Me kudet' vetvédin', kû si ftau' t' skoo kromba,
At' ket' po karoa kê ane zit me ftomba."
Mb' até vret poëtka, ki s' ka mëod ar die,
Mundej gjp këndin' do me vûe per fie.

106. Škarpi.

Ni tjetero ftâzo dantere e vjeftke, tek sâ nä e vogelo, por kaftgûs naugnt per to škapta, ä škarpi. Por ftat ûät sâ ti mico, me kyno fo mürne, por fytin' e parzmino i ka to kurdo. Dikena ëën nder grepa to zgnuetso, e mbî kulma špjnô; nadene, ki gjpska ûät pak, del me gue. Kenaña e ti me gue pelzaba e pala, e nuk ûät pun' e vëtîre per të pse di m' u nito kado. T' i rimena ndor pej ndo j sënd e škyon me furia por sa gât e e ngiheto per diemâ dit. Mbassi ka gjp nta njoftrie m' u ñito mûje špjave e mbî moro pâ e ndie kuš, i pâtet edô kûjve ki rnejno, e pak hero kajtohena per të; pse to škretata mündobeno mî fort me largue anonikte ki alâtena per fundit.

Škarpit i gjet škari, več sé e kâ kymen' mâ ao ta vërda, e ka ûi lacka (dango) ta vërda no parzen. Škari ja bje sypri pâ prita e pâ kajtue zogve ki jano fjeta, e i lôcheta na špina kibefta.

Štízo mirore si kotá jana edé nuenca no kyme zeškano e no to vérda, e bukula, ki dimcéit ñät e bardo.

Kotá to ģiļa sÿjno štízo mä ta liga o nälkekano no mä to tyne.

Por edé šoke me šolé škojno kek fort. Me hóe m' o ndeño kand, kapeno e grihemo, e mä to šumen' e horveo nak prijno pá mboto ñéna e tjetere. E njó ki mäjti šokemo ja ha edé mäšina.

107. Vjèduña.

Órtosa to kolyme štízave, por nä o mušo e no dunlo to šehto per ñuda, á vjédula. Préton bükur mira, e nuk i kbado fort me dalo me gue ueper hóre. Prandoj na dimen ti no bíre to vré e e škon matín' e flotko' tai tjeto. Kymco' e ká to fórta, no to ñyemo to sykuno e to marmo topešta, to bardo e si no to vérda perpjeta. Porté sÿt' e vekato ká dyo viza to zeza. Kúr mbolídeto, bähato läš e ñën, si mbo ñi štreja to bato, ģiļ dimonino tai mašo frÿno kodal kaläl. No vješto frÿbeše me mä, pëma, bubuïeca e mäjeto per bukurio; e ky vjamo ja pret to flokíto na dimen e e mba to korpituno. Por beš no prëndovéro ñät mjeft i játa. Me lokuro to saja bäjno strajca guotaraš, e mbolojno arko, e toša tjera; me kyme to saja bäheco bruša per bojna. E guejno me zagaro

108. Iriki.

A i gjato afer 26 kindametriš, me ñuri to gjato e me läšt to älungto.

Šeutino e ká krejt to mboluem no feta, ki e rasjno prei sá e si rezikoš. Edé me e hangero gurpeš nak i hín dan, as s' ká néo ÿ to kek pré sá helmave tjera.

Edé iriki e škon dimonino nder bíra, ki ëlls no toko; mbolídeto edé aj kiš e ñën pá preža, déri sá šurma e anozave e livrimi i harñonave to ja dziorino gumino. Mbocoluto núre ne špio e del guetár i fört mä.

109. Urĩpi.

Urĩpi ãšt ũi štãz' e vogelo, ki ĩt nen toka, kũ godito per bukurĩo sdẽjen' e vet, me štona gĩp furuš e drẽdime per t' u binde. Ha krymbu, rẽujo, kučamij e lœnuuj gĩp nduerš, per zildonos ju gindetə sfõave; e prandej i bãn dobõ to nasde bulkiəso. E prá urĩp škreta do to ruheto pref gĩpkũt, pse te šuno i vẽheno no ẽpẽa prei mũšiəso se kujbojco se ãšt dunetuer.

E kah ju vjen kojo nẽndo e nũlle? Pse šofino se urĩpi tui šilo nen toka štonoť e veta šuo do dẽ perpjeto e ju priso pak bukuriəso vulajve te lulove, e livadove. Por búlku i edhẽšem nuk nerzibeta ger kulĩc gĩos, e ne raškel škun tui ndreko nto võnde.

Por, per fut to zi, kũ juno urĩpa nuk šuen, gĩĩno breo rãjt' e bimove, ki prišeno e þaluesə me'j hero.

Por a e kú per ũnend fujino urĩpĩ? Jo aspak! Fujino e ká krymbi ki škun tui breo bimeno nen toka; e ũntyno krymbave, ki bãjnə gĩp keto dnu nder nro t' ona, ju vẽheto mbruqa urĩpĩ me i kito furet. A kenĩ nuĩo vešt?

A donĩ me ju mbuĩo mũndesə mã mire, e si i þuno ũi fjaloso, me e preko me doro keto puno? Kołyrnje ngjat ũi urĩp. Nuk ká ẽmbo to paro, e prandej, ołé me dašto, nuk mũndeto me breo. Kołyrnju zgrofino: nuk gẽnĩ mbrẽndo tjetero gja vet to pertyþno krymbaš e buboreaš, ki šino ne dé.

Ne vẽnd prá se me e pano nerzio urĩpẽso, do t' ju dime per ndẽro pasenə ki bãn. Búlku, ki mũndoheto me mbyte urĩpina, vret vódino. Po t' i kosino furet zi hero urĩpate, ká me pao si bún me kacye krymbat' e ndẽnata, tui mbalue gĩp arreto pá Lino bimo dobĩjet mbo ta; me i škue buk mũndlit búlkut to škreta e me e lãno pá buk no ẽpia.

Gindja þeno se urĩpi nuk ká sy e nuk šof; por ãšt Rino. Sá e sá mãšo kun no trũ ánta ki škojno mbas þanaš, e nuk i kołyrino punoto me sy to vet.

Spênd.

110. Pula e ǵeli.

Ǵeli ãšt rojasi i pulavo e nuk ju largoheto kuĕ: ju prion para, ju del zot, škoo tai njeh ntâ ãĕ hun tveto. I mbeleĕ, e dukeho se nuk ka me šijim pâ i puse šeþ e šeþ to tana pulate tui buhoŕue. Ku ĵ hero dukeho se i þatet o ju bertet me zã to trašo, e tui luqto kryeto. Me i treto pulate, difton iãnimin' e vet. Pulate nk apina ve-, u-ĕãn i bêknem per to pasun' e to pâ pasun.

Kohuka i do fort zoĝt' e vet; e dukeho se s' ká tjeter kujdes veš me škue tui ŷpe uĕãn per ta; špupolohe-, bohoŕue e runa zadej e kandej me dzjero kokoŕa prei dent, e nuk i ha veta, por þatet zoĝto e ju kalldzon me skjep dromoen' e kokoten e grunit, o ša ká mûjte me geto. I perelad zeper koçêtije e zeper oboĕe, o ju del zot pâ ju tato korkâi. M' u duke škypja zdokuel, koĕuka, ki gjâ dukeho se tuteto per ška do, meĕ zêmero e kâheto trimcêo prei dašêtonisso to zoĝve. Kacca me i prito kjetorato atî špêndit perpjoŷ herbet. Eet kuštrimino, þeh krahto sâ kû nûndeto, e šum kora e trêmbo škypena e e bân me ike.

111. Korbi.

Korbi nuk ãšt ai špênd špijak. Mâ to šumena ki nder pýlna e nder ograja, e nuk i lên atô vende per pos me e štye ŷja a to fiotît' e mal. Korbi i kapo 30 vjet e pertê.

Pupalato i ká to zeza, skjepine to fort e kotut me gjuso te ai kesses, krahto to gjato o to fort, e e ndien érena per šudo. Korbi â tutos fort, e me ju duke edê per se largut se ãšt tui e geto gjâo, ju bân zâ êcilove me brîma. I epeto me vjolo e me mbaŝeho ška nuk i duheto. Ha kokoŕa, brumoj, molusa, por sidomos štreko e skervina. Gjuza ollô folaudzo, šlurta, lepura to šomo, mî e tjera štâze te vecoŕa. Korbit

to ri i hahetə mišë, por na pleśnio e kâ mišino to fort e to pâ šiśém. Âšt i vjeśšem nho ndo'j fure mondyret se na bjek do štiza dambore.

112. Cirikoka.

Âšt ûl zog i škuplə e ki s' prôn kuř. Pupalat' i kâ to zezə, por sepet drito mušina vênde vêndo ûl duka vjalcə e tə vrâlə, e kû do pika to hardə ne fyt, no hark e non hišt. Skjepin' e kâ to gjato, to ndrójtə e si špatuk na máje. Šum hero žilə čirdhesə me šunico ndet trupa pêrsoš to zgurə me e nder bira murosë. Ha mâ fort mîsa e buhoteca, e kâ 'j hero škeu e i mbeled ne špino to beteve, ki jona tui kolotə. Me e kapo e me e ndrye, dzen me koudue me kâne e elé me pane do fjalə. Na vještə cirikokato bôhesa zanic' e mafə e nisesə per dôna mâ to hutə.

113. Skyfyeri (dylberja, čolmat i deleve).

Ç' zog i špejtə e i hiodem šišt skyfyeri! I pâ krêsio, por i bukur e i dolicto petka i ti. Me dêybe to sykmo-ljerno me dzemadan te hardə, me skundilə to gjato to zi me ive te hardə. Cerdes'e vet to pâ nještrio te mafe, te jnoš, por te pasturo e hâu maje ndo'j forumit. Prei andej kouden kangro' e vet, to pâ dredimo šum, por mâ to furtə se do zog tjerə.

Kâ 'j hero lên špân' e vet e nletə ne fluturue per tokə. To kîn nê' oboi e hero keoen, hero fluturen tui a sjelə per bukurie e tui gue nho ni mîza. Pâ prâs loi bištin e kryetə. Mandej si vetima lišoheto fluturin e i škou nheraja, bûlkut ki â tui jye tokenə, e gîn krymbe plot. Prei andej treto ne livad, e ne špinə te beteve kapo mofka e buhoteca. Mâ fort dukets se konakets ne u sjelə bregut te ndo'j njit. Kafyro kâ ai kâ ni náje' e barit e to krândevo a i del gîn me kangerə; mbesandej kypo permbi ndo'j gdr ki del prei njit, e atê pâ

e lahota. Pá prito pá knjtue šoheta kamo: ká pau per se lergut nušica sá nji ki i fnturošina mbî kryc. E áštú i škoa dita ç' se zbárdu e déri si t' efeta.

114. Fereí.

Nder zoğ mâ ta vogela, ki âibano nder vënde t' ona, âšt fereí, e i ká mbeta ky čmon pse ñi nder fem ta gardijvo e nder kačuba. Me kraho ulta, me bâ ngroho perpjeta, škuz tui kacyo andej e kendej e ruan ğiphanâ porsi ñi mî, tui jese nâza e nušica. No pika ta dimanit, tui ngrîa so ftofit, me papala ta špuparišma s' prîu tui kondos kangen' e vet.

Hedim ta mad e drolio ama diftue ky zoğ me mbeišcha šérden e vet, ki â fort vëtira me ju dilitue. Vet kykja e mbrapšta di me ja ğeto se kohe ki â tui ñik zoğ; dejor jašta disá nder atâ ñ o ñ vue ki bân fereí, e vën voem' e vet. I škreti fere tapaheta ğip dikenę mbesandej me i prîe me hangero kykesa ta vogela, ki kujten se âšt zogu i vet, edé pse âšt tuñ šero mâ i mad se aj vetu.

115. Djali e bulka.

„Kuš jé tî?“ pa puetu ‘j djale
Ni grust dé, ki pevdorue.
„Oh, ç' éra t' mire po udhaj tuj dale,
A pse kojo dât éra e jaté?“

„Éra e jéma,“ ja kpej bulka,
„Kâs se jem halî e škretu,
Por nder kuka, kah del mjalta,
Dêri sot ğipmem jem ğeto.“

116. Kujdesi i špëndve per zoğ ta vet.

Gâdî se i eiši rêd špëndi ki mendyten' e vet kah nun e zoğve ki ñeñu. Disá, per de dit, do ta ju biano me hangero

zogve; do tjera nuk nëndojna per keq puna aspak. Sef dalendyšato pá gapula, cuplak, me ngjato na šërdo pá lnejto kund; por šef eshtë zogu' e palaso, se pá dilo eshtë miro, me gjëso gervožot mbo špino ngat mdej e kuršej, e kyke vetuno lypo kohaken m' a dzeo nen kruho to saja. Uškini mš i miro per zog to vocero juno mixato e kryrbato. Nëndod polumbato ju apino me haugero zogve kokoto grunšt o kočenošt, por i pertypino perpara e zbrumino na gušo ta veš. Zogto šërdeš šino neper ogrnji, neper pylo e nder kačuba; zogto e špendve špijako kerkojno neper ara e neper livadë. Sa e kukaro e e kandšome šišt ni šërdo! O pastrik e mjoštrio gon nder ta, me gëj šku lypeto per nevojo to zdëjso. Sk do ki pikpi, e kokaši, o šolingerato godisino šërdeq' e veš na fund to ni gošeso to ndo'j trupit, šërdja ži gjuuno gusher; peo e ara ri tui šio gij dituno e tuj largue handrakuno. Pse šofino se šërdja e gupesso šišt si e nëyto, nuk e kš fajino zogu i škreto, por skjepi i ti teper i gjat' e i hoda, ki nuk punon per koto šorlim. Por nder ato šërdë ki nuk jano nder bira to kpëlto, por juato, si išt, kje fjala, šërdja e dalendyšosa, zogt' e vocero doliren' ato veto.

Zogt' e šërdeve so parit jano mbalue me ši faro pašit, ši kš pak kš pak žibeto, trašeto e hûhoto pupula, e me ta, si to këno škue no maso ki duheto, zogto mbalueno per havan e fluturojna. Kur mbušeno zogto me pupula, filon mos me i dzino šërdja. Atahere šëni nder ato zog del no zgrip to šërdesa, šot juato kryeto me skjep kapto, e t' ardhun' e ara i ti gëdi e ju vješ tjerave luano; ato koto eshtë tjeroto, mos me ju hûe krûjo šoši, trimnobeno eshtë atà e dalino no zgrip to šërdesa. Prei šërdes' e dëri no mš to ngjutino gënb nuk išt ši fugo teper e gjato; e zogu trimnoheto eshtë atŷ e koeno mëje gonshët; e šo filoj me fluturue pkso so parit. Kur šofino se i mbijno kruhto, mšrino mbrapa šoki šojso. Ato hero špezlahuno nder kačuba ki gëjno atŷ pari, e, lanetu miro šërde! e kan haroe per gëjmuno. Zogve, kur mbarojno me čilo, ju hino pupulato, e ato hoto ligeno dolj. Patena ndër kačuba to kpëlto, e tino gë zë dëri së to ju dalino pupulato per so

ri. Kúr aviteta to ftoftita, e filon me ju mungne haeja, mitin' e tresina ńeti o kalojno dětino ne arlo prep ndre vende t' ona kúr del prendavera.

117. To nisunit' e zogve.

No prendavera o no věra mal e faša mbušena ne zog ki t' a konakina zemoresa ne kango to bukura. Per kúr gejt' e pěnove filojno m' u kuka, e ńeni mbas tjetorit koputen' e bisna na toka, kúr filon me hio dimeni ata zog tresina: to agritito mik mundeno ne duras to ftoft' e mal. Jasa veso teper lěta, e kišina me osfo prei murdet. Kú ne i geto seu bóro e sen akuí kokorata, krymbat' e věneta ki jasa nikimi i tyno?

Nadje heret dona ne hangera; no njeselita e na mbramje prep se prep, e ká j' hero madjé i nuč ija odě ditena; o ku ne e mára gij keto nikim?

Kúr zgjatet nata, e ermat' e ftofta stejna sěta, ata boto zogto mitino kah juga (njeselita), ku á vědi má i dzeta, e kú i madi Zot ju há bře gádi nikinsko. Fluturim mbas fluturimit, kapercejno male, kalojno, kalojno fuša, luge, lumen, šona, pušoje, dalina dětino; e ne e mbram mbořijno nder vende te lěrga, ká ť noti má i huta.

Kerkus mik ju kuldzen udhen dalendyšave: o gějno veto: por perpara se m' u náso, siolena fluturin andej e kolej, tepuš' e perjeta, pá dzano věsd kerkund; to réja e to močeno mbulšlena ta tuna hoška. No e mbram dohen' ošě ti hero fluturin, siolena mbi kopštijo e nbi špija, e tuj komdno, si ne dašta ne ju puno „lautu niro" atyne věndeve, nisen tuj o crep.

Dalendyša, hylěyla, gardelina, gušakuka, cirikoka to gij nisen' e škojno no děna to lěrga. Ndoli e gěa ndo j' kob, o jet rugasa; do i dzano ne veta, do i vrasino me puška: por má e šuma mbořin šoulos e miro kú jasa nisa.

Na prěndavéra, kär šlou šieli ne dzso ńi grïno mä fort, zogto kḫojno prep so vïnd kä kan lea:

T' anšnaou' per so ri prěndavéra,
Prei se lérgut, kü pat treto,
E zogve vjen potéra
Čérden' e vet ne ģeto
Ki dinoršt ilen e e la.

Kḫen bylkyli mb' ato kačabo kä pat ndějo vjet kai kanlue aḱ pormáldem si di aj: ģḫ i cili zog ģou čérden' e vet, e ja šilou kingasa. Čuḱ' e mado šät kojb pino, e mak ä kuro, ki mundeto ne ju ģeto šilïno.

Peškito.

118. Viset' e peškve, to ṙnuemita ģáṙ e dobiot' e tyne.

Keta toko, ki person nieri e ješou nbo tḗ, jo veḱ e lugino e o peršlojno ģḫ fiaro ujnsë, por eḑé e ṙeḫou nbo kater asoto dëti. Kaḱ šom šät ji, sä mbaloo mä šuna se tri pjesa toka, e veḱ e katertä, a pak ģáo mä teper. Ri xbolno per ģileso ta nierit.

Ani prü, a ḫne ģḫ kojb kapaino e pä mogo šät porsi ä škretio pä kuḫgáo to gálo mbrëndo? Jo kuḱ! Ujnato kan eḑé atä ģalanot' e vet, jano plot ne jeto e no mrekulia. Miljnj fḫmo ṙina nder ata ujna, jetojno mbrëndo, sisëna, livrojno, e na čudisino ne viso e pormse to vet. Do jano ta vogola e ta bukuro per bindo; do jano to nodaj aḱ sä. do hero. ńi nder ta mboḫn ne pešne sä 200 klä baška.

Ke ńi grono tjetero ki na dïfton sä i puštnošem e i mïro šät i mudi Zot, ki nuk i mbastoj ne e konaka nierino ne bukurïo ta tokzo per fundi e ta šïchuso persypri, ne ģḫ ato bima ki nungalojno no fušo e no mal, por dešt eḑé ne i

mbušo ujnato me ǧño to ǧila, sá s' Jeheta, ki t' i zoknote nieri, to kate nko ta, e to dzjorto pvei tyno dobšoua šum.

Ke se edé ntá, ki jetojno na njedis to ujnave, e no fund to détit, sá do ki jano pá goja, i flasino nierit dašt'anie nój to mdfino Zot. Pas' e kándešome prá o e dobšošome do to jéta per ǧíp kónd ne o vožgo pak nšer keto ǧño ki ká fals Zoti.

I.

Peškve ja ká duna Zoti no jetué e ne livrue n' uja, prundéj ju ká godito edé štatina per té. Má e suna e peškve kan ši trajto to zgjatuno e si špatuku brí; kryet' o kaj si ne to prehuna: por to ǧíp kan ǧak to kuk e to flatio.

Gjymtyrsé' o trupit to tyne nuk jana dna sk'aš, sá nder štúzo e frymore tjera. Nuk kan kafi, e kryeta škon me trup; as bišt perfúmend nuk kan, e náj, ki i pano bšt peškut, išt štáti vets ki škon tui n holue ká pak ká pak per mbrapa.

Po si nándona peškito ne luejta anéj e kondéj, pá kambo, pá dorr?

A e mbani nd'ad si i ká krahto lakuriki? Ni žalog' o hobo, ki mba fitue gjétut' e gjeto to tyne, o pelhura, ki mba krándél'; e ne koto krahe fiuturojna. Edé peškito kan do vegla gjith nb' ato fol; do gétna to hoba ki dalino prei trupit to tyne si spilea botet, e ti lovese i pernboled haika. Nikoto jano krahe e peškut, o me ta livron peškn nd' nja.

Má to šumeno peškito kan ká dy koso krahoš brí pærzuit. Me n'ino to tyne peškito jo veš livrojna kah to duena ne špejtin to mad por edé mbahena nos me i náno špeda. Trupi i peškve prá išt si ti luskero, e ftanto jano krahto ki kan. Pás krahove ki kan per brí, má e šuna ká do krako edé per zyperi no špino; do i kan nen té no bark, e do kah bšti.

Por vegla má e vjefsene ne livrue per peškt išt bšti, e do ne jano, trupi voto ki škon tui n holue pernbrapa e soso mbo do krako ne dy špeja. Tui luejta bštino per fórco peškito štjheno para, e me do mjoštrio mbájno no šesto livrimbu' e vet, kaštú si ndrejton timoni barkeno.

Por ká peškë ki kan të vegela livrave peshës.

Me fryo të mëika miro e mire, e me e ftëta ad' aje, keni me pas se mëika nuk mbytetа por ti mbī aje; zgidnja gryken' e mbasandej, shfryje e lëtnje prep ad' aje e keni me pas se hezo mbrendа e bje na fund.

Ani prá edë pellita kan të mëikа to fryta perubrëndа, ti nen kofin. Kür peshën do me zan n fund shtrydа mëiken' e vet, fudo shatina, e prandej bâbetо mâ i rëndа, e nlëtо tepshtë; kür do me dalа mbī aje, liren mëiken', e zgjanа, e me të zgjanë shatinë mbarë; prandej bâbetа mâ i lëtë e ôabetа perpjetë. Mëika prá i vihen peshkut m' u ul' e m' a ëue; dhe me jenë, i vihen me bâo not, prandej i penë fike notare. Neper këtë fikë shtati i peshkut met trajtën' e ati lundrues. Kür bâbetо ati lundrë, ja vënë mëndimi me e bâo mâ të rëndë per fundi se per sypri; me disá herë i vënë në fund gur e tokës të rëndë, me ndajtë larkesë në sheshë mos të kapardihetë.

Nëtë edë trupi i peshkut á mâ i rëndë per fundi prei škafol (zofoš) ki kë mbeshtetë, e mâ i lëtë per sypri neper atë mëika ki penë.

Leskarenë peshkut e ká të bmetë, e prandej mundetë m' u hjedh neper aje fort lëhtë; ká edë dë leskarë peshkut mbar' e mbarë, ki ja presinë zjarrën' e brilë. Kotë leskarë, në disá penë të hallë e të inë, ki me mzi ëfarë; në disá të mohëja e ki dijnë ioë. Penë peshkut gjëp ndueshë; herë dëna mbë tjetërsinë, persi tjegullat' e kulmit, herë dëna afer tjetërsinë, e herë dëna prei ioki shëlbenë.

Këtyrë leskarave popuji ja pëtë pare e i vijnë peshkut per rejë, por edë per bukurë, se kali hiqëm shëndrisinë kn' j herë, sá me të ëue mëlinë e gurve mâ të leshtr' e të bojnave të lëshuar t' ylberit.

II.

Pë si mundenë me jetue peshkitë ad' aje pá ajr, mbasdi pá mëtë frymë gjë e gjallë nuk mund të jetojnë?

Kadâl, šao! Edé nd' ujo ká ajr o fryno. A kenî provne me lâno zdo j dîto ñi gota me do ujo mbrênda? Ato hero kenî pao se mbrênda, reþ o reþ gotaso, šâino čue do šika. Ňató šika jano ujri veto li ká paso uji mbrênda, e mandej ká škue tui dalo ká pak ki pak. Ňo pré so edé nd' ujo ká ajr; pak, nuk ká šum; por sú me i dalo njeft pešku me mâño fryno e m' u mbájto gjâlo.

Po si mûndeto me mâño frýno pešku, mbasê s' ká meškonio to barda? Pešku o ká edé aj veglen' e to mâñunitofrýno; nuk e ká aľ to žderivihuene si tjerato, por pesndej edé nuk ká nevoje per ajr šum. Me mâño ne doro ñi peš, šoñno se ká, mbo dye nusť e kreosa, dy si kupako ki čilesi e nyleno. Me čilo ñi koso kupakaš, šiñoto pernbrênda ñi grope me do eštna o h a l a to harčuene e mbâlue me do peto kercove, e rošue si damhat' e krahoit.

Mâ to šumeso ká kater koso harlâ o hakaš to kþyeue, ñena mbî tjetarena. Nder ato pelo, ki ju pasi v e r z a šperdaheno šusť e gakat; verzato veta jano mešhaniať e barda to pešnt.

Kenî pao se edé nd' ujo šâ do ajr. Anî pré pešat, kah čilo gojeno i âñ uji mbrênda, por nuk o pí; e štje neper ato dye grepa, ki ká nen kapako, i ep neper verza o e ket jašto. Verzato ja ndalino ujit ato ajr ki ká no vêdi, e mbasê uji âñ e del pá prâo, ju čon verzave kaľ ajr, se i daheto pešnt me mâño fryno.

Ča âšt ñi puno pesi, ki pešku edé aj pesha nevoje per ajr, e kúr del na to þâto cofa, edé pse ajr ká njeft?

Ke si âšt puna. Sá âšt pešku nd' uje, verzato šino ñena e punojna; per, kur del jašto, verzato térena, þaheno, forcoþno e nuk jano nâ per puno, aľ sê se ajr ne ýak nuk mûnd to dalina neper ta. Ato hero pešku s' mûnd to mâñuno fryno e cofe, si dee nieri ki i jano prâo mešhanato.

Pešhito cofino edé nder ujna kû ká tepor pak ajr. Prandej pešku nuk ri fort nd' ujo âsud, por kerkon ujno ki ena, pse atý gôn nâ šum ajr to fresko e mot fryno nâ ndeo.

III.

Kah pana e ḍambove, peškito jano ūum ndnerš. Disá kan dêri mbo dy e tre rešta ḍambe; ḍambe gjêmša e ḍambo lojso ki ḍuheno e bimo kûr myło gojeno peškn. Disá jano pá ḍambe krejt, o disá e kan gojeno mbnâs me rešta ḍambeš.

Do to jêno hneso fort gná koto peški ki kan gjíp kato ḍambe. E ne se nškeheno?

Set fiifena dynhoheto mi furo peškit, o do jena te mohaj per binde, si ká 'j hero i kapino deto metru gjata. Peškito lošojno ńi morio voeš, e pobeto se ťihena. Ndo j rôd peškut i lošon voeto me mi e me mljuj. Gjíp ajò ḍanloe peškut ki del prel nsó voeš, nuk gîn nd' nja več se puk krymba e kandoftu e do bîmo njen: kurgjia te jnoš, me mbêjtu gjíp ato pegal; prandej ju duheto me kangoro sokí šojno.

Peška i mad ka to vegolino tuj o grîa, me nbê ḍambo si gerhano, eštna e luke e pola fatcint ši i rau ngoja. Dit' e nato, pá grão e pá prûno, gurjeo šoki šojno. nk sá no mbretulo t' njnave kû lufto pá dua. — Por nuk á lufto kote me kito furet ûnsêlo; á lufto me rano gjál, o pá të peškito t' kišno me pese n-kim e kišino me dalo faret.

IV.

Me mênduc se gjíp ató miljuj frýno ki sholmo neper njo i kû krisc i madi Zot por nevojo te nierit! Oh duštanio e pá mâse o te mdit Zot, ki i da nierit me zotnue jo več fokena, por ofó gjíp ška ká toka na vôdi, prel zogve ki tuj kaduc permâlcen, fluturojno per havao, o dêri te peškito te pá goja, ki livrojno no fund te dótit? Peškita jano fort te vjoftenue por nó peo na apino ńi nškim to miro e te pá merzlo nó mi te vet gjíp ndnerš. Gjind sá nji, bregut te dótit e nder iéna, nškebeno več me peško. Por ḍajerino ofó tjera dobio prei peškut.

Me pare o leskoru te disive bûheto ńi furo zadeft; tjerove ju mebeto šika notare e bûheto me te ńi furo ńitoset (korišit); prei do tjerove dzoreno bârna e voj; o šât so zâ sidomoe voji i merlucit.

V.

Prei dəbləsə tə madə tə peškat, nieri ā niədə gjəmonə nə getə si nə i dzənə mā niro. Mā ə šənə dzəhenə nə rrē, nə košunə ə nə grep.

Bregut tə dətit, ə, kā 'j hero, edə bregut tə lumnavə, bājnə si ti vaja tə mat nə garā (dəl ane), i šesinə nbrēndə peškitə ə i dzənə nə koš, nə tarfurk hekurit, nə šilzə, i vrasinə nə paikə, ə dēri i kupinə nə dorə. Nə dishi vēndə peškə i mat ki dzəheto šət ftēni nā i parə i vēndit. Olundə tə miratə ə tə pasmilt' ə vet də tə ja dhə zarzavə ki dzən ə šet. Norvegji fitən prei peškut perubi tre miljuj fjorinta nə vjetə. Kā vēndə n' Amerik ki nə peşk fitojnə treleto miljuj.

Gjetti i Londonit nə vēdi ha per gjə vjetə 4ma miljuj peşk gjə ndnerə, ə ndj ə hekurit ə Inglizit škarkon krye vjetet pak gjə mangut se ti kind miljuj kilə peşk.

VI.

Pə a s' ərənə se, tai i gjə ə tai i hangerə kalə fort, s' kā nə mbetə mā peşk nə dēt ə ndēr njəna tjetrə? Keto rrəik ə prenə ti fazet peškə vetə, ki šumdhetə gjā prūə tai lojnə, si janə, miljuj vecə.

Mbə tjetrə ana edə nieri mūndohetə nə ja getə nə ndyrenə nos ta pakohenə peškitə, vihenə nə kēlēj ə ndēr lumə. Kej ə mirə per peşk, nos nə i šitə faret, ūšt nos nə turbullue njinə, nos nə ə šnrtə nə sēndə tə vrašənə, si nə janə farə: lpušet ə ballkot; m' u ruajtə prei ntynə vēndevə kā vihə peškitə nə lokə vsetə, nos nə gjə nə kohə ki šihenə, nos nə gjə nə retə teper tə špeštə sə kitenə faret edə peškit' ə vecelə. Vēndə vēndə bājnə də vijə ə banarə, kā 'j hero edə tə nalij fort, nə kələ peškitə vsetə ə m' u fitə nā miro. Kā vija peškut edə per dimen, nos tə hjəkinə kəš prei tə ftofitə.

Tə dublašenə fort janə bunaretə tə shastšenə, də nə janə də gasa ki vēhenə pət škalə nbə škalə, ndui nə tjetrinə, nə škrə ajə tai ə prei peşk t' epet dēri nə fund.

Nder kota pasa kiteta fara o peškut godita postafat, e lëheta dëri sá to čilino hercakota. Sə parit nbaheno nb' ató pusa kú kan ëila, e mandej këbëheno nə pusa mã tə madhaj e mã tə kpela, m' u rita mëro e me škue mbara. Dobio tə made ká nieri prei koti knjdesit me ëtue peškita me fara tə gučuene; pse štihena nə pano gjp atà miljaj voeš ki, me i lino škret, klëte me i mãno rjofa e me i trota.

VII.

Kúr vjen koha me lëne voeta, peškita lëno fundin' e njit e kerkojnə vëndə tə ceka, afer brigove kú tə ju duketə vëndi mã i mëro per tà. Do pešk per keto arsye dalina peir dëtit e prei likëjve e mëdhaj bunaka; e ká 'j here nak pritojnə me bão rugo ëam. Por ká ofé asé ki pret lumanš dalino nə dét, e hino nder likëj.

Kúr nisena per keto rugo, škojno me šunica tə made e šeštohena si pýka; dahena dyo čunaš maškuj e fëmna, e here prijno maškujta, here fëmnata. E ne kaš tuj škoja, ki gja si pret.

VIII.

Peškita ofé pse nak jana tə škapta, nak jana as krejt tə pá mëdhaj vedt. Nofina anomikt' e vet; kujtohena per prita ki ju vëu kuš; dina me zgjedə vëndeta mã tə rojšame e ka ju dol ate hangera; i vijan šój kohaso kúr ju kiteta kaeja; mãdhaj vedt dëri kumbasana e fiskulina, ki i jotvet ne hangera; vëna ofé ata pritat' e vetu e gnejnə nještrišt. Dina me i dalə tə vëtiroso e me i iko rezikat; jotojnə baškarišt; i ndihojnə šoki šojt e i dušina zot šëni tjetarit. Nu ká ti pešk ak' kopil, ki kúr šet' ndo 'j mizə o ndo 'j kandetə ki sioleta pá frigo nqer bina njen, šet kryeta jašta, e i hëun njo prei gojet ki t' u bãn kúl; mizə zeza, me krahə lagta s' mendeta me fluturue o bje nd' njo. Atohero peška i ri gjdi e met e o ha.

119. Krapi.

Edé pse ĝiuĝja ja naĩfino ẽmondno per to koĩ, krapi nuk ãšt ñi peĩk n' u šao. Eni, prá, e veĩgonje niro. Kitui no fuše dijono t' uoj, da keni dušno pernubí peĩl. Šõñoni per fil e per põ ĝih gyntyrot' e tija. Sá krsho kú? a jano to tano te noŧaj sõ ñẽni tjetori? Si ju ĵono por kah vẽndi kù jano? KoKytui leskorat' e paret' e tija. Si i kú? Kû jano verzabo? Kû ũ kapaku i tyno? Kû e kú šõono nõtaro?

E atò fe, ki kú vẽndo gojono undoj e kondoĩ. a i ilfsú? ju ĵono mustuka.

A ja ilfsú bojono? Perzypri ãšt so bojo t' ulfsãt, e nus tõ sé i vérdo; krakto i ká perlye si mo boje drundoĩle.

Krap šum del nder ujua t' ona; ki 'j hero dušno krop te naŧaj fort; mundeto me e kapo 1 u gjato, e me ardo rándo lõ eko. Mišino e ká to kundešem e zuk i šuheto. Por i ujerí krap ká unamik šum: i gindino fort lundervzato, pëeato, mito, doĝlokato, patato, e déri atò kylieto, bretkocato. Nder peĩk i vẽheto na špino zidonoš mbolyšã.

I k' šudo me ndẽje nder kenefa, e na lišëj te enka, kaltšao, ki ju bje dieli niro, e ki imo bár šum mbrẽnda, o nder šumna ki ecino kndál.

Uzšeheto me bino njoca, me lym te zi, Šnja krymba, gungaĉa bretkocaš. Kár e mbéjno nder bunaro, i šesino eš kerfolu te ziono, buk e pleh deleš, pse ká mbrũsuto krymba šum. A e ilfsú dsren' e Žetit, me kaka gão nãkim nãuheto ky faro peškat, ki i vion nierit kaĩ fort. — Kropta ĝuhono me šet o kaĩ, me kofina e me grĝpa, ki ju vẽno krymba, grinca nãšt, bizi to zlono e pẽno to pãta.

Kár mbaheno kropto nder bunaro, atá, ki ja gjájno mã niro, štrojno do trina dy perũko nẽ uje, pse ãšteto mã mbo farn e peškat e nuk škon danc. Krapẽ mbe ũi vjeto mundeto me bũe ĝušto šind nẽ vse.

120. Trofta.

Trofta ñ ñi peŝk me nám; i gjeŝ ká pak krupit, por ja kalon fort me miŝ. Ká do hocka tumbulake to kuke e to murmo, e škon kater poŝarho gjato; por dišá hero ginaleno trofta edé ná to noŝka. Ká ñi vrap me to ñudito; me ali špejtim škon neper ujo, sá pá prito e pá kujtue koren náje škamlit kah hje uji.

Šum trofta šot likiaš i Škoderosaj por to ndra me nám jano troftat' e Malcisa, hje fjala, troftat' e Kirit e to Lumit to Šalosa. Kuk i lulamem ášt miši i soja, sá, vendo vendo perjašta, i bán 2 ferinda e perše óku.

121. Mbalyši.

Trupin' e há šulak e ta ngjatuna; e ká j hero ginóeno mbalyša ? so gjato e ki vlao ká 20 o̧sa. Ká ñi boja to syknua, e porsypri šat i blérto nyluna e nen te sharšek.

Mbalyši á mora e peŝkve t' njit t' ambel; há dnuba te rebto e šat perpoe fort.

Gnia sá šúzo gja ad' uja; ha gjarpij e mi, e ká j hero kapo e ngryhe ad' aja sos pulaš, riha e pata; e kuk i rebto e hoes áš sá-nuk kurson se nierina e baktiona, ki ta dalino neper uja ká šilon aj. Kabkzojna se ñi mušk nua me pja uja nba ñi liko, kur t' i koeij ñi mbolyš e t' a kapi na turi, na luzo to peštorna. Mušku u trémb e ihu me to špejta, e tai koeve me vrap ne hreg, nuer šókasa edé mbalyšino e t' a hod na toka ferg, kú e priti mandej si duhoj i zoti i muškut.

Mbalyši nton šum vjet. Motit i vúese no bišt ñi mbalyšit ñi rep arit e o šitue mbo ñi bonkr afer Mannheim-it, ki áš ñi gytet i Almanzesa.

Na vjeto 1497 e dzšeno nto mbalyš, e mbo rep arit kondote: Une jam nä i pari gosk, ki ká šito kotú me duer to veta Frideriku i II. me 5 te Tetorit ao 1226.

Sá vied šite aj mbalyš?

122. Levreku.

Ča ši tjoter pešk to miro. Per loja, persypri šit i syhuno, si no to ljerno šaš e i karlo rgant neu bark.

Ša e grin pešklo tjero, ali sá i kú mbeto ómoni peša ujk.

Per lo to hüno sá to dueno; se, tul hangero, mújso e del ši kašat' e miro per šatá, ši e blíjso, e šilin i nuš per si e sá hregnso, ši i dušno. Toš ki arla réudi i jnoj! Kožyrnje šund e mája keto faro peškut.

Brzot' e tija a ju šukeno to nošoja sá nóna tjotere?

Ča jano šatá grupa mbas krójet?

Ča jano kapakot' e tyno?

Kú jano verzato? Si jano? Ška vijna?

Kú hína uji? Pse hína? Kuh det?

Pse čil' e myho pi pešk kapakot, e pse here i hago, here i šuda gropato e verzave? Si eca lavreku? Sá kraho ká e kú i ki?

Levreku džíheto no grep e ne set. Por nuk džíheto fort lótas. Me e dzina ne grep, hídeto e perplasoha, e tui a perplaso, hapa hína, ši i ká hão grepi e šum here pótsa. Dišá here peškatari i ngrito zgreho fetino so brog: por maudej šudítero kuh šof se nak ki ģio mbrinda: levreku ká lío e ká nášo ujno.

123. Ńula.

Trupin' o ki to gjato e šulak, sá me dua ti gurgon; lokuvena e ká ščtsa e persypri ú ši no loja t' ulinit e nen té zverčuke. Mi to šunon' o herdo e kapa I se gjato.

Ginďebo fort nder koseta e nder lumna, ká kisin prei šétit. Miši i šalaso šit i miro fort. No Škoďero džíheno ńula šum, ši i ģájno e i nisina perjašta.

124. Ķefuli.

Ķefuli šit ši pešk ši ginďeto fort nder né. Ritoto dyo pelanbe e jo. Persypri šit i ljerno e nén té zbardhuk. Ká

do viasa to murmo per se gjatito, mâ to špešta no špino se no bark. Nuk kâ ḍambo; gjûhenə e kâ t' aêpera ki gjoli gotišto. Kâ miš to miro; por sidomos naškomiš' e tija jaso t' ḍndošoma. Me voc to kefutit bâhena no Škoḍero putargo šum, e i ḍojno edê me i šita nder šêna tjera.

125. Šojoza.

Âšt âi ţešk špatuk e i ţasuna si kuloš, me sŷ nâo šêno ûna, mâ to šumen' e heroso mbo âno to ḍja]rto, me goje tərþuer. Dambeto i kâ to vorcto, to vocort edê loškornto e pa reto; perkyeti kâ do lacka si te vêrđa, e no fund âšt mâ e čilto. Nə krye kâ ûa gješto o štato þepa to gjaţo; e dîsi hero bâheta dêri pêsembelšta okoš. Ki gîþ zonə no fund se nuk kâ šika notare; e kur eca, eca tərþuer me tê ḍy sŷta porpjeta. Lokuren' e kâ to lmuela e ŝeitoca, e no koflx kâ âi krah, ki i del ši kâ jano sŷta.

126. Blini.

Ni ţešk te kândošem si klinina, â vêtir me e ţeto nder vonde t' una. Mîš i ti i ûona e i krypano no šolina nuk e kâ šolina. Blini dîfeto piko so parit nder ţešk tjero prə tərinit te gjato ki kâ, e gojosa tərþuer nên tê. Gojen' e kâ to vocuto e pi ḍambo; e kâ edê kater mestalia, ki i vioreso nen tê, e i vijnə per to prekuna. Per se gjatito kâ pêsa ŝešta puḥš astit, e lakuren' e kâ to ugrupta, si kokalize. S' kâ več se kâ ţ ḍeta nder verzn; e no bâšt mâjen' e epera e kâ mâ te gjato se to poštorena. Â i barša si tamboli, e veš no špino i surta e si no te ţjerna.

Blini gîndeto nder gîþ dêtna e no vôra čitoto edê neşor lamna, kâ kôn no čila; e poštit' e voţolo si to âlina, kpojno no dêt. Blini nuk âšt hnes fort e nuk šano kurgôa; no fund t' ujit gên krymba, buhoveca, to mbetuna štâzoš e bimoš to škatorûema. Afer Škoḍeret guheta bît ûum e i mad. Me voc to ti bâhena putarga, ki lypano fort.

127. Lojba.

Àšt ńi peśk nder mà te maŋaj, ki ŧine nd' ujo t' ambel; aš sá ká 'j here i kalon 2 m per sa gjatìta e škon dèrì mbo 200 oke e portë. Kryeta e ká to maŋ, špatuk e ta lmneta, me ðambo gjëmoña. Ne buzo t' opera ká dy mustaka te gjatë fort, e ne buzo ta poštera kater mustaka mà ta vogela. Peškita tjera ŧëhena ká 'j here e kujtojna se mustakat' e lojboso jane krymba; i avitemo me i kapa; per lojba kapo gojen' e i perpìa.

Lojba ká ńi boje te nurno pervypri me do ŧicka ta zeza, e nen të à si zburduke. Miëno e ká te burda, te mëjm, t' ambel e dìsi t' ànduëem; por vëš peśku i rí kaluto, edò pse dono me jano se nak àšt fort i šandošto miši i tì.

128. Tuni.

Tuni àšt ńi peśk dëšit i mad sà, dìsi here, i ká 300 oke miš e à gjata dy metra e gysa. Špinen' e ká to zezo e si ne te pjerna, e burkuno te rgjanta e piku pika. Miši i tuat àšt fort i šiëem, por čarteta me špejt. Mà te šemena, e reğino e e kreno nder kutija. Ginëeto šum te dèt Adriatik.

129. Njeguła e poŕoni.

Ši njegul' e turbul' kadàl e lèto
Peci bregua t' ujit tu' a ńit' perpjeto,
Poŕonin' e vocer, ki gošt' u niste
Mañët kestiste.

Per ajr t' kuluemun kùr njeguła mboŕini
Nè mèje t' koderas', ke djelì e škrini;
Por poŕoni i poštar, škamn tui kito
I lum šetita.

O djal' nalcinea' pà pas' fakio,
Mos kap, špot' njeguła, se s' kë dobio.
Mbàja, pot' poŕoni, neper poštonano
Se gëa ftìno.

130. Krymbi i mandašit.

Na vjeto 555 dy kaloǵeros ta Ša Vasaso erdne no Konstaxtinopul, hîne te mbreti Justinianni e i þano: „Na vîno prei Serindet, ši âšt ai ǵytet i dent t' Indit. Atjò kena pao si mbájšine ai krymb, ši dzieroto prei sî ajo pelhuro e šenlitošene, e fërta e e hala, ši katû šitero sá ari. N urdanofto Maðuija e jote, na jena atà ši mundena ne e prûe mbi koto ano, ndor atò vonde ši kan nâada, se gepi i mandit ište ušlimi i atyne krymbave; né, kà to na lypíš, na ke gâdi."

Mbretit ta holo ja preu mëndja me 'j hero se dobia e made do te delte kojo puno per vonde ta tija; pranôej i nuer me to miro kaloǵerata, i he'doj per hajâes, ši kišio per atolé to vet, e ju rrá parasio me škue prep no dé t' Indit, e prei andej ne prûe keta mél ta ri. Kaloǵerata u hâne na šênd, e me kolajo me i vjito vonâit to vet, u nisao per dé t' Indit, e atjo u vûeno ne dziano ǵip se si panoluj ajò pelhuro ak e kukuro, ši i þano mondaš; e ne e mbrenn mbašolno škrev' e atyne krymbave me e prûe no Evropo. Por n' u dâktue se e liti keš farvu' e mondašit jašta dent t' Indit, i škote kryeto; gjo vëndasito došino me e mbájto vet per vëdi, e nas me e pasa tjeter kuš. Ška škrev' e hâne atahere kaloǵerat' e škajto? Špuno tinas škopijt' e vet fund e mâjo e i mbušne, si dzôšino, me faro mondašit, e kadal kadâl me skop no dora, si ǵjmona, u nisne prei andej e i kalnene kâfijta. Mbasé patne hîo disá mrej rugo, tui hjeko zi sá s' pohets, mberrine no Konstantinopul. Škruno prep te mbreti, i kaldzene ato faro, ši kište prito me ǵip dšir te zémerso; ja dano bûlîve e i mbrenne si ôilino e si ritino atò krymba. Justinianni i zdérej fort e ju fali dantîa ium, e u konak se, pás te mret ši i kište hîo popušit te vet, tui i dano kanuno m' u mnêne e ši âšt n' êmen te ti, ai tjetero te miro po ju hâte, mos me i hîno me dale porjašta parja e tyne me hîno mondaš.

Ká pak ká pak mondaši u hap neper ǵip Evropo te Jugaso; por korkund nuk lulzoj sá n' Italîe te mjesone, no

Piemonte, na Lombardio, na Tirol to jagosa e nder vëndë te Venedikut; prandej atŷ mëndi u bë ñi nder më të parit begatia të vëndit.

Na to gjë i dofina krymbat' e mondshit. E kush e' i ká pas me ëlla atë krymba, kúr dzheta motit, e m' u lëne me ní mba gjep të mëndit, ki ju ështrheta permbi trima të ztradzosa?

131. Bleta.

Na prendovëra kúr zhdeta motit e ëllzo luleta, dalina bletata tuj rane nder livadhe e zeper lopatije.

T' a mátëme mbrapa me sŷ ásht. Fluturon andej e kandej, e mbusandej uleta permbi ti lule, e ket krydhe e gjysen' e ztatit ta zëmers të saje. Sha bën nëntë. Me jánë, ki ásht si me këmbë shjapi i saje, pëse luleta, spuprisë ata pluhunin' e vëred ki kan, e ju ñet kambove të mbrame. Ehn na dy, na tri, na kater lule, pëse e met pluhur; mbasandej tuj e vrap shkon te zgoja me ëse ta ká mbledhë. Ata here hën e gjumë; godits fshojta e ket mbundzhe njaltem ki ká punue me lule ki pat pisë. Me ni bletata hijnë e dalin, shojnë me kerkue lang e pluhun bulezh, kpejnë, godisën fshej e vën njalta.

Me i pas, s' ká si báheta pasa ni me rëndi: asnjëna s' agatshon tjetrën, gjë e cila i lakon vëndinë shkon; jetojnë bashkarisht; godisin épiena, e shjna; hinë me rucjta; i ndigjojnë e i serbojnë me dashtnie amzen. Anu ásht krajlica e të gjithve, e prei ímzen, ki ká me vëdi, sundon pá mëndi gjë nte rob.

Anu ásht má e madhja e gjë bletave. Ajo vetuna bën vocia, e ne pak jave bën gjithi 30.000 vet: prei andej dalina bletata.

T' a kalyrima per sëri më ngjat të bleta. Ke átë, ki paskí doka, E shkreta!

Lugjti ëra ti gërsh, i ma gëmbi e o mbyti.

Paleh, prá! Shatina e paska trijat, do me jana, paska: kryeta, krahnori e vipeta. Kotá tre kunna kërkan dhe átë prei tjetri me ká 'j ta hole ndermjet. Paska gjatë kamba; kah ana e bálit paska dy fo si brina; bet kollzit i dalkan

dy kraha; e no koḱyra mà hoža, daskun kator kraha, dy to moſnj e dy to voǵela nen to moláta. Ši t' ima i paska ſletat' e krahve! Parzmi i bletave ſišt i kulmo; štatí i murmo.

Me e koḱyra bletmo negor imaḱyra (nierosscopio), duketa e ſehta e e vëtiro. Statin' e kà plot me kyno to ngruſhta; kambot' i kũ t' armatiosso me ſojza e bruſoza: me tá bleta škundo gluhunin' e buleve e e mbeledha.

Bleta kà per mbrapa ũi vegelo ſéreo fort, ſimſtro, ki ja ſot atyne ki e gergasina, edó zàrrit. Kür ſéro, leon mbresda ũi lang djegteo, ki šhton vaſtenas kjeta nisi, e dima ngjato bukur šum.

Fomáta, ki škoſno e gergasina bletatà te xgojta, i dzëa bleta e aḱ fort i ha kà j' këro, sà bleso to lig.

Bletato jano to ji prifnoſone per puna, e me mbeledà ška kan nevoſo per mot to vëtir: to dzëna edé na prei tyne urtën', šestra' e ynáca, e'mona e rojen' e gũso.

132. *Luãni e dragoni.*

Mbas ši luftat ši hũ
Po mëſ rrojen' me škue n' spíz;
Kür prei zjernit ſof se škrio
Ište ſpíja e s' kïš nabet' gíz.

Rin e kyre e nuk lotua,
As z' bën dasmë as z' bën zukám;
Vël kato fjal' i ja si trim:
Kosa ſuḱion' e kojà no mbaston.

133. Arči.

Né na škon mõndja se pëmeto i kena vûe per vëdi; por no do vjet arči hûheta aj veto zot gũojet. Dalino no kaḱ šumico sá no perkulo gembat' e pëmove. E atuhera i kà mafo óra e zeza gëmata. Nuk lãna ǵeſ mbo ta pá griža; e

pá n mbuko teto dit, pënoto dájno žyt, pá fso ǧepit, si mo kóso no piko to dimenit. Per sto vjeto, puna e pénove kâ mbarue, pse pénose i škon ǧíp undyra me šito ǧeþ to ria, ki s' mund to bájno pá ta. Mbas ni javet, o dya, ki kan ðfryo mëro mbo pëno, tui i ðoliro ǧeþto, sá kan ǧeto, fómenat' e atčove hijno no dé na 'j polumo kþélo, e filoþue me laúno mbo dyo o tri vónde kâ dymbdeto o ðëri mbâ trifato voe: mbasandej cofina. Mbas kater a ǧašto javoš voeto kan čilo e filoþo e fivrojno do krymba, ki ašlobeno me tája kómai e škojno tuj špae tokeno mbo kater anato.

Na vjeto hijno nâ kþélto no toka, e fina fjeta, ðëri ta filojna me dzeo tokeno dieli i prëndóvëroso, e m' n ñalo bimo. Ato hero ja nisino damit per so ri e ja ngjasina tri o kater vjet. Bálku i nëfëm mundoheto ǧíp seel me i šito faret koto krymba; i vjen udro, se, kúr pen tokena me parmëndo, i vëhena mbrapa sófato tui kokata neper vija; sófat' e škreta škojna tui mbaloda ñasë krymbaš. Si ta dalino to katertena vëro, krymbato báhona fiatura; e na prëndóvëro mbrapa kan mbarne so fitrato, e dalina e ñetëino mbo gjano to do anazave to mofsa.

Korfxino e ǧyratyreto fjera, so gurit i ká to buta e si to zbëla; por ne ta špejto forcohena, e mañino boja. Ç' no Ernet aši filon e lën birat' e tokosa, por nuk del mbalsafako perpara se me i dalo ašklaš, ñatjë kah mbarimi i Prillit, o na fílin to Májit. Disá, ki s' kan hio fort kþélo no toka, dalina buno dent kþé so dimen; por fyšaroto juno agudo teper e cofina ðjet e so ftofita. Por sá do nuk škojno pá zë; gazetato fina gódi me i škrue si ñi sénd ger bindo. Mandyra nâ e mirë me i šito faret ašáto, ki fiaturójno, áft me i škunda pënoto nádje heret, kúr alá ašáto juna agrio prei vozeta; me i mbaloda mandej mbaro, me i šílo mbo ñi grupo e me i pervalue me nja to dzéto. Ǧíp kuš ká fso buzájet, i ri e plak, to pasun' e to pá puenue do to mbudoheno me i šito faret koto kandeta dantera.

134. Kacaleci.

Kacalecuto jano šum nđnecš, por ki šifeto nš šort nder vende s' ezu, š kacaleci i ƒjeru, e nš i nndi no ginlo to vet. Máje kreoso kš dš zbalojo si ńi škut, e anđej i đalino si dyo brõna to hola e to gjuta.

Atà sỹo to nnšaj e ajo goỹo e hupto sá 'j fušo, ank i spino hšešku por to vertsto kacaleit. Štati i tš mbaron no ńi bark to nndi per so tepernit, e vasš nandej nho ńi ƒep. Kacaleci lot e lakundsto si tu lypš. Mándsto me ngỹo, m' u kacavjoře, me ƒuturue, me koeye, e, kšr š nevoja, nlš me bũo not. Pše dyo kandove to mbraca, aš to gjuta e ki i vyejno me koeye, kacaleci kš ollš kater kumbe tjera me do kƒetore ki i ndimojno m' u kapo e m' u šfitu kš dos. Me kanbe to mbraca nšndsto me koeye aš lerg ki kaf ńi gũo e gjš tjetero, pše gloštit, s' nõnd t' i hõjno bil. Me nšjte kúl, me nto štut e fakio ll kš, m' u hjeda sá šiffsto kacaleci, kšite me vojto nho 'j suhuto lerg. Pše to gipšve, kacaleci kš dy kraho ki s' nõnd to ja šajna kuš per to vogola.

Kš ndertimi i štetit, kacaleci ank kš šok kerkũnd. Do kandoraje ll šfeno me šumice fugeso e neper fušo, jano, si me ƒano, šgati i kotš koubit.

135. Búlku.

Kšr ndjerrt' e štšzeto jano đekuno no guna, e več kukavesat' e lakarikšto ƒuturojno zeper teř to nntesa, ndiheta špeš nder šgjja katundarš zõnd i hola e perškues i ńi gũoso to gũlo. Tỹ njeft t' u do zõnsara me kõno me o đito š' faro gỹjet ššt ajò, e me e pao ngjat. Por e zeza ššt se kojo gũe ruheto fort, e pak sá me ju avita, lên zšzõn' me 'j hero. Por ke nb' nšo hũro ufer voteroso, e, ne to punojno sỹto, kokyre si ššt. I gjet brunujve; bojen' e kš si ne to vêrš, me dye fle to gjuta perparu, e dyo kyme te hšti. Kaj ššt búlku. Kš per brìa dy kraho lakuret, to mylto, e ki seõšo nho dy ƒepa; kotó kraho jano šúto me dy kraho tjero aštit, gjuto sá

ĝŷsa o tyse. Kota kruho i vĩjno muškulit me hão ata gŝ ĩa ndiheto, Eđê pse na nuk e mãrimo veŝt keto zã to merzilẽsmo, si ĵ here ĵ here, šokata o mãrina veŝt. Dĩtena helkito fĩjna nder hira to veta, afer veterave e afer fušave, e no paso sẽ, afer magjesa.

Kãr flasi n' u ete, ju del gjuhã e ngasẽn' o fshtarojna andej e kandej, tui štĩ kryeto nãa gĩj sẽ hasma to hasina. Me i thanjs hulkita, duheta me nxjs gĩj hirat o murit afer vetervese e afer mangas. Por nder špija to nãra o ĩa kokyrisa pastrisna, pak se gindena, pse dalina veta.

136. Ponegolato.

Ponegolato jano do šuhatvesa punature sã bletato. Nen dê godisina špijato ku fisa veta e fisina zogato. Gĩj e cila špi: kã tri fara ponegolaŝ: argatet, mašhujto e fĩmsanta. Argatet o punotoreto nak kan kruho, e tina tui punue pã prĩs; maškuli e fĩmsna jano me kruho. Rodi i ponegolave, ki šifeto mã fort nder nê, šãt ponegolo o pjilsen.

Kajó ponegolo godito ẽrden e vet me halja šetinaŝ (me fo gefsẽ pĩset) me krande, me gandže luleŝ, e kosõ fara tẽsa. Pred asajo ẽrdese dalnen e sperdaheno fugisa sã uji ka škojn' e vina ponegolato per puso to veta. Ne Gušt dalina mašklejto e fĩmsnato me kruho e fshtarojno andej e kandej; por nes to špejto hisno na tokõ. Fĩmsna lešon mbasandej veseta ndo vend mã to jano lĩ kun ne špia. Atỹ šilina do kryesha to barda, pã kumba; e punotoreta ju fiso gãdi mos ne i lãna pã hargese. Gindja gahim šuftojno se ñikerõ jano veet' e ponegolave, e i mbaledina per zoj kandõjse. Punotoreto kun edê kujdesin' e zogave to vogola; i kapino e i špjino no dieŝ špeŝ, e mbasandej i štĩjno mbrẽnde kãr šotina se šãt tui rue ši. M' u nêalo me škjue ũi biro ponegolaŝ čuditeŝ tui pã kujdesin' e punise o to mbarot' e kotyse bubotesave. Mo i rue ndo ĵ ponegolase me bájto šĩ baro teper to rãsalo e dão grinota grĩnca, o škon e peret šelleto ne o ndinue. Puna o tyse mã e madja šãt ne bájto lãndã per godiã, e

no mbaləđa uškinăn' e vet, ăi no þaro; mîro, bubečeca tjera, kokeťa e laňe hînoš. Por nuk â gjë ajo fjala, ki þona, se þonegolatə bâjnə ghdi bukenə por dînonə; pse dînonina e škojnə nen dë kþëlə mbə ňi faro gunit. Þonegolatə kan ňi þinþ «ňi škozə ne ňi lung djegə mbrëndə, e i vjen ňi ár' e fortə, ki þona þarm þonegolet. Ky þarm vian per mjekîə e bâhetə ne të spirtja i þonegolesə. Kâr merenə ndo 'j gyntyrə ştatit, dobiə te madə bîn ňi bâj ki kan këmə valne mbrëndə žërdə þonegolaš. Por ne bâə a ne dzîno þonegolatə nder kopëtije, bâjnə dam.

Hera herə mbesnhenə ka mbahenə drîþnata; e atə herə á vëtirə ne i dzietə prei zadoj. Ká þonegola ki rînə nopër pëmə te kraňuenə, e atý ăllinə dërdə e trenna. Ká aší ki rînə ndo dë nder kopëtije, si ăšt þonegola e zezə. Ká ne e mbram do þonegola te kulbe ki rînə nen gur, nder kalamə e nder murə. Kajo fuzə þonegolet ká ňi þinþ ki mbndetə ne þâro bukur mirə ne të.

137. Kandəŕa tjerə.

Me ðeta te kandəŕavet škojnə dë dëdëšibojatə, kongolatə, fluturatə, mîza, zokþâ, mušlaja etj. Katá te gjþ kan gjak te kurdə e te fortə, e štatinə trijaš: ne kryt, kofîn e vijə e burk.

Kandəŕatə, kûr mbarojnə se rëtmitə, ceinə ne gaštə kuntə, e no kryt ja dalinə dyt flə si krisna, ka 'j korə te gjata fort, e gješ kan ellî kraha.

Pëmə.

138. Pëmətə.

„Babo, a po del sot ne në ne kopëtə?“ i þonə foňjə. „Sá fort na k'kzdə me dalə m' u špîə ne kopëtə! Ngusinə, kocojnə, losînə; e kûr kuldzon ti ndo 'j sônë, e na ždrivîtə

nde ʼj pena, ulena e fino no kùr, e ta udigjoĝno pé naĵe frŷno." Baba ju paregoĝi: „Vëaja mëndena mire školesa, fini urta ĝiļ javena no špia, e per ĝiļ ta diele, kùr ta zbutesa moti, kam me ďala ne ji na kopëta, mbassi ta ruharojna šerbimat' e kišesa, e kam me ju mbesne nde ʼj sënd.

Fonĵja i udigjuena babasa, ki s' pat ča n' u ankue per ta, u bâne te mira, t' urta, ta ďamna mbas kandimit; prandej eďë baba ju udëj na fjala. Si hisne na kopëta, ju þoto i juti: „Vemis, udigjoni tej; a šifni kuĵ reþ e reþ? Gipška mangulen prei toket e nat' uškim prei naje e prei ajrit, i þona bîna. Þona se ni bina âšt ĝiļa, pse eďë bina kà nevoja per uškim e ftohta. Pjesesa se binesa ki hâna na dë e kapeta per të, i þona fuĵa e fandxe; kojà þiþa prei toket langesa uškyes. Pjesesa te binesa ki šoheta prei toket e ket Nina, ĝeþ e lule, i þona trup. Geþi âšt ni sënd i novjem per bina. Gaþta kam de biro t' ĵatë, e neper ta þiþina e avulojna de lânde te ĵiŋta e darsesa. Prandej þoheta se kinin nat' frŷma neper ĝeþ, si nat' frŷma zieri ne naškonis te barka. Binesa te trafa, ki šoheta bukur mire prei toket, e kâsa gëmba prei trupit, i þona pëna e lânda. Kà de bina, ki, sa ďalio mbi dë, kesine gëmba, por nuk kam ndej fare trupit: atyne ju þona krandoča. Permëndi tej de krandoča e de pëna nder bina ki kena na kopëta.

Lëci: Kena mjekarato, horonëseto, fermacato drandoëseto, ki þane krandoča; kena eďë meča, darda, kumbula, pješka, zerdelija e kerŝija, ki þane pëna.

Baba. Mohato e darduto kam njedis te zëmëresa do kohora, e prandej ju þona pëna kokaŕina. Pješkato, kerŝijato, zerdelijato kam mbeštuda berþama; e prandej kotyne ju þona pëna me berþama.

Lëci. Po si báheso kotó pëna kak te bukura?

Baba. Me âtë na dë ni kokaŕa e ni fara. Ki kà mbrëmda berþama, del ni bina asi rodit. Fara ki si ni þanë, ki i þona bulo; si prei nadëj ëila bina. Ni pjas' e berþamesa škrihetа e i sep binesa uškimin' e para; e ajëtà prei ni kokaŕesa to vocrra del ni pëm' e mafte. O merokaĵ!

ĝiþ ðija e mještrija e sẽerit nuk mbrẽdeto me hãa ãi fie barit ki del prei toket. Koliyrni prá, o ẽmio, sã i paštoẽem e i ðiẽem ãšt i madi Zot! — Por gẽma, ki hãn prei ẽaret, nuk liðo kokaña to mira; so parit ãšt fort e ogero, e do t' a zbuẽio dorn e nierit.

Lêci. Si há n' a zbuto prí pẽna?

Baba. Bũlku i mira, mer prei ãi pẽnuet ta huto e ki hãn kokaña to mira, ãi pip: ẽãn gẽnbina e pẽnuesa s' egero e ãtje mbrẽnda ato pip, ñašitẽ si po ju kaldzoj mue šitoš. Kasaja gema i juno me fortuna. Mbá vẽnd se me fortune me pipa. bũlku nsẽ balena o zỹpin' e ãi pẽnuesa ta huta, ẽka lavoren' e pẽnuesa s' egero, e ãtja nen lavore ata bula, e pẽna šortoheño ĝiþãi.

Kištũ prei pẽnuš s' egera kan dalo kotõ pẽno kak t' ambola e ta kandẽšone si dini ju veta.

Ne mal e ne gỹze há hasẽa ta madi ĝỹparoš, si ne juno aha, palúe, lisa, plepa, koštẽja, e šuma tjera ki na šesina trẽn' e dobosa per udurina ta špijave, ta barkove, ta kẽtove, ta mãjsve ta špiõa e per almise ĝiþ farõš.

139. Perime, lule e pẽma.

Baba i mser me vẽdi prep ãi tjetero here ẽmioto e i ẽoj na kopšto. Atohero ju ja; Bũnsa, ki no vẽnd ta trupit, kỹ ãi kál ta huta, e mik ðoheto fort prei tokot, i juno bár o barištо; e katũ kusi si ati. Disá bẽrišta nuk ngjasina mã se ỹ vjeto, e atohero rãjo e kál juheto; dišá tjerave ãijto ju ngjasina dye vjet e mã šum, e so prindevẽro lesino per so ti. Ti, mej bio, ki jé kémo sá here na kopšto me nanena t' ande, si e di ška mielima na so kopšta?

Liza. Na mielimo lakana, rigona, pjepona, šerkij, kãsgoj, kastravecа o trangoj, patrilžasa, nẽne, saldta, narãnoz, gesẽ, kepo e lendera.

Baba. Si bũna e vjeršume fort ãšt kortola. Kortolata juno ta kandẽšone e ta mbájsone; kendroño mã fort so prinoto tjera e mã fort so ẽriþi; e gõli kur s' to lãn pá ĝão.

Kuš kà mòud o i vês me kujdes e me šumšes, ank kjek kuš zò per bùk. Kortolato jano dera e Zotit!

Na mšelìma ešè hiza, groša, baļa, šilòra e jjer: kata perìme kan kokaŧu, pàtjeò mbo biŧtaje, o ja ļeno aŧŧù mbaro baļaenije.

Par tuš po škojno no kopàta ta luleve, kù o di se ta k' ànda tỳ. Ç' lule ta bukura ŧilìno so prèndovèra?

Lixn. Čilà vjoleca me ata ère ta mìra, zyrebylàba.

Baba. No vèra na kanakìno drandoŧìleto, zambakoš, gejakrupa, lule vùļe, karaŧìlato. Na vješta šofìma lule mila-niŧ, lule mubage, drandoŧìle e šun tjera. Ke si kà mòudne i madì Zot, per dobìa o per gòzim t' èna, me gìļ kato bima ki dalìne nder kopàtije.

Mollato, durdato, kerošjato, ažnate, pješkato e tjerato na apìno pèma ta šošème. Drùni i katyne prèndove vìon per xjerm e per gadiona; bàjme ešè me ta ŧàkje e ahmòr. Kà do bùno krandòša, ki kešìno kokòra o kalibòsha, ŧi bùheno. Kopàti kà gìļ faro bùreš, ki bùheno. Do i bàno ta vèra e na vjòŧo; do rubène ešè per dimen me gošìta jasmato me ta.

140. Kerŧìja.

Kerŧìja àŧ nder pèma nà ta bukura ki kena, e ènn bera skan fort nèlto. Trupòn' o kà mbolìne me ai lavore ta lucòta, a proi glasnà ket ai ŧèina ta marmo. Gèmbat' e Kerŧòsa mbušèna no prèndovèro per bukurìo me lule ta basìa, ki ŧilìna perpàra se me dalu ļeļta, e dàjne si ai tuba luleš.

Me i kalyro atò lule i šof ta tana mbolìne me bleto, ki mbolešìna mjaltena. Kerŧìja àŧ e para pèma ki pèketo, e prandoj ešè e para. Ki bàjme me šonèt. Kerŧìjato jana tunbubàko, ta kuke, ta vèrŧa e ta zem; o kan mbrènda ai berļano me pale ta šŧò.

141. Gosta.

I nadi Zot i þoto prëndëroso: „Ĉou, špejt e ătroja soforosa blëtoso!"

Mb' ato ăas mbolohato ĉorëija me lule to burda sa s' ńehesa. T' a pasmeno žoheto nâdje blëta, ĉmaron mbë ći lule o þoto me vëdi: „Ĉ' tas i bukur kûsaku: pasakan daŝto me mo ĵito kâfe."

Štjo nbrëndo gjuhoso, þ[j]o e pi.

„Sâ e ambela! Katû žoĉeri kûsaka lir."

I nadi Zot i þoto vëroso: „Ĉou špejt e bânja gjëi soforoso trunĉakut!"

Mb' ato ăas ĉorëija mbalohato ne kukoŕa to kulle to pâ ńehuna.

E trunĉaku: „Sâ miro! katû u huaka pâ mâro: kato jano do kaĵata, ki m' apino gjëroso e ma ĉilăso zăuino."

I nadi Zot i þoto vještoso: „Ško e ăeji soforato, se beš mâ jano ugje to tana."

Atoboto frýa preš maloso ći ŕr' o ftofta o filon bryna. Gojto kukeno e zbuheno, o ûnd mbas tjetorit biano no toka.

Âšt e ditruno se ška kâ dalo preš tokat, no toka do to k]ejno.

Ne o nbranu i nadi Zot i þoto dimonit: „Špejto e mbolo ăa kâ mboto."

E dimoni ĉet boro gîþ kah, si ne ătrue ći mbaloja persypri; e tokeno mbaro o mor gûmi e ilën.

142. Moła.

Kâ moła to buta o mola t' ogoru. Molat' e ogora jano to þarbta ki s' i ha gja; molat' e buta jano t' ambola. ŕâjt' e molaso hupena ŝort no dé; o prundaj moła ngala ŝort e ušlehato mëro. Perubî dé ûšt trupi e gëmbata. Trupi kâ lovaro, drû e þale. Gômbato jano to modaj e to vogela e

dimsmit nuk kan gɵþ. Gëmbato kan bnla o sÿþs. Gɵþto dalïno no prënðovëro e zbukurejno pëmena. Nðer gɵþ mbðëhena zoþto o kondöjno, o höjno ðërðeto. Lulet' e molsco jano si no to kuke. Mbas ðisá ðitë bisno fiezato (gɵþt' o lulevo), o no kupazo to tyno josïno nolat' e vocoþa. Kotà moka škujno ðito per ðito, e no mbarim to vërveo e no vjeßto plkino. Atoboto pëna ðën per bukurïo, si pat dno no Mäj kür iëte plot no luke.

Molato, kür jano pjeko, mholiðen, gor duheto me ja vïe mënðena moe me i mbreto; ðoheno no špïa ader koßa o nðer puso, e fnojno giþ dimzaino, ndeł giþ atá mnej lï s' ká pëno tjera, si me jano kerïija, vïßne, pjeska ßë, dreßa e njetova. Molato oßë štryðino e báheto tï fara vënot me ta.

Moßa prá ßët tï pëm' o vjeßëmo fort. To ja dino per ndöro te naðit Zot.

143. Darða.

Darða oßá njó ßët tï pëno nðer mï to bukuro e mï to modë. Štjßo i ká me ßë šuo o höjno kþëlto no toko e dzäno vënd šom. No toko to mïo darða e leßo trupino ndrejt, ßi báheto i gjat' o i trnßo, o gümbato oßë ská škojno tul o hupo pá prßo. Lovorjo e dardeo, mï to šmacno, ßët o ngrsþto. Kür ßäco prünðovëra, gümbi i darüoo ßet dyo fara bulał; preł mï to maßeo ðalino luleto, prei mï to vogalavo ðalino gɵþto. Per do dit kejó pëno ðën bukurio prei lules, ßi ká; por me to špejto veßeto me gɵþ. Gɵþto i ká to lomseta e to šodrëšemo. Luleto veßkeno kndal kadála; óra maß' gɵþoraf' e tyno, e mäjo bißtiß jeł pëna. Gëmbato perkaleno prei šundeet te pëmave; por kür filojno m' u ßito, šom bisno no toko. Per me škue moti mbaro jesino kokoßa sá münðeto me i mbájto pëna. Ká 'j hero ðaheto me i mbájto no štyla gëmbato moe m' u škyo prei rünßinit te pëmovo.

Darßato kakono te dono, to þáta e to zieno. No ðisá vendo oßë i štryðino, si molato, no bße ßi faco vünet.

Darľata dimenore te bukura i bâjne udhëre tryesen te pasunit, e i apin fitim bâlkut, ki kâ dit me i rit e me i punue.

Mos me pase dam, e me kilue ne tok te mir, darka rron sam; e let pëmn ti kind vjet e mâ teper. M' u jan do dege prei vjetrimit, por te jët trupi shndosh, mundet n' u pertri tai pres gëmbatn mâ te poštero.

Pipnë' e ri, ritenu me 'j her; e per sum vjet mbrapa te konakisn me pëmn.

Edë kojë pëm' e vjeršume na bân dhimbje dašturion' e pušteden' e te nadit Zot.

Metale.

144. Gelkerja.

Guri i gelkeresn gjndet n dë si štroja, si suku e si moloku.

Me štorugnu me gišta gurin' e gelkeresn, s' mundesh me e kpye si kpehetn. bje fjala, dyši; prandej pohet se šat i ngurtn.

Me mâj pehet lëtas; prandej pohetn se ât pcën. Me mâ na dasn ti gur gelkerjet, vjen rândn: ât mâ i rândn se ti copa akuľ kak, o se ak mbsn njo.

Me kotë gur ngrehetn ši furo, i kitetn zjarmi, e guri škon tai u zbutn, tai u lëvun, e met ni faro djegelmit: dishtë bâhetn gelkerja. Gelkerja mandej kitetn nd' nje e i jepn se fiketn; tai pin nje volon e let duhmn zjarmit. Mbasandej štihetn n pun. Me e škrn nd' aje let ti lang te bardn si tambli, e vhen me zbardn mavetn. Gelkerja e fikunn, perzie me run, let lotin, ki punetori vën nder gur me i lidn e me kân mir. Leti, tai ndije jašte, forcohetn e forcon dhe godinn.

145. Mermerə.

Gurvə ki jaxə rədit tə gəlkerəsə ju þaxə gur gəlkerəsə. Ñikəsə ðorót jaxə mermerata ə barda, ə tə sykuna, ə tə vérda, ə tə blerata, ə tə kuk ə tə murmə. Mə i bukuri mermér i barda ášt mermeri i Curruxə; xder tə zez mə i vjefšmi ášt aj ki dxioreta nə Varemə hri llkénit tə Cemoxə. Me mermerə tə bardə bóhenə fuxə tə šcruemə ə figurə nə kanbə (ndíjen); me mermerə tə sykunə ə tə vérdə bóhenə fuxə štrojet, tavolinaxə ə fakjé tjerə naftójet. Nder Kišə tə moša e tə hcišmə refəzatə, krejcatə, štylatə ə šumə škrejta jaxə mermerit.

Alabastri i þještə, ñaj i xə Lórejxə, ášt edé aj gúr gollicrjet. Ášt ñi mermér i fórtə fort, ə ai i perëndritšem; Kišə e šə Pálit, afer Romaxə, ká štyla tə bukura kaš alabastrit. Ká edé ñi tjetər alabastər, tə bardə, tə bubə m' ə punnə, ə bájnə me tə bardila, xəlatja ə šum šikərija. Por nuk á zi ródit nə tə gurtə, ə škəu nə alčin.

Alčini ç gjet fort gušurxə, por nuk ášt čobəu tə gurit tə gəlkerəsə. Me punnə me alčin duhetə nə ə pjekə perpara nə furə. Por alčini, ki štretə tə na, ášt i pjekun.

Edé tangošít, ki škruejnə nə škalə me tə, ášt alčíni.

Alčini čitetə plahun xdə takə tə ftefə ə mbajskə nə i šendošə.

Me i mbélnə nə plahun gollicrjet gylpunatə, geršanatə ə gipíkə ášt hekurit tə lamsin ə tə šndritšem, nuk xdryknen.

146. Krypə.

Krypə ká zi bəjə tə bardə ə žtidášen dixi. Ká ñi šijin tə votinə, ki gipkuš ə šef, ə i þaxə i xelmə. Ky šijin i pelčin kəhəzə, prundej ju kesin krypə hanarə, nə xrdə mə tə mirə. Nə lagəttiə krypə rin, ə nə ə

lita nd' ujo škrýheto aĸ spejt si šekeri na kafe, e bán šoš-neno. Mbo šum vende del proi tuketo ti uji i ńolmo, ki e mbolofina mbo da bazaro, e térina e bin kryps. No šum vende tjera krypena e dzdorina proi ujit to dótit, prandej ká mbeto fjala: e bán no dét e e gína na kryps. Por šum kryps dzdoreto otè proi toket, ke ginduto me šumico sá me báo ká 'j bero male krypet. Kryps e tokoso dšt e barfo e šndritšeno; por šum bero ginduto perzio me dš. Ns zš jano gotinet' e Wioliezkoso na Polonie.

Kryps dšt e nevoješome per to gklot t' mo: ju kitet hneve me I báo to šiokome; miš e pošk krypeno me i rujte. Kryps kisa na puno otè to njoki, me kuhytiso rémeto, me úye, e mbo šum vende tjera. Otè taktina i apino me hangero kryps.

Kreu i tretə.

Ṙuzoɬimi.

147. Ḱieɬa.

Mbï nə́ kapeto ḱiela. Atjə́ nə́ët so ḱiel dəbkzilojnə do drita ki ju þono hyj. Eḱə́ dieli ə́ët ti hýl. Jana mbasandej ɾokoɬuesito, si toka o jonə: o mbas rokul jasavy ɾiolenə ndjekasito. Hüna ə́ët ndjekas i tokənə. Kə́r ə́ifeto dieli o drita e ti, ə́ët dita; kə́r s' ja ɾə́ɾnə drituno nspak ə́ët nata. Kə́r ə́ifenə pra dieli, hara o kyjtə?

Drita e dielit ə́ët o ɾkeldzyeɾənə e to met sytə, aə́ ki nuk á buta. Ki mandetə me ja ngulə sýnə; ɾezotə e dielit dəýjnə tokənə. Drita o hanəə ə́ët e zbétə; hana nuk dəýn tokənə. Dieli e hara nə́ na dukənə si kuloɬa; por jana si gyla. Diedi á i ɾndritə́ɾa si j' hero j' hero. Hana hero duketə e ɾndritə́ɾənə, hero e tə́ɾə́nə; hero mə́ e plotə, hero mə́ e gyntə. Kə́r hana ɾkeldzen krejt i þono hana plotə. Mbas afer pəɾambodetə diə́ ə́retə e i þona han' e rəə. Kə́r nuk ə́ët per gjə́ə endə́ duketə si drapen. Atohero nə kjoftə se á nə tə tə́hunə i þonə e katerta e parə (ɾeroku i parə); nə kjoftə nə t' ahunə, i þonə e katerta e mbranə.

Hyjtə na dukənə si do gaca tə vocetə; por sýnə tə rən ka þana i mədəmi. Prei sə lergat gjə́ɾka duketə mə́ e vegel se á perdrəmənd. Sá hýj jano nə ḱiel veə́ ə́i Zot e di.

148. Dieɬi.

Na e mbájmə ɾietinə per mə́ tə mə́ɾenə drita ki ɾndritə nə ḱiel. ɾezet' e tija ɾndrisinə e dəýjnə tokənə: u agə́ə jetə

itázvo e himove, fiéno e gjokino frytin' e tokoso. Ák lorg prei zeé ášt dieli, zá ne mújte me špraso ši top prei andej, s' kište ne mbofijte gylja te za več mbas gnášto vjet fugo.

Dieli mk šioloto feþ e feþ tokoso, por toka i sioloto fokul dielit. Dieli me ufo to vet, si na dukete zé, šfion kuter anaf e fiebosa, fe me þono to Lémjena, Prendimino, Jugeno, Vérino. E Lemje i þonë dasnjo muso te fiebose, kah šofimo dielino nádje horet. Anoso perkmedra, kah prendon dieli, i þono Prendin. Anoso te fiebose ki šfeto dieli na gjoso t' ufose so vet, i þono Jugo; e anoso perkmedra kosojo i þono Véri. Ç' nádje o dori mbranje šofino dielino, e na dukete se šfion so fiel si fe feþ te nad; atohere ášt dita. N'agim o no t'otuno dieli mk šfeto; e prá edé atohero ášt dita; nasi te zharfito i þono mazg. Mbas prendimit dieli fndrito vende tjero: dieli prá mk skon me tjeto kuf si ftjmo na. Kúr flasimo kesa zakon me þono: léa, fohete dieli; bje, prendon dieli.

149. Rokofojsit' e mljekesito.

Zhardo drita. Dieli i ká kosako njeft dénsto tjero me drita e me te dafto to vet. Po filon per so ri me fndrito dikoto ano toket kú fino na: te mireno fi e bán, e bán pá zé. Toka, e tiaj rokofoesi i þono i del perpara. Atohero maleta flakrojno prei dritoso te ti, e fndrisino me gjf faro bojnak; maleta e zagto dukete se po falena me kata dritamafino e po i kosojno vole. Kúr prendon dieli, ni drit' e zbéto ja fje maleve. Ki ká pak ki pak mbofehemo si per trifim se po nisets dieli.

Kúr mk šofino má dielino del háno e dalino hyjto. Koto fndrisino na fiel dit' e nato, por drita e madho e dielit mk na léa me i pso. Mbas prendimit, déni mbas tjetorit, dalino hyjto per so ri, má paro má te fndrifémito, mandej edé tjeroto, ak sá fiela, kúr á kpiolto, dzidzibon mbo tann anoto.

Toka e rokofojsito tjero me mljekoso to vet, fkojno per nto fugo, ki ju ká šoino i madi Zoé, feþ e feþ dielit.

150. Hâna.

Hâna âët ndjekosi i tokoso. Dieli šadrîto hânen' e ndjekosito tjero, ši šhojno me šeste dihoro.

Hâna i vjen žep tokoso e nhârom gjiriu' e vet kryo 29 ditë o atý pari; hâna drofton mbi në âato dito ši mer prei dielit; e nuk šadrito veš se nd' ato ano, ši âët me fâlo kah dieli. Kûr hâna šadrito gjîpezjt, i þono se âët mbušo hâna o âët hano plote. Por dito pse dito toka o hâna ndrezjno vênd; e ato kero nuk šofino se ndrito veš se kû 'j copo hûno: koha þano ndezimet' e hânoso. Ato koho dito ši nuk šifeto hâna ngak, þona me hâno ndêja; kûr del na te pasno, þona me hâno jnët. Kûr nuk šmbušo hâna edê, o kûr škon tri nlo, þoheto hâna plak. Me kâno fito þona prei kûr bûn hâna o me e dêri sû ta mbušeto; me hâno aos kûr fihon m' a nlo e dêri na mbušin.

Hâna na duketo ši nder kyj më te mašaj, ši þano ne kiel; e prâ âët 30 hera më e vegolo se holên. Hâna na duketo kaš e madhe per kmadra hyjtve tjero pse âët drita më e ngjeto per toka; edê pse i kapo 400,000 kilometra larg tokot.

151. Ta marunit' e hânoso e to dielit.

I.

Natepo kûr jê nd' odo me kandil, me bâo me dzino drîten' e kandilit me šoplako to doroso, doro e' te lên me e pso flaket' e ti. Por šikjê ši hera, pê hjeko doroso, no nâr per kmadra; kê me pso se kâ lâne mbo të ši hie krejt si doro veta. Meheto veët se ajê âët hija e doroso, ši pret drîtano e kandilit o lêon hijen' e vet mb' nto bâl murit. Ftufe doroso, e kâ me to dalo no nâr si ši grušt; hepe, e kê me pso gjîtato; ôe ni glât, do dy, aš gjeta kê me pso no nâr, sâ kê ône. Do me þano se hija kâ gjîpezno gjnsen' e vêrdit ši lêon hijeno.

E me ĩĩtue ndo ’j sónd mjedis asaja hijesa, a kĩti me e dao nãro? Jo kuẽ, pse teẽi i hijesa ja me to pasmitu, e ndoẽta o mbośeko krojt.

II.

Po bûjmo teẽ ñi prova tjetera. Ta ngrehimo ãi pẽ prei hijet, ki ã na mûr, e ẽẽri te kandili, o kâ me na dalo se hija, dera e kandili jano na ñi fil.

E me ẽtỵe dorena nã nadej a kâ me ndẽjo hija nb’ata vênd? Madje jó. Si t’aviteta o te largoheta doru, aviteta o largoheta oẽẽ hija. Me e ĩue o me e nlo dorena, oẽẽ hija ẽkon mbas saja: ẽoheta e uleta. Ngreho prep spágena nbo ĝiẽ keto prova, e kẽ me pas se kẽẽ, doro e drĩto jano nbo ãi pẽ. Luej teẽ kandilino; me e ẽtỵe kandilina nã nadej, edẽ hija largoheta; avibe kandilino e aviteta oẽẽ hija. Eẽẽ kotâ, me ja vûe pénina. Sof se hija ẽẽẽ nbo fil me dor’ e me drita.

Na vênd te dorosa, me daẽto me vûe ñi kokeẽa mola rumbulaka, edẽ hija del rumbulak. E me saajto me dzâna mola voẽ ĝỵaen’ e dritasa, ĝỵsa tjetera kiẽte m’u pas nb’ata ana, e hija e’ kiẽte me kita veẽ ãata copa mola ki pret dritena.

Por a voẽ ãaj grima vênd nlo bâẽ to merit, kû bje hija, neratiseta? Jo, por ĝiẽ kû to ngulis nb’ata fil prei merit e ẽẽri te drita; o me vûe ndo ’j tẽẽa nb’ata fil ta dorasa e ta dritasa, kesi me pas se muk ẽifeta.

III.

Teẽ to dalina ñi hera na kopẽta. Ãẽt ãi mbasdite véret me nâna. Por ãẽt pak teper ẽzẽta. T’i rasena prá ãasaja péma, e ta fima nen hie ta saja! Bukura! Ke per toka hija e pémasa! Me sá holim ñifena te tana, ka ãi kâ ñi, plosat’ e pémasa: trup, dega, gémba e ĝeẽ; kurgẽa e’ ká mangut.

Po kah vjen kaja kûe?

A e mbani mẽad ẽa keni pase pas nd’oda me kandil?

Kotâ, na vênd te kandilit, kena ẽirẽina, e péma ãẽt ajó téẽa. Ei ja á vûe perkundra, e laẽon na toka hijen’ e vet. A e ãifni? Hie, péma e ẽiel jasa te ĝiẽ sdrejta nbo ãi fie.

Kuš di me e kaldzne teš kah vjen kəjò hie?

E me ẽiluo mb' ato kie ñi bubeveco o ñi karder i nurmo, a kiši nu e pao?

IV.

Dieli prëndoj, e po del hãna, e na po ẽino nə kopšte me gozue freskua' e mbramjeso, e m' u konake mi šikjue bukurie' e ẽieloso mbalue me gëþ atà hyj, e driten' e hënoso. Me kþye prep nen ato pëmə, gëjmə si perpara hijen' e ajo, por sjelo mbə tjetero ano per kundra, e mũ to forta so ditena. Prandej vëtir se mundem me i dao me gë ndeto ši jano mb' ato hie; e me škuo e me xdijo ju vetа nen ato hie, s' kište me mëjto me ju pao ime del pak larg. Me vue ñi kši nen ato hie, s' kište m' u pao. Por me e vue me zgrip te hijeso, kište me hupe ñi ocpa, kaš sa dzëu hija, e ocpa tjetero, ši i kje drita, kište m' u ẽuke. Prandej nuk kište m' u žanke kši mbara, por ši ocpa; e, si me pao, t' efunit' e kišit nuk kište me kuna i plota, por i pjesëmi.

Teš prà nə kaldzoni ju:

Me ndëja nen ato hie, a kši nə mijto nu e pao hënemə neper gëþ kù jano nà to špeita?

Si vjen ajò hie?

Mba ë' ñi ão to gindemə hãna, pëmə e hija?

Pse kà ndeñue vënd nartesə hija?

V.

Dika hera, edé pse kàl, šofinə se dzëheto tepi i dielit hera mbara, hera kà j ocpa, e na lin nə teč na piko to ditoso, pà këna šieba vrënta, e pà u ẽuko fes rëječ. Si i gindet filì kosaja ẽude?

Po ju sà e kitota hijen' e šqelakoso nə kàl to xurit, nu gëþ kandil ndeza?

E nə kopšte pse e' o šifši dielinə kàr riši atý nen hie to pënaso?

Jù teš ju pret mëndja me j hera se ndernjet to dielit e to tokasə, dišta kà hũ atjè nëlt nə ẽiel, nëo j trup ẽiehuer,

e do te jéto reštue per pê me diel e me toka, ši lašon hie kondej, e prandej ja dzéa dielino, si jau pritote pêna kûr ñiši nen hie te saja.

Pa lé t' a gêjme tes ča ášt ky trup šielzer ši na dzéa dielino.

Ši hero, edó ju ju poto miadja se aj trup nuk ú ti sênd ši ká ngulo ndernjet te tokoso e te dielit, gá lugto vêndit aspak, pse nuk e pret dielino gíjsoma, por per pak e ne te pâl. Do te jeno prá ti sênd ši skeleto atjé nêlt ndernjet to tokoso e te dielit. A e kesi pao nčo j hero ne šiel koto trup?

Ditsno nuk e šlíni dot, pse drita e dielit kalon driten' e gíp hýjve te kiešso e nuk i lía m' u duko sá te jeno dieli jašto.

Por, te prindsonsso dšeli, dolino kâ ú ká ši, si besse, hýjto; e škojno tai u štse dêri sá mbošino kieloso mbaro e te ndrisino mbo tý, si ndrisína kandilato ne hâl te ti kišoso ni nato festot. E per njet te hýjve del, sí j zoj' o rândo, hâna tai šperdso gíphnh dritos' e vet te pagto.

Per te tilino ndeh ató hyj jesí jú ná fset.

Ášt e ditun se per hâno, pse ne duketo nâ mado e na hun drita natena.

E prá si hâna ášt šajó, ši na vjet ká j hero dielino, Kah siedeta rep e rep ndernjet te dielit e te tokoso, kolos ká j hero e hasa mbo ti fil ndernjet te tyne.

Tes kčyrul: ne kopšte, kûr kiši pêmso perpara, a mâjši me e pas dielino? E a kiši me mújto me e pao ne ju lío ndernjeso hâna? Jo se jo. Ñâtâ prá dzôheto dieli, e kesaju te dzônoso i jano te mârunit' e dielit. Te mârunit' e dielit ášt i plote kûr na dzéa dielino krejt; e i pjesošem kûr s' na pret veš se ši ospo diel. Mbânje mênd jeneu' e lišit ši patne vîe so zgrip te hîjeso, ši lošote pêna!

Por kûr motheto dieli ne hâna nuk šifeto; si mûndona me e dito prá se hâna na dzéa dielino, e nuk e dzéa tjeter gâa?

Me e šikjne nâro, kûr dzôheto dieli, kesi me pas se pernêl rep te dielit del ti hie rumbulake; e kejó hie s' mbe-

deto me kĩno e tjetër kúi več se e hânose; pse več hâna i vjen tokul tokose e kurgjo tjetero, e prandej voč ajò mûndeta me hîn ndermjet to saja e to dielit, e me ja dzâno tokaso drîten' e ti.

Po ato hero pse toñatieto edè hâna aĒ sè mos me mûjto me e dofto?

Jo o dini se hâna nuk kâ drita prei vêdit, por ska i fala dieli; e dini se ñi lâš i pâ drîto na vêdi — si âšt hâna — s' mûndeta m' u ndrita prei ñi dritet voč per gjyso, mb' at' ano, ki mba kah drita; e dini edè se gjysa tjetero ñi na teč e nuk šifeta. Kištù edè hâna, kúr hîn ndermjet to dielit e ti tokaso, âšt me fake kah dieli, e nè ra siel špâneto pâ drito, e s' mûnd t' a šofino.

Axi prei soč e mbrapa, me ju kîno me pao ta mûnunit' e dielit, a keni m' u mnêrua si mučrobene gjindja e traŝo; a keni me pano se diŝka do ta ndodhino, e se e ki dzâno lungati dieŝino e nè šito puŝko, si to mâfota, me trêm lungatino?

VI.

Toi ši na šilej miro, to ñalim e to šofino di ŝndo natet! Nêndo dîšâ hero se edè hâna dzoheto, e ša to kûndo mâ fort, ši ñato bota ki âšt nâ e mbušino. Kah vjen kojò ŝndo?

E dini se hâna nuk kâ drîto to vetano, por e mač prei dielit. Me hîn m' u toñatiso prâ teč e vrep, do me pano se diŝka i kâ hîn ndermjet e i kâ dzâno dritet' e dielit. Por ška kâ pato me i hîn ndermjet?

Nuk ñ nevoja m' u kujtue fort me o dito ška i kâ hîn ndermjet. E keni vûe aroe edè ja so kúr lên hâna, del gjjmoso prei mbas maleš t' ena, ši mb' at' ano ki âšt kundra prondimit to ñielit.

Hâna gjâ mbušeheto mbas tokaso; e toka ši ndermjet to hânose e to dielit.

Kúr lîhen ñîtù toka kundra dielit, e hâna i mbušeheto pershrapa, toka ja prvt pezat' e ñielit hânose e i lakon hîjen' e vet: ato hero nêndo to maŕunit' e hânose, to

mašunit' e plotə o tə ɟɡesə̈em, sí tə dzẽhetə hâna mbarə o ndo ɟ ozɡə. — Mbəsel tə mâšunit' e hânəə nuk ndoše ɡiþnonə me hâno plotə, ja ðonî ndoštə me e ðitə ë' šartə lypə pənə e tə mašunitə e hânəə. — Por ɟerpara duə me ju pvetə unə jâvə dẽčka. Ki m' a pvet mõndja se e ðini.

Pse dal tumbulake edé hija, ki šifetə nə ɟeþ tə hânəə, kûr dzẽhetə hâna?

Sá trupa kiełorə duhetə me kónə me ndoše tə mâšunit' e ndoše̊nit?

Cili nâər ta ja vješ dritenə šošit?

A i ɟonə tə mašunə dielit ɡiþ sá herə peʼndon ðielí?

E kûr nuk šoštnə hânənə a jaə ə ɡiþnonə ði tə mâšunə hanet?

No tə mâšunit' e ndo'j trapit kielnər a šifetə aj ki ja dzẽu dritenə šošit?

A ká ndo ɟ trap kielnər ki mbošebetə ndo 'j horə? elbatə janə o ška ndoše ate hotə?

E tesə, kûr ta škoi nə špia, a ðini me ju ãtjelə vlazonevə t' neɟ me kandíl e dy lâšə, pənə'e tə mâšunitə tə hanəə o tə dištit?

Sá fort kan m' u gazue atá tə škrebətə kûr tə ja ndijnə jó tuj kaldzenə katə sónde, o sá fort kan m' u habitə per tə kanî dzẽnə ju nə školə.

152. Hyjtə me bišt.

Ká ðo hyj ki dukenə nə kieł henə horə: ðisá mâ špeš, bjə ɡala, kryə 3 o 12 vjetâ; ðo tjerə kryə 100, 1000 vjetš e pertej. Katə hyj kan ûitə tri sónde: kryetə ki á pjesə mâ e mbəlefta; ɡərpenə šá á ái farə dritet ɲeþ e ɲeþ kreosə; biština, ki âšt ái dritə ki ngrehinə nẽkan per mbrapa, per nuk e kan tə tanə ái farət. Nikotynə hyjvə ju ɟonə hyj me bišt.

Bišti i kotynə hyjvə ak i holə âšt sá nuk mbalon má tə vegalinə lýt.

Hyjtə me bišt, me gjasə, kan dritə tə vetenə.

Ãšt mãŕïə me ɟunə se kër ɖalinə kəsə hyjï do tə ndoðinə ñi ġïə e keŕe. Eðë kətə hyj kan ɖalə prei dorəsə tə madit Zot, ši ġiþãkə kə hãə per tə mïrə t' ənə. Si kə hyj tjetə, sə ɲji, ši ɛielənə pə prïə nə ɛiel e mik ndešinə kuš nə tokə, ñištë nə kətə mik kan pə nðešënə nðə nə. Por eðë me hnsə nðə tokə, dijetarətə më tə mðaɲtə kah hyjdïja, ɟunə se tokə e ïpən hïstin e kətyne hyjve, e ndoštaˆ eðë kryetə, pə e ġetə kurġë e keŕe.

153. Gurt' e ajrit.

Kïlən tël, por ka 'j horə ndihenə zeper ɛiel do krïsme tə fërta e fïškolïne, e bionə prei andëj do gur tə ndezənə tə mðaj e tə voġelə, e më ɲa ɜïmen' e kerəsə kan hekur, nikel e kobalt. Kətyne ju ɟunə **gur ajrit.**

Ndodïna.

Ište tui u etə. Ñi lypəc nðəɲši nðə ñi katund. Bëni zë nd' obuˆ tə ñi kəsollə me e lëmi mbrëndə atə natə. E ɜïanə mbrëndə. Xata ište e kjëlltə per bukurïa. Tə ġiþ dïjnə pəs lypocit. Meˆ zjermïnə kəsolə, e ë tui ju ñitə tjerave. Gindja mnërnə ðukenə nə tə ɟopjtə, mbəšëdïnə së ñalje mënðenə, e ikinə.

Kuš ja ɲa zjermïnə? Prei nsə katundit askuš, pse ġiþ kïi ju kište ɲimtə vohtjn e ġnja e vet. Ja ñitnə lypocit. „Kyˆ pottə „kə ɲašto me pëtjelnə katundinə, e me vjelə nepër atə pëtjelïm." E kapinə e e ðajnə nə saraj.

„Ïne ɟam i pë ñuj!" bertitotə lypocə. Ja pritotə ġyġtari: „Kuš e ɲa zjermïnə prë?" „Kë rnə prei ɛielet. E kam pə vetə." — „Rnə prei kielet! Kuš t' a dxen beə?"

Pleɛtə ðoïnə me e ġiknə per deke lypocinə, pse aïtë e kan atë ši apïnə zjërn ndə 'j ëpëtə. Por, mbassi lypoci s' prïstə tui ɟunə se zjerni kište ardə prei ɛielet, perpara se me ja hangerə kryetə, plelitə ɛeëtnə me prvetə ñi tə diðem franvez Nollët [1]).

[1]) Foheto Noll.

Nollët ɲa; „Mündeto me kčno. No pasto rno proi kiabet, kerkoni no fčnine te kaoboo e ioni me geto ái gûr perzio me hekur, nikel, kobalt e surfuł. Ňaj ja kâ dano zjermino.“

Škoene no vënd, kerkuene; e getne per ni mönd gurin' e ajrit. Lašuene lypačno; e kištá dija i pëtoj jetuno ái te pá fajit.

154. Hyjtə rdzuesə.

Dišá hera, na zdëjo tni kašyro kiehno kûr i kpiolte, šifeno do hyj te vocefo n' u hjeko prei ái vëndit, me ase nepet kiol si 'j vetino, e mandëj n' u žduko. Natei e ze Lerčeit me 10 no Gušt, e after te Martinit me 18 no Nandour, dukeno me šunico. Dišá done me ɲano se Koto hyj jano eše atá gur ajrit; de tjera kujtojne se jano si plahno hyjš hapo neper haveze.

Me gjaso gurt' e ajrit e hyjta rnoše jano do trupa kiehera te vocefo fert ki siehno šej e šej dičit per ni udo kah ki rugo edë toka do hera ne vjeto. E kojo ške nroeyja pse hyjto rnoše e kaz me te prčine n' u dak sidonse mb' até kohna ki ɲano.

155. Toka, lumnatə, njeguła, šiu, bóra.

Nieri lëz, jetno e dez mbo ňaketa toko. Toka i ket nierit drijas, gömo e kâr me mbajto kie, dole, knal e šum štizo tjera te dobčsëne, ňatë štiza, duz me ɲano, ki e klojno jetena me nieri, e i vijno per šum pano. Prei toketa dziavena metalate, gurta, golkorja, ši za dahena me godito špija; škurt, toka i ket nierit gjipška ka nevoja me faze gjil, e gjipška i dahetо me škue jetena hiesëm.

Por d' fierno ka toka?

Toka âšt e hapto šoet; nš e made sá s' di ča me ju kaldzue sá atë.

Per puno te formoso âšt si 'j liš e ái gogolo, i gjân ái portugalit, vef se âšt pak e rnaino no fund e no kryo.

A ju kû kiluo, o djelmoča, me kokyro ŧeþ e ŧeþ tokeno prei udo'j vêndît to nêlto? Kesi pao mûje, gropa, fušo. Ŝatô mûje jano koderat'e maleto. Koloreto jano mâ t' ulta se maleto. — Koderat' e maleto me se jano zbodue?

Prei tokat ŧjofino krojeta, e prei krajove bâheno vîjato. Šum vîja buško bâjso šêna, no kjofto se mik þaheno kuč, josê paŧoja. Čiþ koto ujna buške bâjno luna ta. — A koni pao kuč vija, paŧoje, šôan e luna?

Gûdi ǧiþ ujnato šprazeno na dêt. Drini del prei Lâkêni t' Ohrît, oso afer Pozrôndît, del neper Leš e šprazeto na dêt Adrîatik. Cila oder kotô ǧyteto ûšt mâ e ulte?

Prei dêtit e prei tokat ŧoheta do arsl i ftuta, ki ûšt njegula. Njegula ûšt e lagoštô. Kûr bjo njegula nak mûndeto m' u pao udo 'j sênd per ta lergut. Kûr njegula e treto ŧoheto na šiel bân rêta. Kotâ šchano hawa e mbaloja kielena. Dikûr dikûr êra i kječ rêto mûej e kandej; hero i mbaloč, hero i šperdân. Prei rêve to špeŧa e plot me lagština bâheto šin. Dimonit na vênd to šint bje bôra. Šin bje pika pêka. — Me se e prvelino šino? — Bôra mbalon tokeno na pika to dimonit e e mba dzêta. — A ju k' ûnde mâ ŧort šino e bôrua? — Pse?

136. Maleto e lugeta na permâna me toka.

Jo pa e šifuâ veta, o djelmoča, sê i madhorina ki kêna i madh Zot, ki ka dalto me ja hîedue nierit neljeno me ǧiþ koto ta mîra. Nder skode ki i apino kie takeno mâ fort, dit ndrîmi i fukeno ta naja; dhe me pano ta ndrrîkmuaît e maleve, ta kodrave e ta fushe.

Šifeno male kuč ta nêlta, sê dukeno se perkasino na kiel. Kotô male na dukeno iri skod i pâ mdo pse i pešojno me vdrêdi; e prâ me i kokyro me toke mbare, jano si puda. Neper tê, permâna e malvet me ta kupto ta takeno dit si permâna e rodnave ta lenevet ta portopalit me ta tâno lenevet mbare.

157. Moti.

Tre ǩind ġnẽtoḋet' e pẽsa diẗ bẽẗ bãjno ũi vjeta. Ñi diẗ' e 'j nata preẽjno 24 sahat; ũi sahat ká 60 dẽlka. Vjeta ki 12 muej. Ġiþ i eiš muej uoper tẽ 4 java. Še e eila jave ki 7 diẗ. Ditve te javase ju þoma: e dieke, e hãne, e marte, e merkúra, e ẽjte, e prende, e štande.

Muejve ju þoma: Kalenduer, Fruer, Mare, Priš, Mãj, Ǩerẽuer, Kofik, Guẽt, Štatuer, Tetuer, Nanduer, Detuer.

Priš, Ǩerẽuer, Štatuer, Nanduer
Kan se i eli diẗ trẽdeto:
Ká ved Frori 'j zet e tata
E ġiþ tjerẽt' trẽlat' e ũi.

Tre muej, o atẽ ufer, bãjno ũi stino. Muejt' e prẽnkovíroso jano Marek, Priši, Mãji. Cilato jano muejt' e dimanẽt?

Ndjerẽt kan vegla pasẽo me šẽino ẽrat' e ditase. Kota vegla jano sahatate. Šẽ nduerẽ sahata ká? Ška vijno ata dy grega ki ká sahati?

Nuk jano ġiþ ndierẽt ũi mošeto. À moša e fẽšẽse, moša e fotise, moša e to rint, moša e butẽš, moša e plakut. Ġiþ ẽa ká thẽ i madi Zot nuk ká jete mbẽ toka vet se dẽri nbo ũi ẽij kohet. Te ndrẽdhena pri me ju lẽu gẽdi mire jetase tjetera.

158. Kater pjesat' e ditase.

Nat' e dito nderlikohena ẽena me tjet-rena. Dita ẽšt e ẽudrišẽme, nata e terẽsa. Me se ndẽdena me lẽu drita natena?

Kohase, kdr na dukata se šehata dieli, i þoma nẽdje. Cilato koha to ditase i þoma ndrẽmje? Ndenajet ta nẽdjesa e to ndrẽmjesa šẽ njesdita. Ç' kaka dibet ju k' ẽnde fotive nã fort. E pse?

Nata e dita nuk ndërrojnë ta tanë per ñi herë. Kan ndermjet nusgunë e nëdjesë e të mbrëmjesë.

Sëndeta, ñi ju bisë vezë e dielë, lëshojnë hie. Gjë e eila pjesë e ditës kë âtjat' e vetë. Ne e mbrëmje, bje fjala, za duketë se uletë dieli: hijetë zgjatenë më fort; pakohetë vapa e të dzetëtë; ndihetë freskë; vezë e dielë zbehenë, e dieli zdukete. Mbas prëndimit pagë i mad hapetë gjë kund. Edë nieri lëu punë e vetë, e pushon, me ftue me gjasë fiksë të reë. Zogtë ikegjë tsi kerkua ferrë e vetë. Vet' ftazat' e spendë ki jetojnë me grabi, dalinë natenë me kerkue ndë 'j sënd.

Ç' ëshë na diftonë nëdja e mbrëmja? Mbë ë' kohë ëtë â më e shkurtë hija, e kër ësht më e gjatë? I've ë' kujtohenë femijetë per ëum sëndë ki ndodhna natënë?

Kreu i katertə.

Kaldzime historijet.

159. Soloni e Kresi.

Solosi ište ši nder mə t' mirtə, li permbledeno no Grellio to mošeme. Ni hero, tši hão tugo neper Azie to vogelo, i šiloj me dalə kah Samia, ši gytet i močem ke mbretnote Kresi, li ká lano nám per gjə o begatio to mahe li pat. Kresi e pirí Solonino, e ju kalðzoj gjh gjom' e vet e mandej e pveti: „A ké pao kund mbi soko ši mə to lan se me?" I škoto mendja ati se po i jepte Soloni se nuk á no šokul nieri mə i lan se ti, li ké gjh kato to mirə; prandej e pveti.

Sokrati a mendme ši hero, e mbasandej ju: „Mə to lan se to gjh kam pao ši plak, li tsoj šam me šendet, gá e lano kaml e dora; pat djelm šam e ñezdha mə to mirə se tjetro'no; i martoj to gjh, pao odé niput' e sterripato; sá tsoj nuk pat kurší ta kek no zemero, e kúr dik i la mbraps ta tano."

Kresi a ðndit, e disi odé a šhase, tsi pao se Soloni mbájto mə fort ato plak se atí, li kište gjh ato gja. Por, ju me vedi, ndolta ká me no mbájto per to dytano, e e pveti prep: „E mbas ti, a ké pao ndokúd tjeter?"

„Mbas ti," ju preti Soloni, „kam pao dy vlazeno to forto e trima si zano, li kišino ši nano e e ðošino fort. Ni dita, li šte ši e krent' e male (fest' e mudo) gjh kuš ðote nazen' e vet me kep mb' ato vend kú u lutšino; katyne dy vhzanove ju vazneno kišto, e ška hone? hone veto zen

zgeda o e ðsene nasono kû šino saanto tjera. Atjè gip baŕato i levdsono kata to dy vlaseno, e u šuditno preš fsčiso, ki kišino; o grúta, mâ si atâ, u mbolodno rep e rep s' arnoso to tyno o i pošino: E lunja ti, noj zoja fat-nadja, ki pasoke koso faso djelaš, kak trima e to fórto, e ki to ðueno e to ndérojno kak: por, Zot, i paċ! Ato hero e nsa čoj duorto kuk kiola o ju lut Zotit ne ju šano to hive ša ŝ mâ niro nbî toko; po kúr i dikse to dy to kito nb' ato ŝas, se mâ o nira e to gipave nbî toko ûšt šeka ne adéro. Gytetnito i ndéroseno fort ato djolno o u bâone statuoto, nos ne ju lupo ðsonî kaŕ."

Kresi s' duroj mâ andoj e luiti: „Ć pa nue, ne gip koto to nira e koto begutis, s' po ne dzike per to lun?"

„Jeta e nierît," i pa Soloni, „îšt štatuðeto vjet ja mâ šun a mî puk; kosujo jeta ć do or' e ć do dito s' i gjân ófsa tjetersos; ni nieri ki e šef aut to lun, neser mûnd to babets mâ i njeri i to gipve; edé to bazato nuk i bân več pasi, se šun to pasuna jano aš to njero sâ u kan soniro to verfuesve. Prandoj, pâ e pas si nbaron jeta e jeto s' nând to jun se jé i lun."

Kresit s' i polloj kojo fjala, edé mî s' i vini veš t' urtit. Por nuk ngjasî šun, e fjalot' e Solonit i duelne to gipa. Kresi kiš dy djelm, i nasli iš šurdo e i pagoja, i vogoli iš i nóšeu e trim. Mbas ña disi ditš, tei gro pia t' ogoro, ju vrue djalî i vogel. e Kresi nbet me ni djalo šurdo e pagoj. Nuk škoj šatu nosi e duel Kiri, nbret i nasî i Persšos, e bâni lufto me Kresins, e mijti, e dzito gjâl e urdsnoj me bâo ni tufo drito, me e vûe Kresins nbî ato tufo e me i šano zjermina sen të. Kúr e pas Kresi se po diŋej e, pâ se me ljeto gip gjou' e vet e nbretenins, do t' opto edé špirtins me temér, pa tri hers me zâ to nâlt: Solon! Solon! Solon! Kiri e pveti ča âšt ky Solos, ki po pitet; e Kresi ja kuddzoj gip fjalsto ki i kište pans Soloni. Kiri i polloj ato fjalo e i erd edé to dimtans per koto to škretins; prandoj urdsnoj me e ulo prei asajo tufo drûoš, kû e kiš repne flaka, e i fali jetens.

160. Koriolani.

Ñi xio buket e maße kište máño ñi heño motit gytetin' e Romaso e gindja išino kah dëšimo ñmit. Me pëtno gip ato rob Zotit, dikuš nder ta paro ju se ište nevoja me žilo magnaseto e me ja dao popullit drijëno Ki ato hero kište mbaëio me barko. Por Koriolani, djal' i ri e i paro uštrijet, nuk ju vie kasajo fjalo; prandej pegudi nuer disgjok mbo të e e dnuer prei gytetit. Koriolani s' bëni fjalo e dud; por za zonero to vet kište mënduo ñi pano to keño per fiño ta zeza. Si duel prei andej, škoj uber Volšiito, komb ki ište me Romako, e i košlloj me i mo Romaso. Volšiito me zi ç' pritue, o Koriolani, ši tjera hero kište pëtue atodëno prei sá e sá mamilíš, toš ju prini veto anamikve me e xepue. Roma išto no lezik to mad; šoj me pajtue me anamik, por Koriolani s' ndigjoj: dote me šfryo.

Ato hero e ama e Koriolanit, me pëtue vëndin' e vet, si bufneko ju duel para anamikve e škoj me ja mbnão mëndeno to bërit ze' u spoto nsi ðnue e me kpyo dalo uštriano ki xepote Romano. Koriolani, si pao t' amena, ngun me e máño ngryk; por ajo e pëtli me dorë e i ja: Largou ñi hero, due me e dño perpara a to kam anamik a djalo. Kû e pata me lezik-neza me hue kah ium me to pao tỹ to tretun' e anamik t' atodeut?

Lotoë e s' amzo e to lutuat' e saja e pyeno Koriolanino, e i ña fjalen me e dao uštriano. Por ti, o nano, i ja, ðnuõud po pëson ndolino, Romano, por kó me mbeto pá djalo, se dikato gjud, to kpyemeno, kan me me mbyto. Hoë uštriano prei andej, por šokato per ðnuënd e mbytno pse i rrjti.

Me pao šašto Koriolani edë atodëno si dote prinden' e vet, nuk i kište škuo kryeto.

161. Ñi gýstár i hoña.

Radolfi i Absburgut, aj ši temelój Derez' e Madnuo šame, ši edë sot uëdonen mbretnoën' e Nëmceso, u kanakto

no fólo gója gója me kó do, e no i ndío gesi gip kúi no velo ta vet novojat' e popullit.

Ñí dito, udor sá tjera, lypi me hío ái tregtár i arduno e i ja: Uno, t' u ngjatota jeta, kár erda kotú rasé mbo ñí lokanlo, e i ñado ta zotit ta ápiso, no u' i runjto, do tóña to mlja me ñí kuleto no pare, hukur ium. Teš ki delta u' n niso, ja lypa, por aj átje veśoto no leš. kía s' pa dha gúo per ato fjala. Per jeto s' audo, u' i dźer ntê pare se jam ško.

Perésdorit i kocej idnim per trajtie t' ati fašezint, e i ja tregtarit: del ái hero jašto e prit sí grina, se teš i šo ubrupa veta. E kište máta vešt mbreti se udor atú ki dzina no fólo ata dita me tê, ište edé aj i zoti i Lokandaso, u pritte me hío; e mbreti kišto mêndue ái puno.

Kár hini aj fašezin, Rudófi e priti me tê mbo, e e pvedi me čaštonia si i kište vobta, sí i zhdeino prnoto, a kište udo j faro fitimit. Mbasandej, si kot, ja suel e i ja: Oh i' kasulo pasket! A e zdérvon me t' ónoso? Lokandosit ja duk pun' e made me héjto aj kesuden' e mbretit: kú e met! e ja da me j hero.

Rudófi e vini no krye ato kasula e dasl sá zdéra prei odet; pési úl asi ta vêndit e i ja: „Sko te e šokja e to tilit lokandas e jnej se bafi lypa kuletou' e pareve t' ati tregtarit; e per áj, jnej, šo no ká dhna kamlou' e vet.“ Gjumesa kyliresa s' i šoj mendja kerkund se áit ndo j koja; i ša pareto ati nisen: e ky ja prúsi Perésdorit. Rudófi nuer kuletosa e e futi ne dzep, mandej jéti tregtarina. Tregtari háni váj prep ader ej ta lokandosit per pare, ši ky doto me i hupa; por fašezin ubo ái ju bite mobit. Ato boto Rudófi dzuer prei dzegit kuletosa e ja da ta zotot, tui ja kito per šuša tjetarit fašon' e zoto, e edé i vini me ko ái gjobo ta mbaja.

162. Buka e Škypetarit.

Mustaf Paša i Dreses ta Bušatlíove, ši motšt sundošmo Škodrenz, šoj me dzina ái emb ne Maleš, ši gúa pi hío

s' kište lâna. Djelnaf' e Paŝoo bâone si bâano e e dzûeno e ja prusno lâŋ Mustaf Paŝoo. Paŝa e ŝirti no gyg. e si duel fajtuer per sá e sá to zeza, ŋi kište bâo, Paŝa e gikoj per deke e me ju pres kryeto. Maleori e pau so kiŋ mbarue prusa o tí; por s' i luejti sýni korkunë. Mustaf Paŝaes ju da me e pretal Po m' a pasj ái fjala: a o kó pau vislino kuŋ mâ ngulŝt se sot? E kam pao, ju bâni maleori, kûr mo ki arde nâkn te dora e s' mo ki geto kuk ne špâo. Mustaf Paŝoos, si Šâypetár ŋi lište, i pelkej fort kaje fjala, e ju pres mëndja me 'j here se ky i škreti, odë poe mbrapŝta šaŋa kište bâa, kište zëmzren' e mire e feništa te made. Prandaj i ord koŋ me e pres, e o fali.

163. Ñi bajraktár trim.

Ñi bajraktár prei Nemejet, tuj rao mbo ái luftu, u plagus e mbet pernbyk no buao to ái vlosa. Ñi u dao luftu, mustafat' e tjeterasa ana ŋuelue me ŋeŋ me korkue to vaŋuemits, e si kasue mbo kotë doŋino me ju mbuŝo mëndeno me i lâno me e vûn mbo ŋot e me e due pre zjekio. Por ky ju lut sá kâ mûjti, moe me e ngâo, se ky ujo i freskt, ju, šá ma mbo keta via, disi m' a pušon dimen' e vaŋave Edë ntë s' ju vûnes mâ e u ndane e škoene. Por mâ vone, kûr kjyene prep aty pari, e getue dekuno. Kah kâone me e luejtu vëndit e me e vûe no ŋot, ña me kêne? getue nen trup to ti pëtjela bajrakun' e ušterase, ŋi bajraktari i škreto me trimnis to made ište mûndue me e mbolue me trup to vet, mos me i rão no dora zaonikat.

164. Pleter Mika *).

No vjetë 1706 Francezta kišino bepue gytetin' e Torinit n' Italie e ditë per dita škoina tui e sterngue mâ fort. Mb' ato ta veteta, odë vëndasito išina mûndue me u forcno,

*) I Taljan škrabetas: Micca.

e mos tjeter, gyteti̱no e kišino ndrefo bukur mirez e nder sá pano tjera, kišino fila ñi ftoro (lagem) so to hisnits e mbuśo me harot, me i fano xjerm kúr t' u avitsto anesniku me i ngje; vet mangote me lišo kanopino, ki t' i epej xjerm haretit pa u bío dam punetori.

Kúr ñi nato ši túbe nštaro frances kišino hša skutas no hendek tep e tep gytetjét e pá u kujtue nb i gjál, ja behno deres so made. Kišto nharue per gyteth, mos to kúnake Pieter Mika.

Ky ište ši nštár prei katundit, e zyrja e ti n' saker ište mbas punaš ftonaš e gerinoves, ki ki nštrija. Ato hóta ky trim i šartums ište tai punue nb' ato ftuna. Per ñi sá pas se anesniku i kište vojts gytetjét nbo té e gjú e' nasel t' u pritste „Largon" i ja ši zvrtorit (nišasinit) ki ište mo té, „hiku kondej e mo lín vehasa, se več deka e ime ne e pštofte atedéno se kuntzio tjeter. Veš ñi fjale mo ja poej Sundnesit: te jau fsalno dorena šmieve te mí, e gruesa se mk kan kerkónd mú." U largue zyrtari e aj trim' i pá šel i furi zjermins harcit, e sá kjeno nštaro šknene cop' e grino petrjeto. Torini pštoj sdé ši hera prei ñi nierit, ki diti me vise atedéno pergara robve te vet e gakut te vet. E ky kundár, ki e' ište mšo xini i ti, si mos me paso kéno gjú kuf, set pernéndeto mbs kuter anet' e ruzolimit o fukja e kuelo o tja e' ka n' u kadre si te jéta šekuli.

165. E éjtja e made.

E éjtja e made, pás tjera sendove, i pernénulo kastenimit mbasmins e pervújtonisso te made, ki Jezu Kristi ju la gip atyne ši dsso me škue mbas sé, kúr ju lau me dner te veta kambete dymbdete Apostujve. Kjá motit, Dera o Abebargut o ki paso zmát nb' ato dito so ju lso krajlí kambete dymbdete pleévo e krajlica dymbdete plakave; e nbasandej ja štrojno bukes' e i falino. Nder plaka te šénsene me ju lau kambete ajó Perendorja e made ki kje Marija Terezja, kište paso kéno obé ši plaka 108 vjeć. Por ato dita e škreta, prei

se mbetunite s' mûjt me ikne. E mure vešt Krajlica, e škoj veto no špo te sójo; e gjet réto, pá mûjta me lacjta vëndit me se si.

Krajlica u fal me të; e mner me to mîro; e plaka e škreto kak u ûdit sá s' ište e zoja me ûilo gojo. Krajlica ndëj me të ti copo hero, e mandej i la ti dunda to made. Plaka muj edé ta dyo java e s' prište mi mue ato furo krajlicet e mi luto Zotina per šeabet e jeto ta sója.

166. Dušt̃anija per atadé.

Mbo koha to ti luftoso, mumiken kište mëndueo me sýe Bošena; e me ju veo puna mâ mîro, sítaroto išin nise natono per ti lojo ta vet. Prišit' o nëtrisa, ki dalisa para me šikjue fugeno, adošue mbo të katundár, e i jano me ju pris.

„Mo, Zot!" jau priti katundari, „keto puno se hâj kuš." Zyriari i nsaja éeta nëtarot s' ja dau o e lufeto mbo ti me ju pris: por katundarit s' i lodej mëndja kerkund. Atahere zyrtari i ša fjalen se kishte me fitue šum por ato puna, e dzuer e i ša ti kuleto me pare ta vërda. Por, fol me mûr: katundari s' loto. Nder até fjalo ju mbatiai nëtrija e made e i Pari i sójo i idnue hukar fort tui pas se prisnite nuk isina šiyo mâ andej. Por mbasi mner veš se puna ište ki aj katundari, ki dite fugeso, s' dote me i pris nëtriso e jëri afer e i ja: „O mo prej o te vruva."

„Bíu zjp sé to dues," ja kjej katundari, „an s' e anloj ato fjalo; mâ paro ap špirtina se me šite atadéso."

I Pari i nëtriso u ûdit per ato trimnia, e tui ja šterngue doresa katundarit i ja: „Ško na puno t' ando, e daia, se nuk e pasoke šukino: na të mandohena me e geto štegunu veto."

167. Zémara e gâna.

Gon Gualbertit i kišku pas vras to viano. Gosi ište ti djalo i pasuna, špijet to made, i kënuno e nder šoko i fort

sí korkuš. Pá prão i vêhej no špíno ǧakasit ta vet, nǩ sá s' i hâde, me ǰano, dyo zet te špija. Ñi dita, iête e Prôndja e mado, škote i armatisano sá s' ká mâ, neper do male; e e kiti ruga mbe ñi šteg te gjako e to ngaŝto fart, bri malit, e nen tê iête ñi blêrim i mall. Aty, mbas ti to ajelonos, ndeší mbo ǧakosit' e vet, pé kuš faro ndérjet. Ǵakasi s' iête as aj ki kitote as aj ši ikote; s' pat tjeter vet rao no gjuj e i ǰa: „Pâš keto dito to mado, ši kona sot na kaštênimi, no fal edê ti hero e nos m' a met špirtino.“ Ǵonit i škoj neper mênd, si j vetino, se ato dito kaštênimi lusino dehot' e Jezu Krištit, ki tui dano špirtino a lot per anonsit te vet, e dešt me ja dalo zot. Ǵoni, batuas prei kârit te Tenzot, „kjo fala per ǧiǰ hero“ i ǰa „per keto dito ki no štine ndermjet.“ Aty e mbrapa filoj masnija e koti djalit.

Me e pase mâto ǧakuno' e vet, ndoŝta korkuš s' e kiite dito se dikur ki kêno ǧil, mbe sá filêno sá e sá ki vritano e prîtono si beše mbaj ǧakoš. Trezanja me e fala ǧakosit' e vet na lavd te Zotit e ôj Ǵonina mbo ti kambe tjetera, i da tjetero ruga e sot ñât rêjt i ŝoftano e i ndêrsem ǧiǰ kû mbaheto fêja e Krištit.

168. Menen Agrippa.

Ñi hero Voǧalija e Romoes so moŝano iête ano kundra Parioes, poe ju dukte se Parija îte tui ju bâo pá ruga. Prandej, gjêŝka îte popul i mo, u dasne mbo ti krah e doŝina me ngalo špijato e veta no Mal rêjt afer Romoes. Kojo dasno kîšte mûjto me ŝka Romena; ani prá Parija ôj e nose Menen Agrippeno, ki e doŝina Voǧalija, me i zbute. Menesi s' u kuŝoye, škoj e ñištû i ǰa Voǧallose: „Ñi hera ǧymtyrat' e korpit a êzene te tana kundra zgroft. Na punojno, ǰoŝina, e ky ha mbe špino t' ono, pá bâo kuš ti faro punet; sot e mbrapa s' do t' i apino me hangoro: t' a fitojno veto, no daŝto. Zgroft, neper se nuk pat êka me hangoro, u rad; por edê ǧymtyrate tjera u koputne. Kûr

e pasme se gip fukija ju kište pase arčo prei zgrofit, u pënduene te njerate, e prep muerne me i ðuna me hangore zgrodit."

Vogolija e mser vešt kû vritote fjala, e pajtuene me šoki šojne, mbassi obô Parija dishka ju bošej me ju arde te fugs.

Pâ daštaule me šoki šojne, pâ baškim muk kû kanolere ñi špie, josê ñi popul. Kuš do te mirem' e vëndit te vet, do te nâdoheto me škue miro mê šoka. K kâ dana Zoti me škue i pidhešami mbas te dhešamit e mbas atî êi dî nâ teper. I vogoli mbas te maðit, e i madi me ja kokyro te vogolit.

BKSH

Mesala e sèndeve.

(Te ndume me * jane vjersa.)

Krau i para.

Mbosime e kaldzime.

Nr.		Faqe
*1.	Te madit Zot	3
2.	Nadja	3
3.	Lefi	4
4.	Agimi	4
5.	Nata e Krendelave	6
6.	Te mirata	7
7.	Te nalfibo e Fiebase	8
*8.	Dy e di	8
9.	Harapi	8
10.	Me e para bale	9
11.	Delja e dalmalysa	10
12.	Kaldzito	10
13.	Mini i skaljto	11
14.	Trumcaku e zogu i palmo	12
15.	Puna	13
16.	Kali e mozuti	14
17.	Vlazmija	14
*18.	Pusimi	14
19.	Drandofilja e bora	15
20.	Krehnarja	15
21.	I te Mertini	16
*22.	Ni kuc e j laba	16
23.	Vilet e tuzit	17

Nr.		Faqe
24.	Prindja	17
25.	To ndërmerrit' e prindve	18
*26.	Dashtonija ndej Prindesh	18
27.	Shahija	19
*28.	Syni i Zotit	20
29.	Ndëroni plekuisha	20
30.	Zot' yne ësht gjëpka	21
31.	To perkasmita	22
32.	Mbesime	22
33.	Mëte hasna	22
34.	Pëtjelini	24
35.	Vjon me kënd i ndërrëem	25
36.	Kuš e hân e gëzu	26
37.	Kaparlato	26
38.	Ćasna e malit	27
39.	Kroni	28
40.	Afta	29
*41.	Kaš' e kaš	29
42.	Kuleša	30
43.	E vertetta	31
44.	Rëna	32
*45.	Rëna	32
46.	Gamari e luani	32
47.	Gurbi e pëllumbesh	33
48.	Ni šetia	33
49.	Cirikoka	34
*50.	Panegjyli e pëllumbi	35
51.	E drejta	35
52.	Krymbata	36
53.	Darda e madhe	37
*54.	Mësi	37
55.	Dardata	38
56.	Pumbi i patkonit	39
*57.	Krapi	40
58.	Ndjerzija	41

Nr. Faqe
59. Trueşu e madhe 41
60. Mos e hăn ĝyĝina vobi 42
*61. Hyp ky zdryp aj 44
62. Šoku i miro 44
63. I drójti 45
*64. Kujdesi I to nadit Zot 48
65. Vincenci dë' Paoli 49
66. E dielja 49
*67. Ĝiĵkuš me kryĝa 50
68. Urata e fundsa 51
69. Zënaŕ e pá ngiome 51
70. Trinnija 53
71. Usaza 53
*72. Grunì e ogóra 54
*73. Gudzò 54

Kreu i dyta.

Historija e zatyrasa.

74. Nieri 55
75. Te mbasanuita 55
*76. Nëëra e fundove per nještra 56
77. Korpi i nierit 56
78. Štati e se mirat' e nierit 57
*79. Puŝi 57
80. Šiseto 58
81. Te pànuta 58
82. I verbti prei te lëmito 58
83. Vetuhat' e kapakat' e syve 59
84. Ujtini i hotoĵem 60
85. Sfnl 60
*86. Syni i Zotit 61
87. Te ndiemito 61
88. Te naŕmito dro 62
89. Šoja e te kerkumita 62

Nr. Faqe

90. Šiqja o to prêsunîto 63
91. Lokura 63
92. Nîka 65
93. Zot' yno, hûmirosi i mad 65
*94. Zoti 66

Štázota.

95. Lepa o kna 67
96. Kâli 67
97. Gomari 69
98. Delja 71
99. Dîja 72
*100. Edi e ujka 72
101. Kêni 73
102. Mica 74
103. Lepuri 76
104. Delpona 77
*105. Delpona e bretkoca 78
106. Škafîi 78
107. Vjêdula 79
108. Iriki 79
109. Usîja 80

Špênd.

110. Pula e gjoli 81
111. Korbi 81
112. Cirikoka 82
113. Skyfyeri 82
114. Ferei 83
*115. Djali e balta 83
116. Kujdesi i špêndro per zoġ to vot 83
117. To nisanit' e zoġre 85

Peškita.

118. Vitet' e peškve, to šmumito gâl e dehiot' e tyne . 86
119. Kropi 93

Nr. Faqe
120. Trofta 94
121. Mbolyši 94
122. Levreka 95
123. Ñula 95
124. Ķefali 95
125. Šojsa 96
126. Blini 96
127. Lejba 97
128. Tusi 97
*129. Njegulla e poſtme 97
130. Krymbi i mondašit 98
131. Bleta 99
*132. Lulni e drugovi 100
133. Arë 100
134. Kacaleci 102
135. Bûlka 102
136. Ponegolato 103
137. Kâmbata tjero 104

Pôma.

138. Pêmza 104
139. Perime, lule e pêmo 106
140. Kopšija 107
141. Goeta 108
142. Mola 108
143. Dorta 109

Metale.

144. Gelkerja 110
145. Mermero 111
146. Krypa 111

Kreu i tretë.

Ruzolimi.

147. Kiela 113
148. Dieli 113

Nr. Faqe
149. Ŝokohojšt' e ndjekosito 114
150. Hâna 115
151. Të mahunit' e hûnoso e to dielit 115
152. Hyjta me bišt 120
153. Gurt' e ajrit 121
154. Hyjta ndzueso 122
155. Toka, humato, njegula, šiu, bóra 122
156. Maleto e lugeta na permiso me toko 123
157. Moti 124
158. Kater pjesat' e ditaso 124

Kreu i katerto.

Kaldxime historijet.

159. Soloni e Kroni 126
160. Koriolani 128
161. Ni gygtár i hoda 128
162. Baka e Škypetarit 129
163. Ni bajraktár trim 130
164. Pieter Mika 130
165. E ûjta e mnde 131
166. Dashtanija per ateé 132
167. Zinoru e gjuo 132
168. Menen Agrippa 133

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH